

Badanie jakości życia mieszkańców Świnoujścia w wieku 50 lat i więcej



Zamawiający:

Gmina Miasto Świnoujście
ul. Wojska Polskiego 1/5,
72-600 Świnoujście

Badanie zrealizowane przez:

Centrum Badań Rynkowych i Społecznych ALSTAT
ul. Dymka 194/33, 61-245 Poznań
tel. 502 492 806



Świnoujście, czerwiec 2022

Spis treści:

Wstęp	4
Wprowadzenie.....	4
Metodologia badań nad diagnozą	6
Charakterystyka badanej próby	7
Warunki socjalno - bytowe uczestników badania.....	10
Sytuacja materialna uczestników badania.....	13
 I. Uczestnictwo w życiu społecznym osób powyżej 50 tego roku życia.....	16
Częstotliwość kontaktów interpersonalnych i bariery w kontaktach społecznych.....	17
Internet a partycypacja w życiu społecznym osób powyżej 50 tego roku życia	20
Czas wolny i zainteresowania mieszkańców Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat	22
Aktywność fizyczna mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia i bariery uczestnictwa.....	26
Sytuacja na rynku pracy.....	32
Przynależność do organizacji oraz uczestnictwo w działaniach na rzecz społeczności lokalnej	34
Źródła informacji o wydarzeniach społecznych krajowych i miejskich, propozycje zmian..	37
 II. Potrzeby i oczekiwania mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia w obszarze zdrowia	39
Ocena stanu zdrowia i samopoczucia mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia.	40
Profilaktyka zdrowotna mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat	42
Korzystanie i dostępność do publicznej opieki zdrowotnej.....	43
Ocena dostępności do lekarza specjalisty w Świnoujściu	45
Poczucie samotności, bezpieczeństwa, afiliacji oraz stresu.....	46
 III. Potrzeby i oczekiwania mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia w obszarze kultury i sztuki.....	51

<i>Ocena oferty kulturalnej miasta Świnoujście skierowanej do osób powyżej 50 tego roku życia, zainteresowanie uczestnictwem i bariery uczestnictwa.....</i>	<i>51</i>
<i>Częstotliwość odwiedzania instytucji działających w sferze kultury i uczestnictwa w imprezach artystycznych i kulturalnych na terenie Świnoujścia.....</i>	<i>54</i>
<i>Działania, które powinny zostać podjęte w celu lepszego dostosowania oferty kulturalnej miasta Świnoujście do potrzeb osób powyżej 50 tego roku życia.....</i>	<i>56</i>
<i>Stopień poinformowania o imprezach kulturalnych miasta Świnoujście</i>	<i>58</i>
<i>IV. Potrzeby i oczekiwania mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia w obszarze edukacji.....</i>	<i>59</i>
<i>Uczestnictwo i zainteresowanie udziałem w kursach i szkoleniach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji</i>	<i>59</i>
<i>Bariery w dostępie do edukacji osób powyżej 50 tego roku życia w Świnoujściu.....</i>	<i>60</i>
<i>Zainteresowanie podejmowaniem działań wolontaryjnych</i>	<i>61</i>
<i>Wnioski.....</i>	<i>63</i>
<i>Spis wykresów:</i>	<i>72</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>74</i>
<i>Aneks – kwestionariusz ankiety.....</i>	<i>75</i>

Wstęp

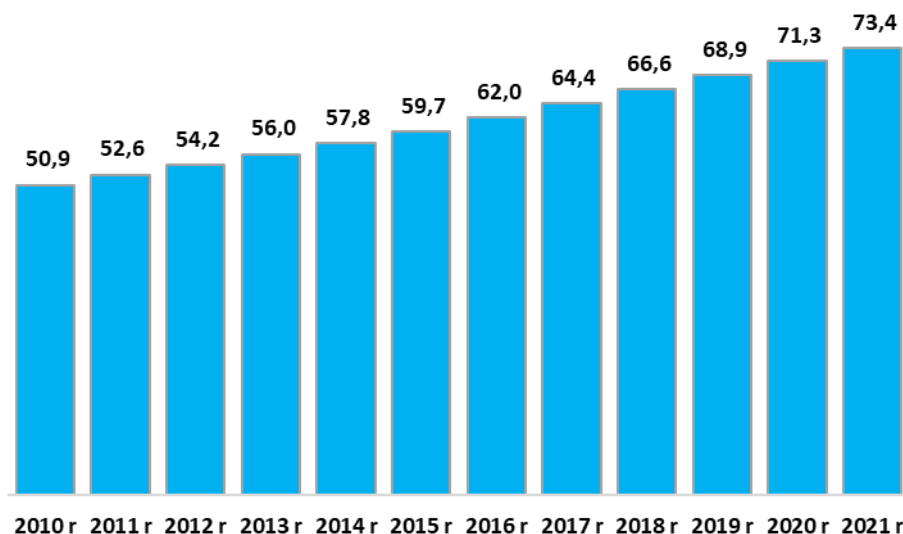
Niniejsza diagnoza jakości życia mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat zawiera wynik badań, których nadrzędnym celem było poznanie ich potrzeb i oczekiwań oraz stopnia ich zaspokojenia. W raporcie zawarte zostały zarówno najważniejsze, jak i najciekawsze wnioski z kompleksowego badania opinii mieszkańców Świnoujścia będących w tym wieku. Przeprowadzone badania miały charakter eksploracyjno – diagnostyczny. Ich celem było dogłębne poznanie sytuacji i problemów osób starszych. Wiedza pozyskana w ramach badań powinna pozwolić na zaprojektowanie przyszłych działań zmierzających do poprawy jakości życia świnoujskich seniorów poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w życiu społecznym, szczególnie w zakresie edukacji, zdrowia oraz kultury i sztuki. Realizacja badań została sfinansowana z budżetu Miasta Świnoujście w 2022 roku. Badanie zostało przeprowadzone przez Centrum Badań Społecznych i Rynkowych ALSTAT w okresie od maja do czerwca 2022 roku. Prezentowany raport zawiera analizę następujących obszarów: uczestnictwo w życiu społecznym osób powyżej 50 tego roku życia, potrzeby i oczekiwania mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia w obszarze zdrowia, potrzeby i oczekiwania mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia w obszarze kultury i sztuki oraz potrzeby i oczekiwania mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia w obszarze edukacji. W raporcie przedstawiona została szczegółowa analiza każdego z wyżej wymienionych zagadnień. Wnioski z badań powinny przyczynić się do podjęcia ukierunkowanych działań (na podstawie wiedzy płynącej z badań) i inicjatyw służących zapewnieniu odpowiedniego wsparcia społecznego starszych mieszkańców Świnoujścia, którego celem będzie jak najdłuższe utrzymanie aktywności społecznej przez seniorów. W raporcie przedstawiono także odniesienie do wyników badań, które zrealizowane zostały w 2019 roku, na zbliżonej próbie badawczej. Porównanie wyników badań pozwoli na określenie zmiany postaw, opinii i przekonań mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat.

Wprowadzenie

Dynamiczne przemiany i przeobrażenia struktury społeczno – demograficznej w Polsce, powodują, że z jednej strony intensywnie spadają wskaźniki dzietności, przez co zmniejsza się udział pokoleń młodszych – przedprodukcyjnych, a z drugiej strony

proporcjonalnie (intensywnie) rośnie udział pokoleń starszych – poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 50+ stanowi aż 37,8% ogółu ludności Polski. Na terenie miasta Świnoujście według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2021 roku, mieszkało 17 676 osób w wieku powyżej 50 lat, odsetek mieszkańców w wieku powyżej 50 lat stanowi aż 43,7% wszystkich mieszkańców miasta Świnoujście. Blisko połowa mieszkańców Świnoujścia ukończyła już 50 lat. Porównując te dane do danych ogólnopolskich, wynika, że różnica pomiędzy kategorią wiekową 50+ w Polsce i Świnoujściu wynosi aż (5,9%) na niekorzyść miasta Świnoujście. Statystycznie mieszkańcy Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat są dużo liczniejszą grupą wiekową, w ogólnej liczbie mieszkańców, niż analogiczna grupa wiekowa w Polsce. Jest to bardzo niepokojące zjawisko, szczególnie w kontekście prognoz demograficznych wskazujących na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji mieszkańców Świnoujścia. Dynamiczny wzrost udziału osób starszych wśród mieszkańców Świnoujścia ma wpływ praktycznie na większość dziedzin życia mieszkańców. Zmiany demograficzne doprowadzą do powstania nowych lub nasilenia obecnych problemów. Najważniejsze problemy, które wystąpią i na które należy się przygotować to przede wszystkim: obniżenie potencjału opiekuńczego świadczonego przez członków rodziny, zwiększenie obciążenia całego systemu emerytalnego (ze względu na stały wzrost świadczeniobiorców), wzrost kosztów ochrony zdrowia, opieki medycznej, rehabilitacyjnej oraz opiekuńczej, wzrost kosztów pomocy społecznej i środowiskowej oraz wzrost kosztów opieki zinstytucjonalizowanej. W związku z powyższym konieczne jest poszukiwanie nowych rozwiązań problemów starszych osób, szczególnie osób w wieku emerytalnym. Niepokojące zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa określa wskaźnik obciążenia demograficznego – określający przyszłe tendencje demograficzne. Przedstawia on ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika dla mieszkańców Świnoujścia bardzo dynamicznie wzrasta, osiągając w 2021 roku wartość aż 73,4 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Świnoujściu jest znacznie wyższy od wskaźnika dla województwa zachodniopomorskiego, który wynosił 69,1 oraz od wskaźnika dla całego kraju, który wynosił 69,0.

Rysunek 1. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Świnoujściu w latach 2010-2021. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).



Metodologia badań nad diagnozą

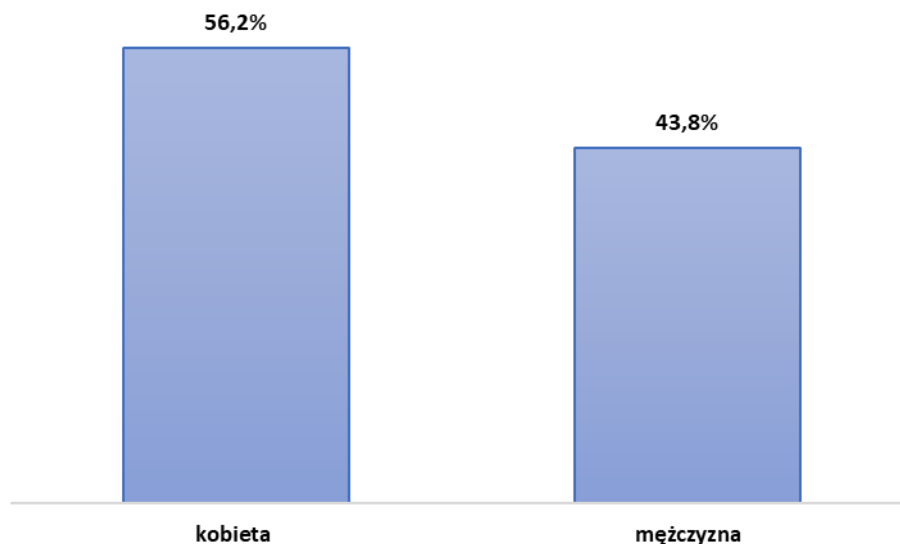
Badanie wśród mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat zostało zrealizowane techniką wywiadu bezpośredniego – osobistego z wykorzystaniem skategoryzowanego papierowego wywiadu kwestionariuszowego PAPI. Dodatkowo jako technikę wspomagającą wykorzystano ankietę internetową CAWI, która umieszczona została na stronach Urzędu Miasta Świnoujście, profilu społecznościowym Urzędu Miasta, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie oraz innych podmiotów. Ankieta on-line wypełniana była przez mieszkańców miasta w wieku powyżej 50 lat. Kwestionariusz ankiety składał się z pytań zamkniętych, pytań z możliwością wielokrotnego wyboru, z kafeterią odpowiedzi oraz pytań otwartych umożliwiających swobodną wypowiedź respondenta. Badanie zostało przeprowadzone przez przeszkolonych ankierów na dobranej i reprezentatywnej próbie badawczej. Wielkość próby określona została przez zamawiającego na poziomie N=600. Dla próby ilościowej dokonany został dobór kwotowy, w którym kwoty wyznaczone zostały poprzez: płeć oraz wiek osób powyżej 50 tego roku życia mieszkających w Świnoujściu. Do obliczenia doboru próby wykorzystano dane Głównego Urzędu Statystycznego – (ludność wg grup wieku i płci dane na koniec 2021 roku). Poniżej przedstawiono charakterystykę próby badawczej.

Tabela 1. Dobór próby. (N=600)

	Płeć		
Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
Od 50 do 54 lat	41	44	85
Od 55 do 59 lat	42	45	87
Od 60 do 64 lat	48	58	106
Od 65 do 69 lat	49	64	113
Od 70 do 74 lat	39	54	93
75 lat i więcej	44	72	116
	263	337	600

Charakterystyka badanej próby

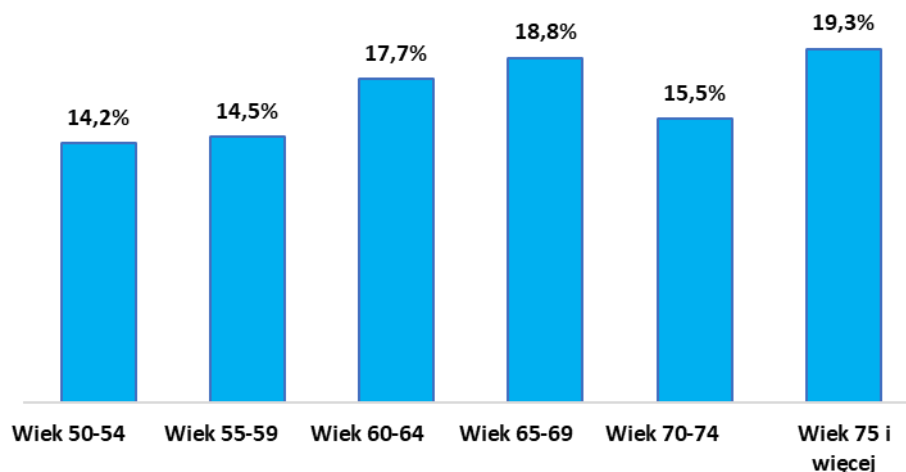
W poniższej części przedstawiony został opis badanej próby z uwzględnieniem cech społeczno – demograficznych (płci, wieku, wykształcenia, miejsca zamieszkania). Płeć respondentów stanowiła podstawę doboru próby, odzwierciedla ona populację generalną – mieszkańców Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat. W badaniach brało udział 56,2% kobiet oraz 43,8% mężczyzn. Proporcje te odpowiadają zjawisku feminizacji populacji osób starszych, które jest aktualną tendencją demograficzną, innymi słowy przeciętny czas trwania życia kobiet jest dłuższy.

Rysunek 2. Struktura badanej próby – płeć respondentów.

Wiek badanych mieszkańców Świnoujścia stanowił również podstawę kwotowego doboru próby. Badana próba jest reprezentatywna i odzwierciedla populację generalną – strukturę mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat. Odsetki respondentów w poszczególnych

grupach wiekowych są następujące: przedział wiekowy 50 – 54 lata – 14,2%, 55 – 59 lat – 14,5%, 60 - 64 lata – 17,7%, 65 – 69 lat – 18,8%, 70 – 74 lata – 15,5%, 75 i więcej lat – 19,3%. Biorąc pod uwagę tylko osoby w późnym wieku średnim 50 – 59 lat, ich odsetek w sumie wynosi 28,7% badanej zbiorowości, są to osoby w większości wciąż sprawne i aktywne zawodowo. Osoby w wieku emerytalnym, które wciąż nie są jeszcze osobami starszymi (60-69 lat), stanowią 36,5% badanej próby. Respondenci ci mogą podejmować różnorakie działania w kierunku zabezpieczenia starości. Ankietowani w wieku starszym – ponad 70 lat to 34,8% zbiorowości, w tej grupie znajduje się wyższy, niż wśród młodszych, odsetek osób o ograniczonej sprawności, a także takich, które nie są już w stanie samodzielnie funkcjonować, zarówno pod względem ekonomicznym, jak i na poziomie życia codziennego. Właśnie dla tej grupy wiekowej ważne jest utrzymanie aktywności społecznej, kulturalnej, jak również kondycji fizycznej i zdrowotnej, którymi można wypełnić czas wolny po przejściu na emeryturę. W najstarszej grupie wiekowej zdolność do tego typu aktywności będzie już słabła. Podsumowując opis podstawowych cech demograficznych – takich jak wiek i płeć należy zauważyć, że struktura próby pod względem tych charakterystyk jest zgodna ze strukturą populacji mieszkańców Świnoujścia i w pełni reprezentatywna dla tej zbiorowości.

Rysunek 3. Struktura badanej próby – wiek respondentów.



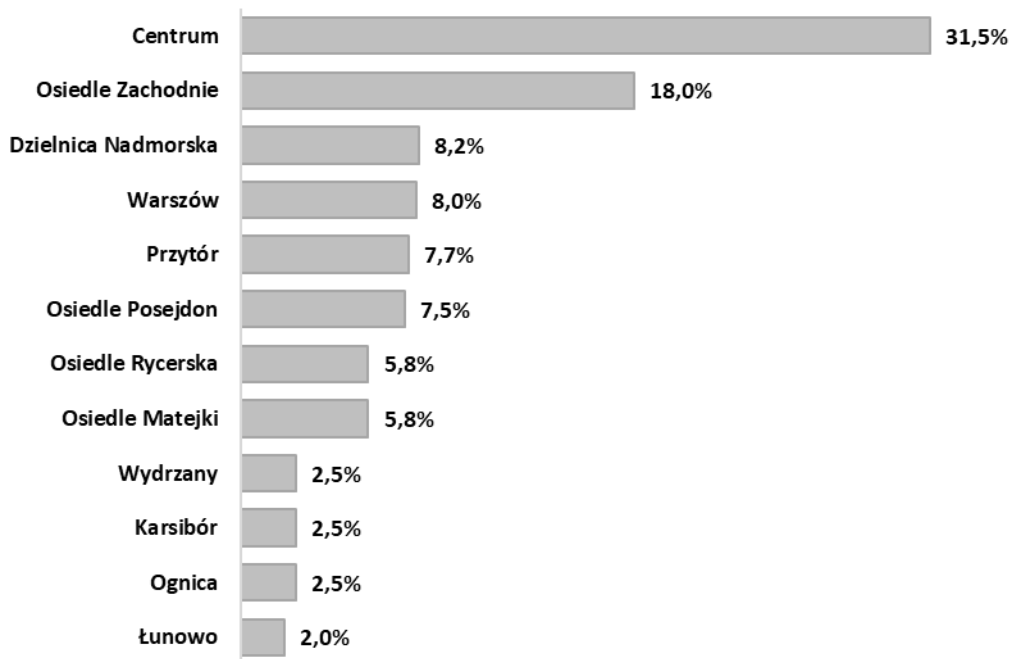
Wykształcenie badanych mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat, nie było podstawą doboru próby, w związku z powyższym wykształcenie respondentów nie odzwierciedla struktury wykształcenia wszystkich mieszkańców Świnoujścia będących w tym wieku. Najliczniejszą grupę respondentów wyróżnionych ze względu na wykształcenie

stanowili ankietowani legitymujący się wykształceniem średnim zawodowym 26,7%. Część respondentów to mieszkańcy miasta Świnoujście w wieku powyżej 50 lat, którzy mają wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz średnie ogólnokształcące odpowiednio 21,7% oraz 17,0%. Więcej niż co piąty badany respondent – łącznie 21,4% ma wykształcenie wyższe, w tym – 16,2% posiada wykształcenie wyższe magisterskie lub inżynierskie, natomiast 5,2% wykształcenie wyższe licencjackie. 7,4% ankietowanych legitymuje się wykształceniem policealnym, pomaturalnym. Najmniejsza grupa badanych legitymuje się wykształceniem podstawowym – 5,3% oraz tytułem doktora lub wyższym – 0,5% spośród ogółu badanych osób.

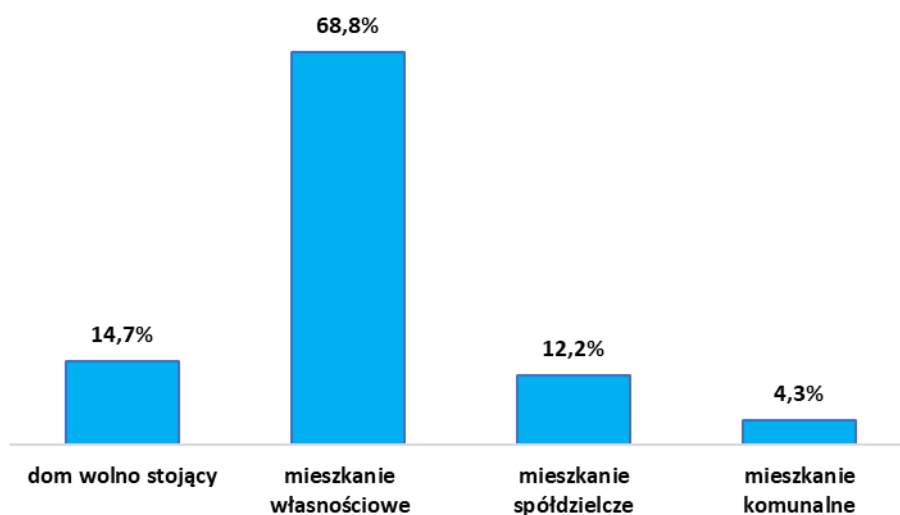
Rysunek 4. Struktura badanej próby – wykształcenie respondentów.



Zdecydowanie największy odsetek respondentów uczestniczących w badaniu zamieszkuje w Centrum Świnoujścia – 31,5%. Duża grupa badanych – 18,0% mieszka na Osiedlu Zachodnim. 8,2% respondentów mieszka w Dzielnicy Nadmorskiej, 8,0% w Warszawie, 7,7% w Przytorze, natomiast 7,5% na osiedlu Posejdon. Miejsca zamieszkania pozostałej grupy respondentów zostały zaprezentowane na wykresie. Miejsce zamieszkania respondentów nie stanowiło podstawy doboru próby badawczej, dlatego nie można przyjąć tego kryterium jako reprezentatywnego dla ogółu populacji.

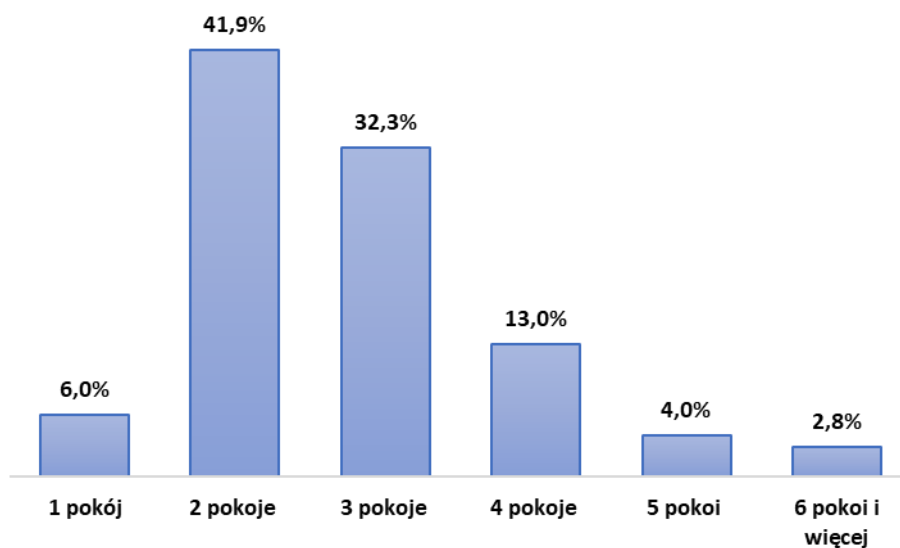
Rysunek 5. Struktura badanej próby – miejsce zamieszkania respondentów.**Warunki socjalno - bytowe uczestników badania**

Ponad połowa respondentów – 68,8% mieszka w mieszkaniu własnościowym. 14,7% zamieszkuje w domu wolnostojącym. Część badanych – 12,2% mieszka w mieszkaniu spółdzielczym, natomiast 4,3% w mieszkaniu komunalnym.

Rysunek 6. Warunki mieszkaniowe respondentów.

Największa grupa ankietowanych mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia ma do dyspozycji 2 pokoje – 41,9%. Duża grupa badanych – 32,3% mieszka w trzech pokojach. Więcej niż co dziesiąty uczestnik badania – 13,0% mieszka w mieszkaniu lub domu posiadającym 4 pomieszczenia mieszkalne. W najmniejszych – jednopokojowych mieszkaniach żyje 6,0% respondentów. Największe, (liczące 5 oraz 6 i więcej pomieszczeń) domy lub mieszkania zamieszkuje odpowiednio 4,0% oraz 2,8% respondentów. Można przyjąć, iż mieszkańcy Świnoujścia w wieku dojrzałym i starsi dysponują przeciętnymi mieszkaniami lub domami z punktu widzenia liczby pomieszczeń oraz uwzględniając fakt, iż zazwyczaj nie mieszkają sami. Przeciętna liczba pomieszczeń zamieszkiwanych przez świnoujskich seniorów to (2,75). Analizując liczbę pomieszczeń, w których mieszkają ankietowani, wynika, że najczęściej pomieszczeń zamieszkują respondenci w wieku od 50 do 59 lat (średnia 3,22). Znacznie mniejszą liczbę pomieszczeń zamieszkują starsi respondenci, w wieku powyżej 70 lat (średnia 2,26).

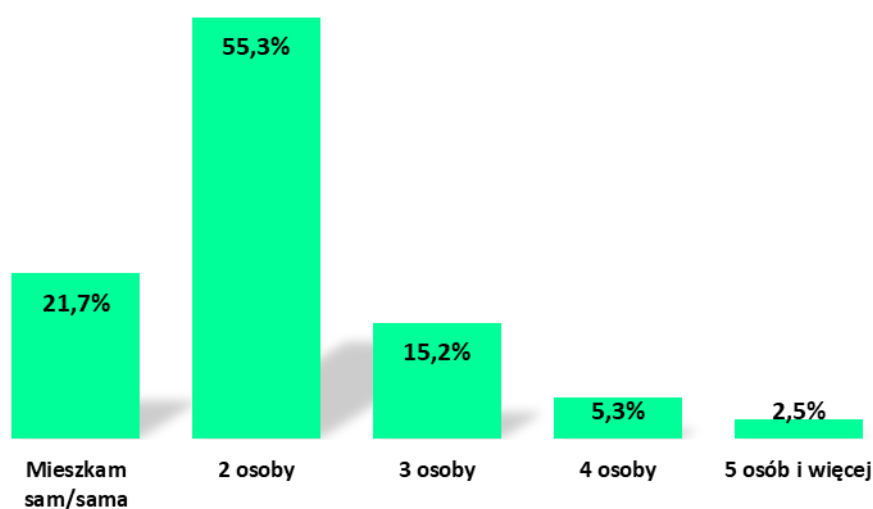
Rysunek 7. Liczba pokoi w mieszkaniu lub domu respondenta.



Badane osoby, które ukończyły 50 lat, najczęściej mieszkają wspólnie z innymi osobami – członkiem rodziny. Taką odpowiedź wskazało łącznie 78,3% respondentów uczestniczących w badaniu, w tym ponad połowa badanych – 55,3% mieszka z jedną osobą, czyli łącznie lokal zajmują 2 osoby, trzyosobowe gospodarstwo domowe deklaruje 14,2% respondentów, 7,8% badanych stanowią osoby zamieszkujące w 4 lub więcej osób. Biorąc pod uwagę mieszkanie z innymi osobami, należy zauważyć, że więcej niż co czwarty badany mieszkaniec Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat – 21,7% mieszka samotnie. W odniesieniu do osób

samotnie mieszkających ważne jest wprowadzenie szeroko rozumianego programu wsparcia. Przy czym jego adresaci to głównie osoby po 65 roku życia, które przebywają już na emeryturach. Istotne byłoby wszechstronne wsparcie społeczne oraz wsparcie aktywności społecznej starszych seniorów, a w szczególności tych samotnie mieszkających. Starsi, samotnie gospodarujący seniorzy w wieku powyżej 65 lat mają zazwyczaj ograniczoną sieć wsparcia w razie wystąpienia wypadku lub choroby. Samotnie mieszkający seniorzy w wieku powyżej 65 lat są także narażeni na dynamiczny wzrost kosztów utrzymania i eksploatacji mieszkań oraz wzrost kosztów życia związany z rosnącą inflacją. Grupa ta narażona jest w największym stopniu na ubóstwo. W związku z powyższym należy objąć tę grupę mieszkańców specjalnym programem osłonowym, który pozwoli na złagodzenie negatywnych konsekwencji wynikających ze wzrostu kosztów utrzymania mieszkania. Niezwykle istotne będzie także zwiększenie zakresu oraz nakładów na pomoc środowiskową, usługi opiekuńcze, które świadczone są w miejscu zamieszkania osoby wymagającej wsparcia lub świadczenia pieniędzy w postaci zasiłków pielęgnacyjnych. Zależność seniorów od osób trzecich i brak opiekunów to również konieczność zwiększania nakładów na opiekę instytucjonalną oraz na różnorodne instytucjonalne formy pomocy najstarszym. Konieczne wydaje się także stworzenie sieci pomocy środowiskowej, która będzie stanowić odpowiedź na zapotrzebowanie na pomoc udzielaną w miejscu zamieszkania osoby starszej. W obszarze instytucjonalnej pomocy społecznej niezbędna wydaje się także rozbudowa sieci domów pomocy społecznej.

Rysunek 8. Liczba osób wspólnie mieszkających.

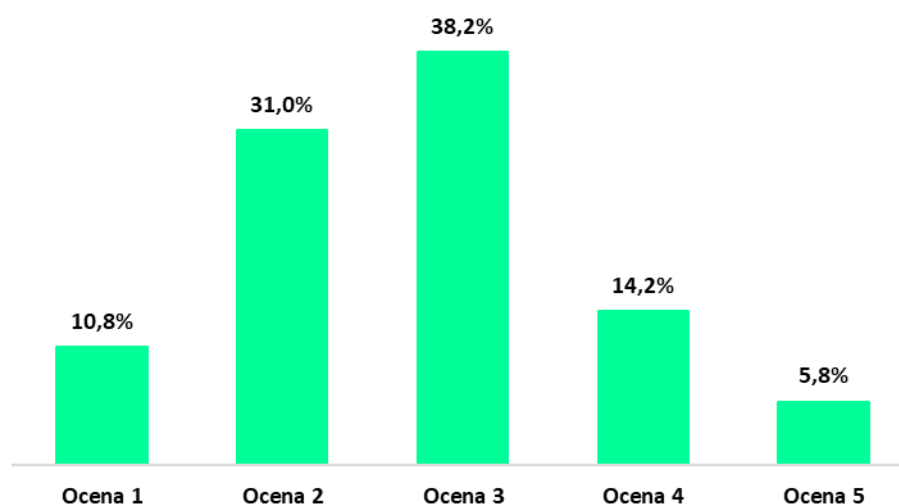


Sytuacja materialna uczestników badania

Poniższa część raportu przedstawia sytuację materialną uczestników badania. W niniejszej części raportu respondenci dokonali subiektywnej oceny własnej sytuacji materialnej, w kolejnych pytaniach wskazali także na udział bieżących wydatków w miesięcznym budżecie. Następnie badani oceniali dysponowanie wolnymi środkami finansowymi. Ankietowani mieszkańcy Świnoujścia w wieku, co najmniej 50 lat oceniali swoją sytuację materialną według skali 1- zła sytuacja do 5 – bardzo dobra sytuacja materialna. Najwyższy odsetek respondentów – 38,2% ocenia własną sytuację materialną jako przeciętną – środek skali (ocena 3). Duża część badanych seniorów w wieku powyżej 50 lat – 31,0% oceniła swoją sytuację materialną jako złą (ocena 2). 14,2% badanych określiło swoją sytuację materialną jako dobrą (ocena 4), co oznacza, że ich sytuacja materialna jest ponadprzeciętna. Co dziesiąty uczestnik badania – 10,8% uważa swoją sytuację materialną jako bardzo złą (ocena 1). Tylko 5,8% badanych oceniło swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą (ocena 5). Średnia ocena sytuacji materialnej respondentów, według skali od 1 do 5 wyniosła – 2,73. Uwzględniając wiek badanych respondentów, odnotowano istotną zależność – wraz z wiekiem maleje zadowolenie z własnej sytuacji materialnej. Swoją sytuację materialną zdecydowanie najlepiej oceniają ankietowani w wieku od 50 do 54 lat – średnia ocena 3,34. W przypadku ankietowanych w wieku od 55 do 59 lat – średnia wyniosła – 3,15. Wśród osób w wieku od 60 do 64 lat średnia wyniosła 3,09. Widoczny spadek oceny własnej sytuacji materialnej seniorów obserwowany jest w grupie wiekowej 65 – 69 lat. W której znajdują się osoby będące na emeryturze. W tym przypadku średnia ocena wyniosła – 2,66. W przypadku respondentów w wieku od 70 do 74 lat średnia ocena analizowanego aspektu wyniosła – 2,23. Najgorzej własną sytuację materialną postrzegają badani w wieku powyżej 75 lat. Średnia ocena sytuacji materialnej wyniosła, w tej grupie wiekowej – 2,10. Takie dane potwierdzają tezę, że osoby starsze i samotne są w największym stopniu narażone na wzrost wydatków na leki, utrzymanie mieszkania i żywność. Wysoka skala inflacji, dynamiczny wzrost cen wszystkich usług i artykułów znajduje swoje odzwierciedlenie w negatywnej ocenie sytuacji materialnej świnoujskich seniorów. Ocena własnej sytuacji materialnej jest silnie uzależniona od sytuacji na rynku pracy. Zdecydowanie niżej własną sytuację materialną oceniają emeryci. Średnia ocena sytuacji materialnej emerytów wyniosła – 2,37. Znacznie lepiej swoją sytuację oceniają osoby aktywne na rynku pracy średnia ocena – 3,33. Zestawiając dane z badania realizowanego w 2022 roku, z danymi

z badania przeprowadzonego w 2019 roku zaobserwowano różnice pomiędzy odpowiedziami respondentów. W porównaniu z 2019 rokiem odsetek przeciętnych ocen pozostaje na zbliżonym poziomie, zmieniły się natomiast odsetki ocen skrajnych, można nawet powiedzieć, że uległy one odwróceniu – odsetek osób najniżej oceniających status materialny wzrósł o 8,3%, natomiast oceniających go najwyżej spadł o 4,1%. Zaobserwowana zależność może wskazywać na ubożenie starszych mieszkańców Świnoujścia, co ma niewątpliwy związek z obecną sytuacją ekonomiczną w kraju. Ocena sytuacji materialnej jest więc niższa, w porównaniu z 2019 rokiem.

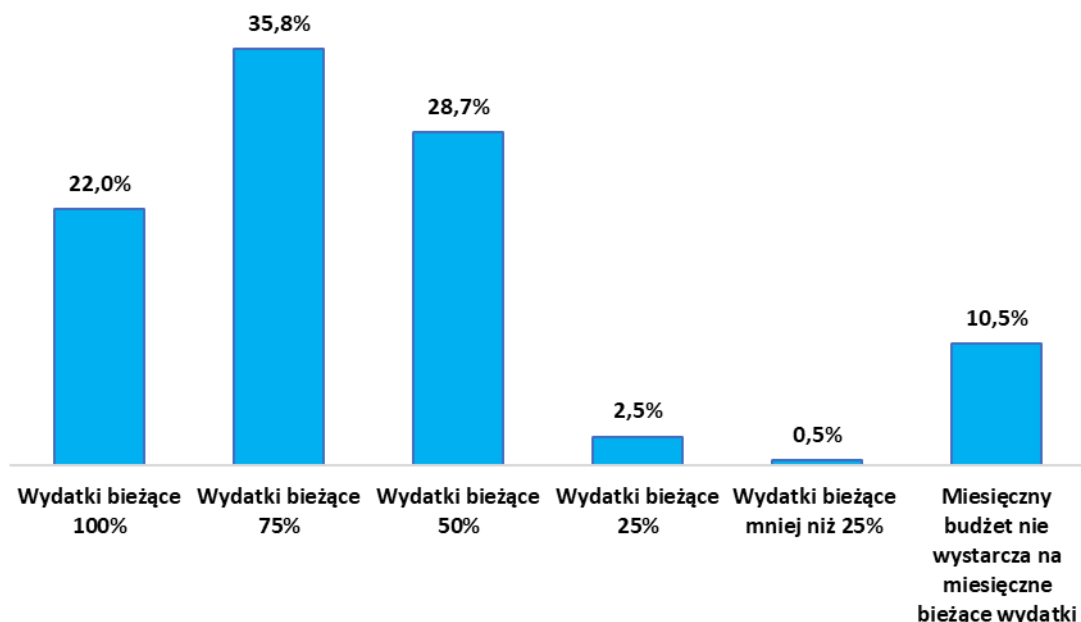
Rysunek 9. Jak ocenia Pan/Pani własną sytuację materialną?



22,0% uczestników badania wszystkie swoje dochody przeznacza na bieżące wydatki. Część badanych respondentów – 10,5% uważa, że miesięczny dochód nie wystarcza na ten cel. Są to najuboższe grupy mieszkańców Świnoujścia po 50 roku życia. 75% budżetu pochłaniają bieżące wydatki 35,8% badanych, natomiast 28,7% respondentów wydaje na bieżące potrzeby 50% budżetu. Zdecydowanie mniejsza grupa badanych – łącznie 3,0% wydaje na bieżące wydatki do 25% posiadanego miesięcznego budżetu. Łącznie 68,3% respondentów uważa, że wydatki bieżące pochłaniają aż 75% lub więcej uzyskiwanych przychodów przez respondenta i pozostałych członków rodziny wspólnie gospodarujących. Można stąd wnosić, że mieszkańcy Świnoujścia szczególnie w wieku powyżej 65 lat nie są zbyt zamożni. W porównaniu z 2019 rokiem, o 4,9% zwiększył się odsetek osób, których wydatki na bieżąco

przekraczają 75%. Zmalał także o 3,7% odsetek najbogatszych – wydających na bieżące potrzeby mniej, niż 25% dochodu.

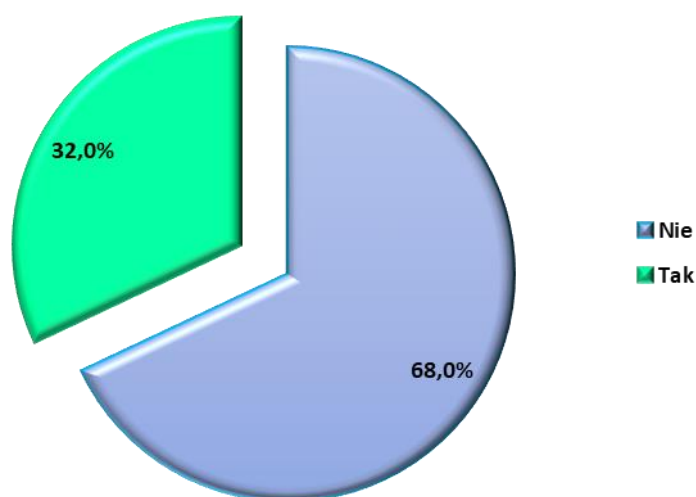
Rysunek 10. Jaką część budżetu pochłaniają wydatki bieżące?



Kolejne dane opisujące sytuację materialną 50-letnich i starszych mieszkańców Świnoujścia pokazują, że większość – 68,0% ankietowanych nie dysponuje wolnymi środkami finansowymi. Jedynie 32,0% uczestników posiada wolne środki. W porównaniu z 2019 rokiem, gdy brak wolnych środków deklarowało 59,9% ankietowanych osób, sytuacja wyraźnie się pogorszyła – o 8,1% zmalał odsetek respondentów posiadających wolne środki finansowe. Wyniki badań wskazują, iż największe problemy z wygospodarowaniem dodatkowych wolnych środków finansowych mają przede wszystkim seniorzy w wieku powyżej 70 lat. Według danych zaledwie 11,0% najstarszych uczestników badania dysponuje w miesiącu dodatkowymi, wolnymi środkami finansowymi. Najlepszą sytuację finansową, umożliwiającą wygenerowanie wolnych środków mają natomiast badani w wieku od 50 do 54 lat oraz od 55 do 59 lat. Odsetek ankietowanych, którzy zadeklarowali dysponowanie w miesiącu dodatkowymi, wolnymi środkami finansowymi wynosił odpowiednio 56,5% oraz 56,3%. W grupie seniorów w wieku od 60 do 64 lat odsetek osób, które mają wolne, dodatkowe środki finansowe wynosił 46,2%. W grupie emerytów w wieku od 65 do 69 lat odsetek osób mających takie środki gwałtownie spada i wynosi zaledwie 20,3%. Wraz z wiekiem badanych respondentów wyraźnie spada odsetek osób, które mają co miesiąc do dyspozycji dodatkowe wolne środki finansowe do wykorzystania na dowolny cel. Oznacza to,

że starsi mieszkańcy Świnoujścia w większości przypadków nie mogą pozwolić sobie na wydatki związane z zakupem dóbr trwałego użytku, kulturą, edukacją i czasem wolnym oraz inwestycjami i gromadzeniem oszczędności. Dotyczy to głównie osób powyżej 65 roku życia, które są w większym stopniu narażone na ubóstwo, marginalizację i wykluczenie z wielu obszarów życia społecznego. Takie osoby bez wsparcia instytucjonalnego oraz zewnętrznych pozarządowych podmiotów, nie będą mogły w pełnym stopniu partycypować w życiu społecznym, kulturalnym, rekreacyjnym i edukacyjnym. Analiza odpowiedzi dotyczących struktury bieżących wydatków i dysponowania wolnymi środkami finansowymi wskazuje, że część osób aktywnych zawodowo w wieku do 60 lat pomaga finansowo swoim dzieciom oraz wnukom. Stąd też część seniorów, nie ma wolnych środków, które może przeznaczyć na własne potrzeby.

Rysunek 11. Czy dysponuje Pan/Pani w miesiącu dodatkowymi, wolnymi środkami finansowymi?

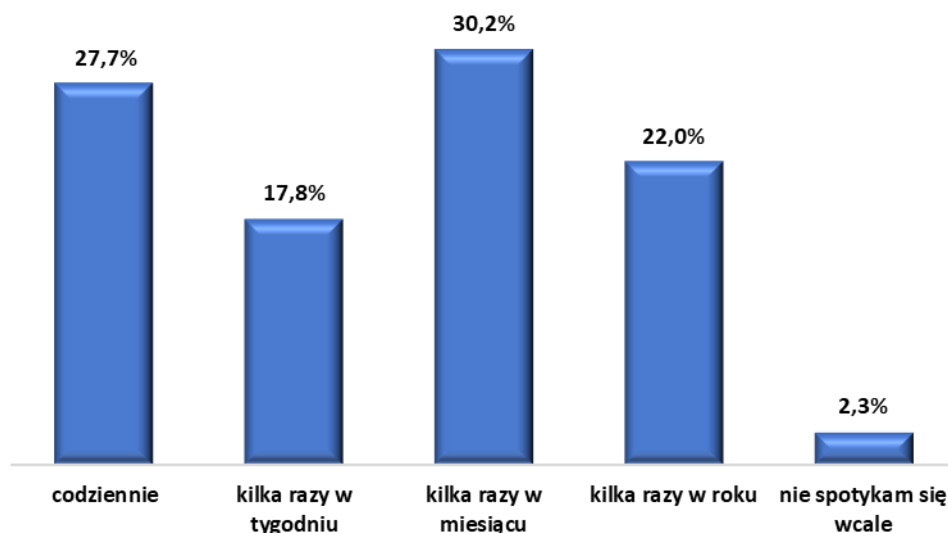


I. Uczestnictwo w życiu społecznym osób powyżej 50 tego roku życia

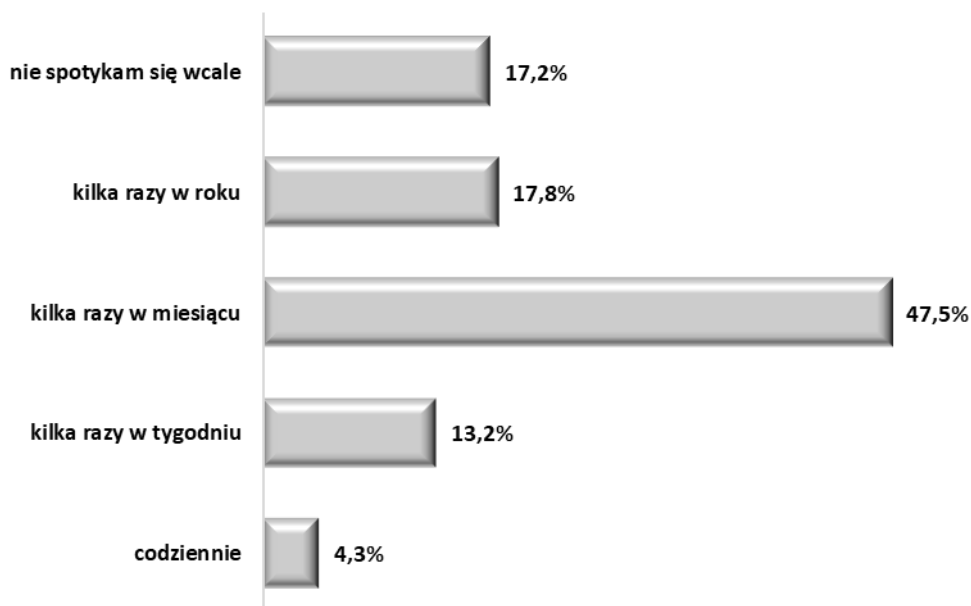
W niniejszym rozdziale diagnozy potrzeb i oczekiwań mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat zaprezentowano obszary aktywności seniorów związane z uczestnictwem w szeroko rozumianym życiu społecznym. Poruszone zostały zagadnienia związane z jakością, częstotliwością i barierami w kontaktach społecznych. Przedstawiono informacje na temat ulubionych form spędzania czasu wolnego i zainteresowań seniorów.

Częstotliwość kontaktów interpersonalnych i bariery w kontaktach społecznych

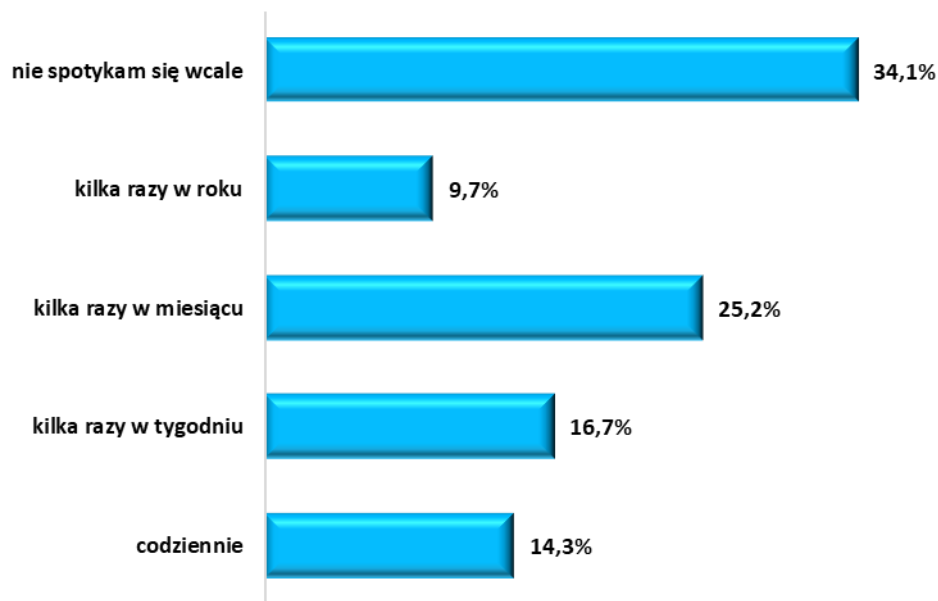
Relacje społeczne mają ważne znaczenie zarówno z psychologicznego punktu widzenia, jak i z punktu widzenia zaspokojenia podstawowych potrzeb afiliacyjnych. Znaczenie to wzrasta wraz z wiekiem osób dojrzałych. Zapytano zatem respondentów o częstotliwość kontaktów z rodziną, znajomymi i sąsiadami. Następnie padło pytanie o zaangażowanie w aktywność internetową w celu komunikowania się z rodziną i znajomymi. Respondenci różnią się pod względem częstotliwości kontaktów z rodziną, znajomymi i sąsiadami. Uczestnicy badania często spotykają się z pozostałymi członkami rodziny. Łącznie 45,5% respondentów utrzymuje kontakty bezpośrednie lub zdalne z rodziną codziennie lub co najmniej kilka razy w tygodniu. Największy odsetek badanych – 30,2% kontaktuje się z rodziną kilka razy w miesiącu. Więcej niż co piąty badany – 22,0% kontaktuje się z rodziną kilka razy w roku. W grupie badanych znajdują się również respondenci, niespotykający się w ogóle z rodziną, ich odsetek wynosi 2,3%. W porównaniu z 2019 rokiem codzienne kontakty z rodziną wzrosły o 6,2%, spotkania kilka razy w roku wzrosły aż o 13,1%. W przypadku pozostałych częstotliwości nastąpił spadek wskazań – spotkania kilka razy w tygodniu – spadek o 7,9%, kontakty kilka razy w miesiącu – spadek o 8,4%, brak kontaktu – spadek o 2,9%. Częstotliwość kontaktów z rodziną zmieniła się. W szczególności warto się zastanowić nad wyraźnym spadkiem częstotliwości kontaktów do kilku razy w roku, różnica między okresem sprzed trzech lat a obecnym wyniosła, jak wspomniano wyżej – 13,1%. Można domniemywać, że ta zmiana ma związek z pandemią Covid-19, która przyzwyczaiła ludzi do izolacji i zmniejszyła ich mobilność. Z drugiej strony wzrost codziennych kontaktów może wskazywać na zamykanie się w najbliższym otoczeniu. Co też ma związek z pandemią Covid – 19. Rodziny zintensyfikowały kontakty, ale mają one częściej formę kontaktów zdalnych, a nie bezpośrednich. W okresie pandemii i po jej ustaniu zmieniła się częstotliwość i struktura kontaktów, co wywoływać może inne konsekwencje jak np. poczucie samotności, przynależności czy wyizolowania społecznego.

Rysunek 12. Jak często spotyka się Pan/Pani z członkami rodziny?

Częstotliwość kontaktów respondentów ze znajomymi ma zupełnie odmienny charakter i jakość niż z członkami rodziny. Blisko połowa badanych – 47,5% spotyka się ze znajomymi raz w miesiącu, najmniejszy odsetek – 4,3% robi to codziennie, 17,8% kilka razy w roku, 13,2% kilka razy w tygodniu. Relatywnie wysoki odsetek – 17,2% nie utrzymuje żadnych kontaktów towarzyskich. Powyższe dane oznaczają, że część seniorów ogranicza kontakty interpersonalne do poziomu najbliższej rodziny, co wynikać może z niższego poziomu zaufania do obcych osób. Skutkiem braku zaufania może być brak chęci do współpracy w zakresie działań samopomocowych czy też wolontarystycznych. Ograniczanie się jedynie do kontaktów rodzinnych, w sytuacji wystąpienia konfliktów rodzinnych, może doprowadzić do sytuacji, że seniorzy nie będą mogli liczyć na pomoc osób z zewnątrz (przyjaciół czy znajomych). Częstotliwość kontaktów ze znajomymi nie zmieniła się wyraźnie w porównaniu z 2019 rokiem. O 3,4% wzrosła częstotliwość kontaktów raz w miesiącu, o 0,7% kontaktów codziennych (jest to jednak poziom błędu statystycznego) w przypadku mniejszych częstotliwości kontaktów odsetki spadły o kilka punktów. Na podstawie przedstawionych danych można wnioskować, że globalnie częstotliwość kontaktów ze znajomymi nieco się zwiększyła.

Rysunek 13. Jak często spotyka się Pan/Pani ze znajomymi?

Charakter i jakość kontaktów z sąsiadami osób powyżej 50 tego roku życia przybiera inny kształt niż w przypadku kontaktów ze znajomymi. W rozkładzie odpowiedzi widać podział opinii, część respondentów spotyka się sporadycznie (kilka razy w roku) lub nie spotyka się wcale z sąsiadami, druga grupa respondentów spotyka się relatywnie często z sąsiadami. Należy zauważyć, że relatywnie najwyższy odsetek respondentów – 34,1% nie utrzymuje żadnych kontaktów z sąsiadami, jest to ponad jedna trzecia reprezentatywnej próby mieszkańców Świnoujścia w wieku co najmniej 50 lat. Odsetek ten jest bardzo znaczący i sugeruje ograniczony dostęp do pomocy sąsiedzkiej. Osoby, które utrzymują minimalny kontakt z sąsiadami – od przynajmniej kilku razy w miesiącu do kilku razy w roku, to blisko 34,8% respondentów. Odsetek osób powyżej 50 tego roku życia, który utrzymuje dobre relacje z sąsiadami i spotyka się z nimi kilka razy w tygodniu lub częściej, jest większy niż w przypadku częstotliwości i jakości kontaktów ze znajomymi i wynosi 31,0%. Warto jednak zwrócić uwagę, iż więcej niż co trzeci świnoujski senior nie spotyka się wcale z sąsiadami. Jest to o 6,4% więcej niż w badaniu przeprowadzonym w 2019 roku. Wzrost całkowitej izolacji od sąsiadów można przypisać pandemii Covid – 19. Takie dane oznaczają sukcesywny zanik więzi międzysąsiedzkich, postrzeganiu ich przez pryzmat stereotypów i zagrożenia a niżeli zainteresowania. Oznacza to coraz mniejszą chęć seniorów do wzajemnej pomocy i współpracy w sytuacjach kryzysowych.

Rysunek 14. Jak często spotyka się Pan/Pani z sąsiadami?

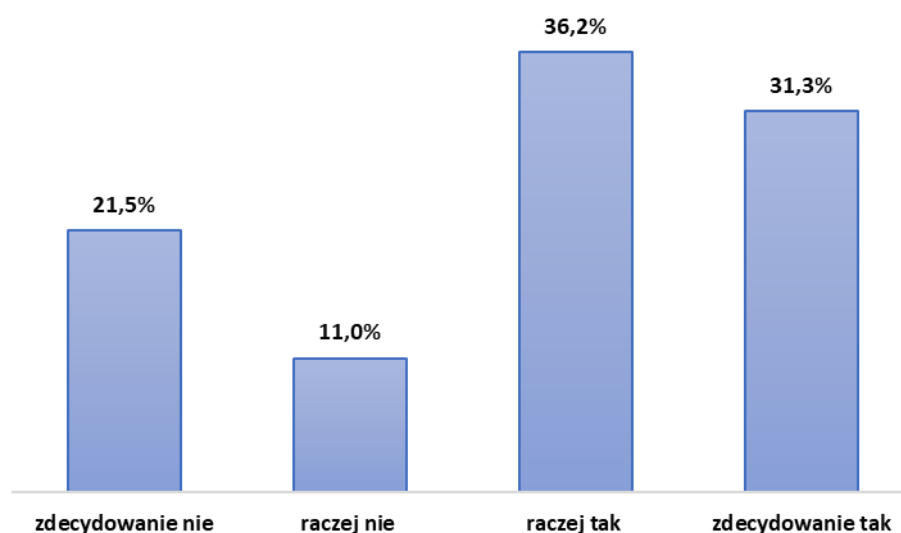
Wyniki badań jednoznacznie wskazują, że osoby powyżej 50 tego roku życia zdecydowanie częściej i chętniej spotykają się z innymi członkami rodziny. Kontakty interpersonalne osób powyżej 50 tego roku życia ze znajomymi oraz sąsiadami nie mają już tak dużej intensywności. Na podstawie danych można wnioskować, że częstotliwość kontaktów z rodziną jest wyraźnie wysoka, ze znajomymi zdecydowanie umiarkowana, natomiast z sąsiadami niska. Różnica w częstotliwości kontaktów ze znajomymi oraz sąsiadami związana jest z wiekiem respondentów. Częstsze kontakty z sąsiadami utrzymują respondenci w wieku powyżej 65 lat, natomiast ze znajomymi badani w wieku od 50 do 64 lat.

Internet a partycypacja w życiu społecznym osób powyżej 50 tego roku życia

Znaczącym elementem związanych z udziałem w życiu społecznym i towarzyskim osób w wieku powyżej 50 lat jest komunikacja za pośrednictwem Internetu. Umiejętność i chęć korzystania ze zdalnego komunikowania się za pośrednictwem Internetu znacząco podnosi zdolność do partycypacji społecznej. W badanej zbiorowości wyraźna większość – łącznie 67,5% raczej lub zdecydowanie korzysta z Internetu w celu komunikowania się ze znajomymi i rodziną. Zdecydowanie nie korzysta z tego medium 21,5% respondentów. W tym miejscu należy podkreślić, że odsetek zdecydowanie angażujących się w kontakty społeczne przez Internet w porównaniu do wyników badań przeprowadzonych w 2019 roku wzrósł aż o 14,5%. Taki wynik można tłumaczyć coraz powszechniejszym dostępem do

elektronicznych narzędzi komunikowania się. Wyraźnie, o 15,2% spadł również odsetek respondentów deklarujących odpowiedź *raczej nie*, co potwierdza wzrost zainteresowania zdalnymi kontaktami. Jest to w pewnym stopniu wynik i konsekwencja powszechności zdalnych kontaktów zapoczątkowanych na większą skalę wraz z pojawieniem się pandemii Covid – 19 i ograniczeniem bezpośrednich kontaktów interpersonalnych. Odsetek odpowiedzi *zdecydowanie nie* pozostaje od 3 lat na identycznym poziomie 21,5%, co wskazuje na utrzymywanie się konserwatywnej grupy społecznej, która nie zmienia negatywnej postawy wobec komunikacji za pośrednictwem Internetu. Odpowiedzi *raczej tak* pozostały na niemal niezmiennym poziomie, wzrost to tylko 0,7%. Podsumowując, partycypacja społeczna za pośrednictwem kontaktów internetowych wzrasta, można przypuszczać, że wzrasta również odsetek osób w wieku powyżej 50 lat, które traktują internet jako źródło informacji. Wydaje się zatem, że inwestowanie w internetowy przekaz medialny adresowany do mieszkańców Świnoujścia w dojrzałym i podeszłym wieku będzie działaniem efektywnym i owocnym.

Rysunek 15. Czy korzysta Pan/Pani z Internetu w celu komunikowania się ze znajomymi, rodziną?



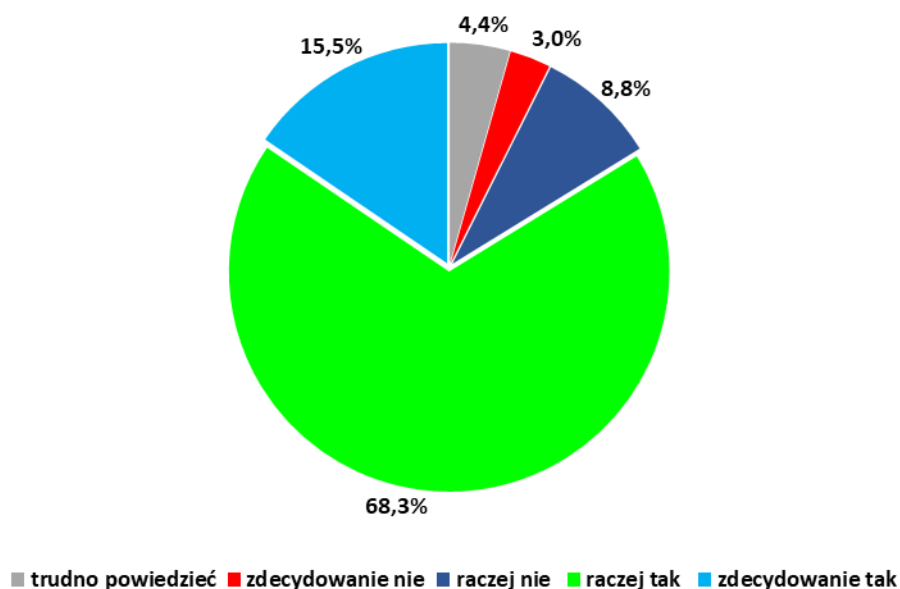
Warto zwrócić także uwagę, że forma komunikowania się za pośrednictwem Internetu jest częściej praktykowana przez młodszych respondentów. Odsetek ankietowanych, którzy komunikują się w taki sposób ze znajomymi i rodziną w grupie wiekowej od 50 do 54 lat wyniósł – 89,5%, w grupie wiekowej od 55 do 59 lat – 90,1%, natomiast w grupie od 60 do 64 lat – 79,2%, w grupie od 65 do 69 lat – 69,0%. Odmiennie sytuacja prezentuje się w przypadku osób w wieku od 70 do 74 lat i wynosi – 49,5%, a szczególnie w grupie respondentów w wieku powyżej 75 lat. Udział respondentów korzystających z takiego środka komunikacji wynosi 36,2%. Jeszcze niedawno Internet był tylko i wyłącznie domeną

młodych ludzi. Obecnie sytuacja zmienia się bardzo dynamicznie. Przybywa 50, 60, a nawet 70-latków, którzy doskonale radzą sobie w Internecie, co potwierdzają powyższe wyniki badań.

Czas wolny i zainteresowania mieszkańców Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat

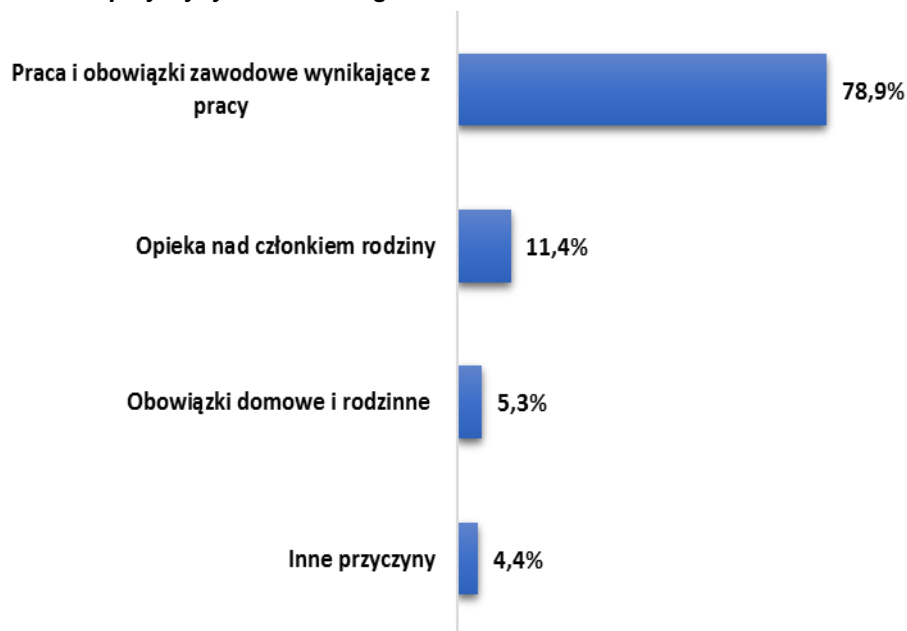
Niniejsza część raportu dotyczy czasu wolnego i sposobów jego spędzania przez mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat. Czas wolny daje przestrzeń na partycypację społeczną, stąd też istotne jest jego znaczenie z tego punktu widzenia. Zgromadzone dane ukazują, że 68,3% respondentów raczej dysponuje czasem wolnym, a 31,3% zdecydowanie ma wolny czas. Ogółem więc 83,8% ankietowanych ma do dyspozycji wolny czas. Mniejszość stanowią mieszkańcy Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat, którzy niemal lub zupełnie pozbawieni są czasu wolnego – łącznie jest to 11,8% tej grupy. Biorąc pod uwagę zmiany względem 2019 roku, kiedy przeprowadzone zostały podobne badania, należy podkreślić, że odsetek osób dysponujących czasem wolnym wzrósł o 8,6%. Z kolei odsetek respondentów, którzy nie dysponują wolnym czasem, zmalał o 5,2%. Podsumowując starsi mieszkańcy Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat, mają obecnie więcej czasu wolnego, niż 3 lata temu.

Rysunek 16. Czy dysponuje Pan/Pani wolnym czasem?



W odniesieniu do wieku można zaobserwować, że starsze osoby dysponują większą ilością czasu wolnego. Takie wyniki niewątpliwie korelują z obowiązkami zawodowymi, pracą zarobkową wykonywaną przez respondentów w wieku do 60 w przypadku kobiet oraz do 65 lat w przypadku mężczyzn. Zdecydowanie więcej wolnego czasu posiadają osoby będące w wieku emerytalnym. Główną przyczyną braku wolnego czasu, wśród mieszkańców Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat, jest praca i obowiązki zawodowe wynikające z pracy. Takie odpowiedzi wskazało 72,3% badanych. Kolejne opinie pojawiały się zdecydowanie rzadziej i tak odpowiedzi, które zaliczone zostały do kategorii: obowiązki rodzinne i domowe uniemożliwiające realizację wolnego czasu wskazało – 13,3% badanych, natomiast konieczność opieki nad członkami rodziny, opieka nad wnukami wskazało – 8,0% ankietowanych, natomiast inne powody wymieniło łącznie 6,4% badanych.

Rysunek 17. Główne przyczyny braku wolnego czasu.



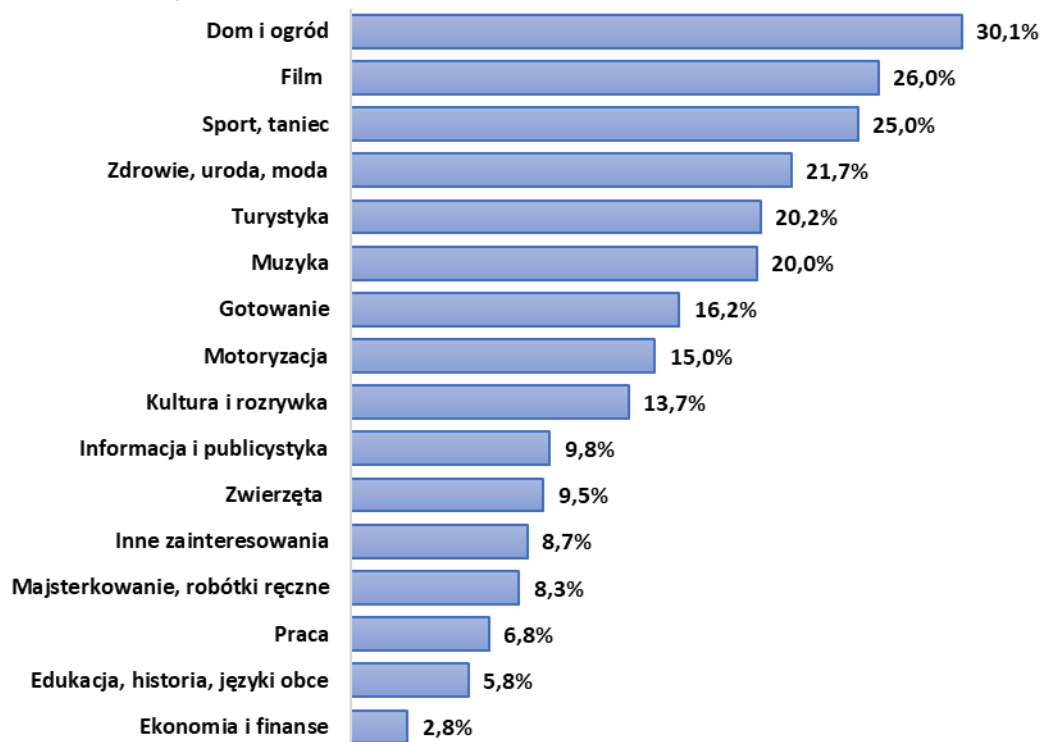
W dalszej kolejności zadano respondentom pytanie o miejsce spędzania wolnego czasu. Badani mieli możliwość wyboru do 3 odpowiedzi, odsetki relatywizowano do liczby, stąd suma odsetek przekraczająca 100%. Blisko połowa mieszkańców Świnoujścia w wieku 50 lat i starszych – 48,3% spędza czas wolny w domu. Ponad jedna trzecia – 38,0% spaceruje po plaży. Blisko co trzeci uczestnik badania – 31,3% spotyka się z rodziną. Co piąty uczestnik badania – 21,0% spędza wolny czas na działce rekreacyjnej, natomiast 19,3% seniorów uprawia sport. Znaczna grupa badanych – 18,7% spotyka się ze znajomymi, natomiast co dziesiąta ankietowana osoba – 10,8% spędza czas na wycieczkach krajoznawczych. Po kilka

procent zadeklarowało uczestnictwo w klubie seniora, w ośrodkach kulturalnych, czy też w galeriach handlowych. Analizując formy spędzania wolnego czasu, wynika, że zdecydowanie dominują aktywności rekreacyjno-hobbistyczne, które nie są zorientowane na działalność integracyjną. Warto zauważyć, że w sposób marginalny seniorzy w wolnym czasie korzystają z oferty kulturalnej miasta Świnoujście. Z zestawienia sposobów spędzania czasu wolnego preferowanych w bieżącym roku i w 2019 roku wynika, że o 8,1% zmniejszyło się zainteresowanie spędzania wolnego czasu w galeriach handlowych, o 7,9% zmniejszyło się spędzanie wolnego czasu wspólnie na spotkaniach ze znajomymi. Zmniejszyło się również zainteresowanie klubem seniora – 3,0%, wyjazdami zagranicznymi – 3,9%, ośrodkami kulturalnymi – 2,1% oraz przebywaniem w domu – 4,0%. Wzrósł natomiast, o 7,6% odsetek uprawiających sport, spędzających czas na działce rekreacyjnej – 3,8%, spacerujących po plaży - 2,9%. Pomijając kierunek różnicy respondentów spędzających czas wolny w domu, których jest mniej niż przed trzema laty, wzrosło zainteresowanie aktywnościami, które nie wymagają kontaktów międzyludzkich. Być może jest to efekt przyzwyczajenia z czasu szczytu pandemii.

Rysunek 18. Gdzie spędza Pan/Pani najczęściej wolny czas?



Kolejna podejmowana kwestia, bezpośrednio związana z czasem wolnym to zainteresowania mieszkańców Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat. Jak w poprzednim pytaniu, tak i tutaj dokonywano wyboru do trzech odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest większa niż 100%. Najczęściej deklarowanym przez respondentów zainteresowaniem jest dom i ogród – 30,1% wskazań. Mieszkańcy Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat, interesują się także filmem – 26,0% odpowiedzi, sportem, tańcem – 25,0%, zdrowiem, urodą, modą – 21,7% wskazań, turystyką - 20,2%, muzyką – 20,0%, gotowaniem – 16,2%, motoryzacją – 15,0% oraz kulturą i rozrywką – 13,7%. Po kilka procent respondentów wskazało na informację i publicystykę, zwierzęta, inne zainteresowanie, majsterkowanie, robótki ręczne, pracę edukację, historię, języki obce oraz ekonomię i finanse. W porównaniu z badaniem przeprowadzonym w 2019 roku znacznie, o 12,8% wzrosło zainteresowanie sportem i tańcem. Spadło o 11,3% zainteresowanie informacjami, wiadomościami krajowymi i światowymi oraz publicystyką. Pozostałe zmiany są na poziomie kilku procent. Wzrosty dotyczą innych zainteresowań - 7,5%, motoryzacji - 8,6%, muzyki - 8,3%, turystyki - 7,5%, zdrowia, urody mody – 4,7%. Po kilka procent zmniejszyło się zainteresowanie kulturą i rozrywką - 6,5%, gotowaniem - 6,4%, pracą - 3,9%, ekonomią i finansami – 2,9%, edukacją, historią, językami obcymi – 2,7% oraz zwierzętami - 1,6%. Wzrost zainteresowania sportem odnotowano również w pytaniu dotyczącym miejsca spędzania czasu wolnego. Można zatem założyć, iż jest to pewna, zdrowa tendencja, korzystnie wpływająca na sprawność i dobrostan starszych mieszkańców Świnoujścia. Wyraźny spadek zainteresowania publicystyką może mieć związek z nasileniem się negatywnego przekazu i negatywnych emocji w mediach, w których ostatnio dominowała pandemia, inflacja, wysokie stopy procentowe, a ostatnio wojna. Uciekanie od złych wieści w aktywność fizyczną to ze wszech miar zdrowe rozwiązanie.

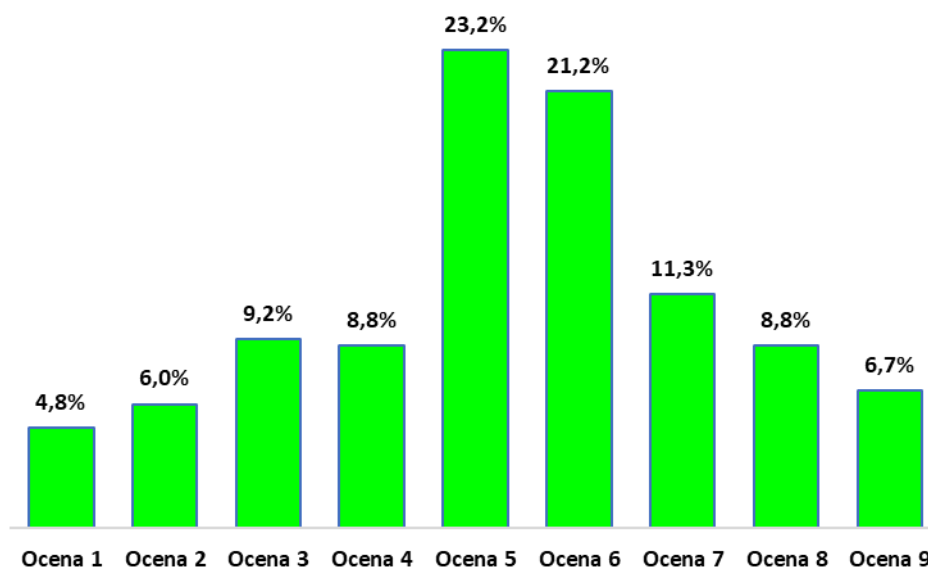
Rysunek 19. Jakie są Pana/Pani zainteresowania?

Aktywność fizyczna mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia i bariery uczestnictwa.

Kolejny rozdział poświęcony został aktywności fizycznej, niezmiernie ważnej dla zachowania zdrowia osób dojrzałych i łagodzącej nieuniknione procesy starzenia się, zarówno w aspekcie fizycznym, jak i umysłowym. Uczestnicy badania dokonywali samooceny aktywności fizycznej według 9 - stopniowej skali od *niska aktywność fizyczna* do *wysoka aktywność fizyczna*. Ocena ponad przeciętna to 6 – 9 punktów, przeciętna – 5 punktów, a niska 1 – 4 punkty. Najwyższy odsetek badanych – 23,2% oceniło własną aktywność fizyczną na poziomie przeciętnym, 28,5% na poziomie niskim, a 48,0% wskazało zakresy z wysokiego poziomu. Ocenę 6 wystawiło sobie 21,2% respondentów, a 11,3% ocenę 7. Najniższy odsetek – 4,8% uczestników wystawił sobie notę najniższą. W porównaniu z badaniem przeprowadzonym w 2019 roku odsetek respondentów wysoko zaangażowanych w aktywność fizyczną wzrósł o 11,3%, a mało aktywnych fizycznie spadł o 7,6%. Spostrzeżenie to potwierdza jedną z konkluzji z poprzedniego rozdziału o wzroście aktywności fizycznej na przestrzeni ostatnich trzech lat. Ten zdrowy trend można uzasadnić tym, że z czasem do badania angażowane są coraz młodsze roczniki, a zatem mniej obciążone stereotypem biernej ruchowo starszej osoby, jak również wzrostem zainteresowania

aktywnym spędzaniem czasu wynikającym z promowanego coraz szerzej trendu na zdrowy tryb życia i popularnością sportów wymagających mniejszego wysiłku fizycznego takich jak turystyka piesza, nordic walking, rekreacyjna jazda rowerem, czy też spacer.

Rysunek 20. Czy jest Pani/Pan osobą aktywną fizycznie? Ocena według skali od 1 do 9, gdzie 1 oznacza niską aktywność fizyczną a 9 wysoką aktywność fizyczną.



Opinie ankietowanych na temat własnej aktywności fizycznej są bardzo zróżnicowane, dlatego też na potrzeby badawcze dokonano szczegółowej analizy rozkładu odpowiedzi udzielanych przez respondentów. Średnia ocena aktywności fizycznej według skali od 1 do 9 wyniosła 5,32. Częstotliwość i intensywność aktywności fizycznej w sposób znaczący różnicuje się w zależności od wieku, sytuacji materialnej oraz sytuacji na rynku pracy. W przypadku wieku zaobserwować można silną tendencję i korelację pomiędzy tymi zmiennymi. Okazuje się, że wraz z wiekiem maleje ocena własnej aktywności fizycznej. Średnia ocena aktywności fizycznej wśród badanych osób w wieku od 50 do 54 lat wyniosła 6,56, w wieku od 55 do 59 lat – 6,46, a w wieku od 60 do 64 lat – 5,91. W przypadku osób w wieku od 65 do 69 lat średnia ocena aktywności fizycznej wynosiła – 5,42. Poziom aktywności wśród seniorów ewidentnie załamuje się wśród respondentów w wieku powyżej 70 lat. Ocena własnej aktywności wśród seniorów w wieku od 70 do 74 lat oraz powyżej 75 lat była wyraźnie niższa i wyniosła odpowiednio 4,43 oraz 3,64. Różnice zostały zaobserwowane w przypadku sytuacji materialnej, która w sposób bezpośredni przekłada się na częstotliwość i aktywność fizyczną. Otóż osoby o niższych dochodach oceniają swoją aktywność niżej (średnia ocena 4,50) niż osoby o wyższych dochodach (średnia ocena 6,72). Ocena aktywności jest zróżnicowana także po uwzględnieniu sytuacji na rynku pracy. Osoby

pracujące, wyżej oceniają swoją aktywność (średnia ocena 6,48) niż osoby będące na emeryturze (średnia ocena 4,61). Tym samym zauważa się zapotrzebowanie na programy promujące zdrowy styl życia, które będą zaadresowane szczególnie do osób z najstarszych grup wiekowych oraz o niższych dochodach. Ważne jest tu szczególnie zwrócenie uwagi na dietę, częsty i nie koniecznie wyczynowy wysiłek fizyczny, korzystanie z ćwiczeń umysłowych i gier logicznych oraz unikanie używek.

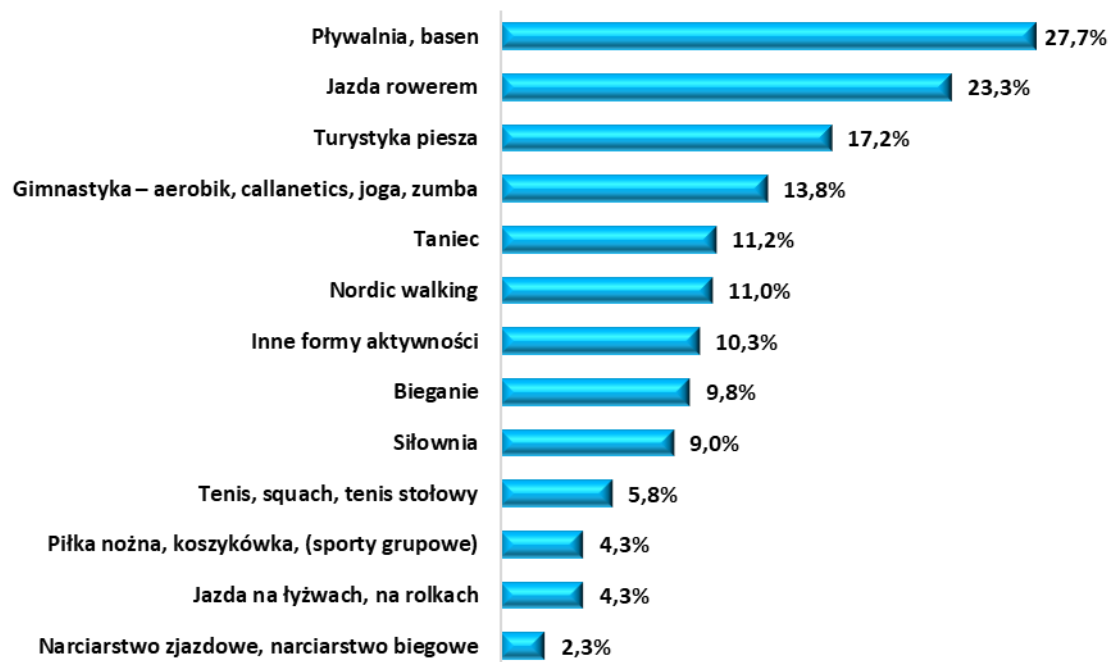
Samooceńa aktywności fizycznej na skali ilościowej może mieć różne przełożenie na faktyczną aktywność sportową. W związku z powyższym zapytano respondentów o to, jakie formy aktywności preferują, umożliwiając im wybór kilku odpowiedzi. Każdy mógł wskazać większą liczbę odpowiedzi, stąd ich suma przekracza 100%. Znaczący odsetek, bo aż 40,5% badanych przyznało, że nie uczestniczy w żadnej aktywności sportowej. Zważywszy, że w poprzednim pytaniu odsetek osób nisko oceniających swoją aktywność fizyczną wynosił tylko 28,8%, można uznać, że 11,7% jako aktywność fizyczną traktuje wysiłek niesportowy, mogą tu wchodzić w grę aktywności domowe, ogrodowe, czy opieka nad działką rekreacyjną, które chętnie wybierano w pytaniach dotyczących miejsca spędzania wolnego czasu i zainteresowań. Najwyższe notowania uzyskała jazda rowerem – 26,0%, następnie turystyka piesza - 21,5%, pływanie, basen - 14,8% wskazań oraz nordic walking - 13,2% odpowiedzi. Pozostałe formy aktywności zgromadziły po kilka procent wskazań, szczegóły znajdują się na wykresie. W celu oceny odpowiedzi wskazujących na aktywność sportową należy obliczyć go, odejmując osoby nieaktywne, w ten sposób otrzymujemy sumarycznie 110,2%, co stanowi ponad jedną trzecią więcej, niż trzy lata temu. Wzrost na poziomie 35,4% odsetka wskazań różnych aktywności sportowej, zrelatywizowanego do wielkości próby jest znaczący i potwierdza wskazywany, kilkakrotnie w tym raporcie wniosek o poprawie aktywności fizycznej starszych mieszkańców Świnoujścia. Odsetek ten sugeruje również, że wzrosła nie tylko sama aktywność, lecz również jej różnorodność. Procent respondentów deklarujących bierność fizyczną spadł w porównaniu z poprzednią edycją badania o 12,6%. W obydwu badaniach największą popularnością cieszyła się jazda rowerem, odsetek respondentów deklarujących taką aktywność wzrósł o 10,5% w ciągu 3 lat. Popularność nordic walkingu, którego popularność wzrosła (z 4,3% w 2019 roku do 13,2% w 2022 roku) różnica między tymi liczbami to 8,9% i jest to drugi, po jeździe rowerem, wzrost odsetka odpowiedzi uczestników badania. Poza wskazaną wyżej biernością fizyczną nie odnotowano wyraźnego spadku odsetka odpowiedzi dla żadnej z aktywności, najwyższy spadek na

poziomie 3,2% dotyczy gimnastyki. Podsumowując, aktywność fizyczna i sportowa w grupie wśród mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat wzrosła względem 2019 roku.

Rysunek 21. W jakich formach aktywności fizycznej Pan/Pani uczestniczy?

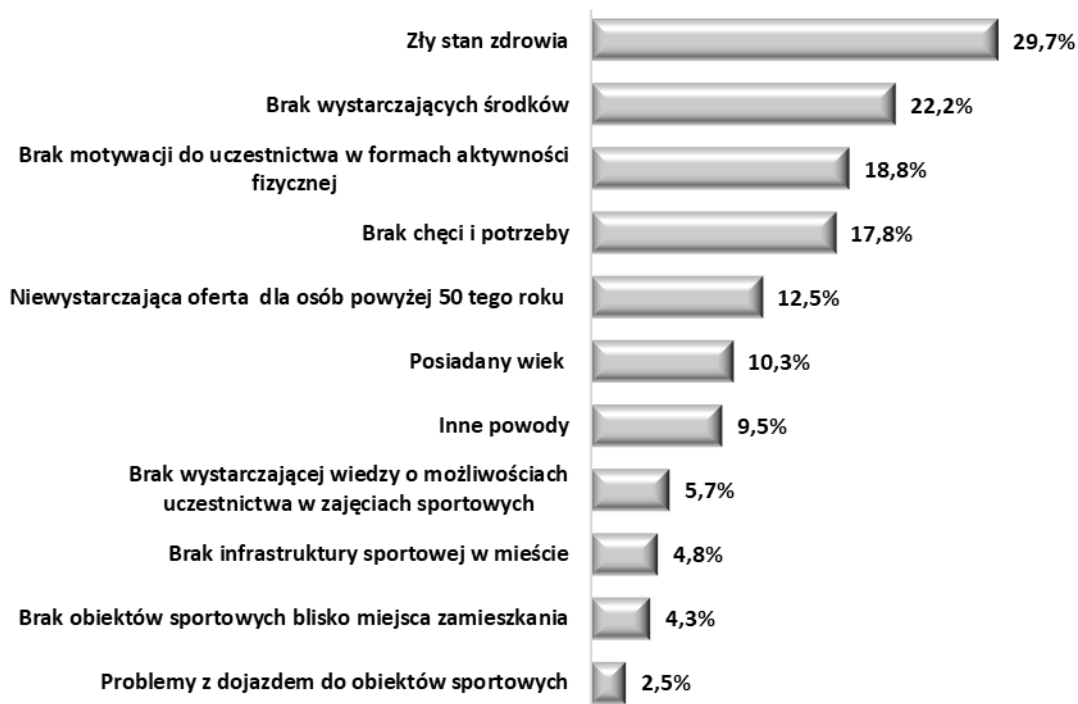


Po deklaracji dotyczącej różnych, praktykowanych form aktywności fizycznej zadano respondentom pytanie o preferowane typy aktywności, które zostałyby przez nich podjęte, gdyby nie było żadnych barier, ani przeciwwskazań ku temu. Najwyższy odsetek badanych – 27,7% wskazał na pływanie i inne aktywności na basenie, następnie jazdę rowerem – 23,3% wskazań, turystykę pieszą - 17,2%, gimnastykę - 13,8%, taniec - 11,2%, nordic walking - 11,0% oraz inne formy aktywności fizycznej – 10,3%. Kolejne wskazania zgromadziły po kilka procent odpowiedzi, są to: bieganie, siłownia, tenis, squash, tenis stołowy, jazda na łyżwach, na rolkach, piłka nożna, koszykówka, (sporty grupowe) oraz narciarstwo zjazdowe, narciarstwo biegowe. Dane procentowe prezentuje wykres. Preferencje pod względem wymarzonego sposobu uprawiania sportu nie zmieniły się znacząco względem 2019 roku. Zainteresowanie basenem wzrosło o 9,5%, innymi formami aktywności fizycznej o 6,4%, jazdą rowerem o 6,3%. Z kolei preferencje względem tańca spadły o 4,2%, narciarstwa o 4,1%. Pozostałe zmiany mają charakter marginalny wynoszący poniżej 3%.

Rysunek 22. W jakich formach aktywności fizycznej chciał(a)by Pan/Pani uczestniczyć?

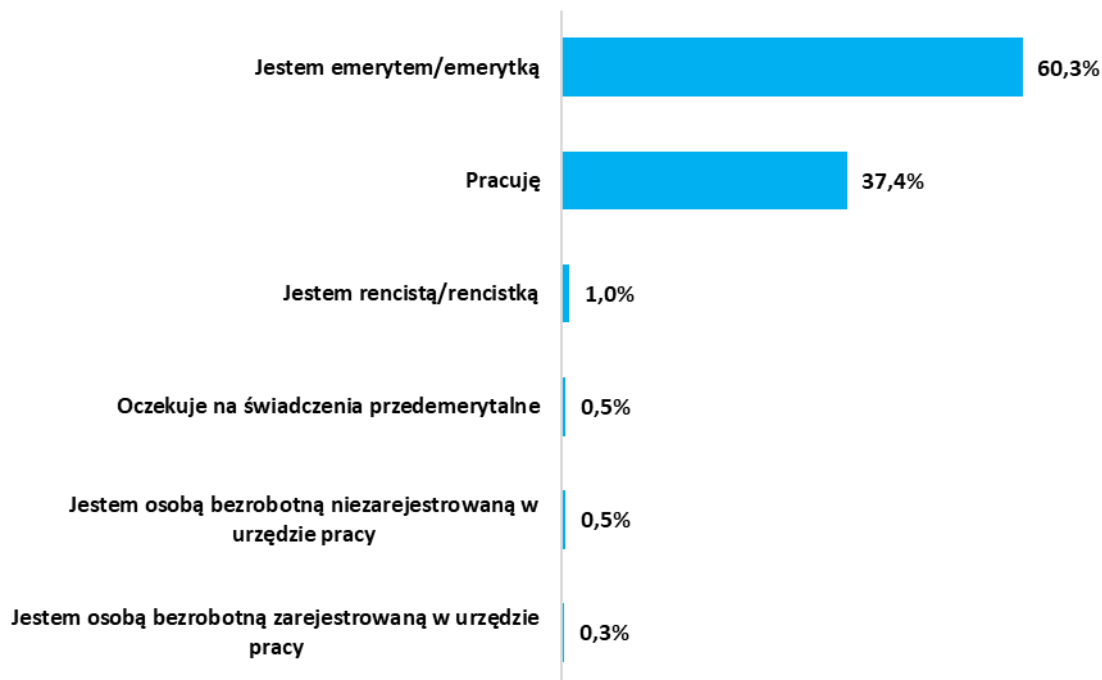
Pomimo faktu, że aktywność fizyczna mieszkańców Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat wzrosła w ciągu ostatnich trzech lat, nadal znaczący odsetek seniorów przejawia niską aktywność. Z tego względu należało poddać analizie bariery utrudniające partycypację w aktywności fizycznej. Odpowiadający na pytania mogli wskazać do 3 odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest większa niż 100%. Najczęściej wymienianą odpowiedzią, którą wskazało 29,7% respondentów, jest zły stan zdrowia, co zapewne ma związek z wiekiem, warto zauważyć, że trzy lata wcześniej niemal identyczny odsetek respondentów wskazał ten sam problem. Jest więc wysoce prawdopodobne, że kwestia ta zajmuje stały procent populacji mieszkańców miasta będących w wieku powyżej 50 lat (a w szczególności w wieku powyżej 70 lat) i nie ma związku z czynnikami natury kulturowej, społecznej, ani ekonomicznej. 22,2% respondentów podało brak wystarczających środków finansowych, natomiast 18,8% badanych wskazało na brak motywacji do aktywności fizycznej. 17,8% badanych wymieniło brak chęci i potrzeby. Część badanych - 12,5% wskazało na niewystarczającą ofertę z punktu widzenia potrzeb osób w wieku powyżej 50 lat. Dla 10,3% respondentów przeszkodą jest wiek. 9,5% respondentów uważa, że przeszkodę stanowią inne powody. Po kilka procent ankietowanych wskazało na: brak wystarczającej wiedzy o możliwościach uczestnictwa w zajęciach sportowych, brak infrastruktury sportowej w mieście, brak obiektów sportowych blisko miejsca zamieszkania oraz problemy z dojazdem do obiektów sportowych. Dane

procentowe znajdują się na wykresie. Porównując prezentowane dane z wynikami zgromadzonymi w 2019 roku, można zauważyć ogólnie mniejszą liczbę wymienionych barier. Średnia liczba barier wymienionych przez respondentów w tym roku wynosi 1,38, podczas gdy 3 lata temu było to aż 2,77, czyli o 89,2% więcej. Jest to bardzo znaczący spadek deklarowanej liczby przeszkód stojących na drodze do aktywności fizycznej. Zaobserwowano spadek odsetka wszystkich barier z wyjątkiem stanu zdrowia, który jak już wspomniano, pozostaje na niezmiennym poziomie. Wszystko wskazuje na to, że część barier obiektywnych w postaci barier infrastrukturalnych, braku obiektów sportowych, braku wiedzy o wydarzeniach, czy też problemów z dojazdem zostały, albo zlikwidowane poprzez działania instytucji miejskich lub są one w mniejszym stopniu dostrzegane przez uczestników badania. Pozostałe trudności natury motywacyjno – osobistej, zostały przez dużą część badanych pokonane poprzez własną aktywność seniorów. Największy spadek – o 17,6% dotyczy problemu z dojazdem do obiektów sportowych, następnie brak motywacji – 14,8%, brak infrastruktury – 13,2% i niewystarczająca oferta dla osób w tym wieku – 10,6%. Pozostałe spadki wskazań osób borykających się z różnorakimi barierami są na poziomie kilku procent. Warto zwrócić uwagę na jedną z nich – niedostatek środków finansowych – spadek o 9,4%. Z danych metryczkowych na temat sytuacji materialnej wynika, że nie uległa ona poprawie, a nawet respondenci nieco zubożeli fakt, że mimo to bariera ta traci na sile, sugeruje istotne zmiany w strukturze konsumpcji respondentów i przesuwania się aktywności fizycznej na wyższe miejsce w hierarchii potrzeb. Obserwowany trend napawa optymizmem. Wracając do innych zmniejszających się barier, można wyróżnić dwie kategorie – chęci, potrzeby oraz motywacji versus problemy logistyczne i infrastrukturalne to pierwsza kategoria wpisuje się w trend zmiany stylu życia w kierunku zdrowszego, natomiast druga wskazuje na rozbudowę infrastruktury sportowej i miejskiej, będącą odpowiedzią na potrzeby dojrzałych wiekiem mieszkańców miasta. Można ostrożnie wnioskować, że władze miasta Świnoujście podejmują właściwe decyzje, które przyczyniają się do poprawy dobrostanu starszych mieszkańców.

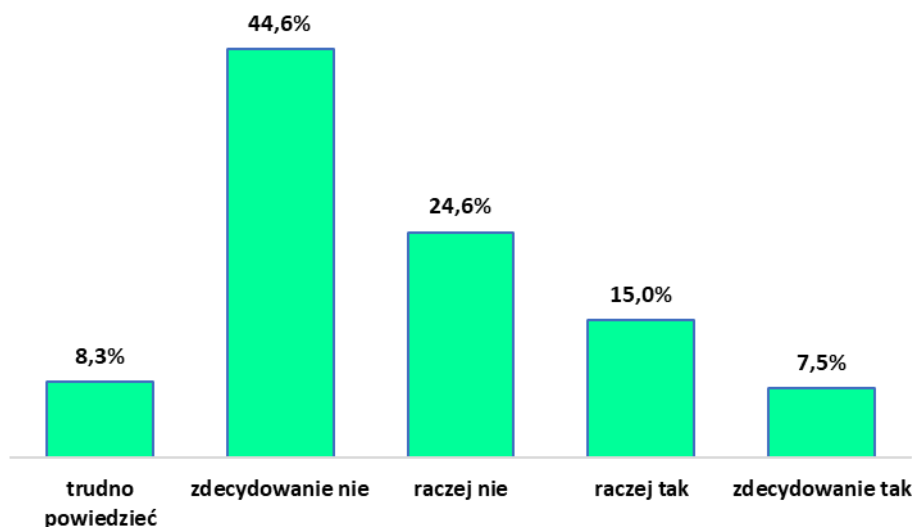
Rysunek 23. Bariery uczestnictwa w formach aktywności fizycznej.

Sytuacja na rynku pracy

Kolejny rozdział opracowania dotyczy sytuacji na rynku pracy mieszkańców Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat. Aktywność zawodowa ma istotne znaczenie z punktu widzenia sytuacji ekonomicznej, partycypacji społecznej, czy ogólnie rzecz ujmując stylu życia. Uczestnicy badania to przede wszystkim emeryci/ renciści – 61,3%. Znaczny odsetek respondentów – 37,3% pracuje zawodowo, a pozostałe grupy wyodrębnione ze względu na kryterium pracy reprezentują pojedyncze jednostki. Porównując status zawodowy respondentów z bieżącego badania z tymi sprzed 3 lat, należy zauważyć, że udział pracujących zmniejszył się o 6,4%, jednocześnie o 5,5% zwiększył się odsetek emerytów. W przypadku podziału ze względu na wiek istotna jest obserwacja, że zdecydowana większość respondentów z grup wiekowych powyżej 65 roku życia nie deklaruje podejmowania pracy zarobkowej, co można interpretować nie tylko, jako niechęć do dłuższego zatrudnienia i korzystania z uzyskanych uprawnień, ale też, jako negatywną ocenę przygotowania pracodawców do wykorzystania doświadczenia i potencjału starszych osób i zatrudniania ich z wykorzystaniem elastycznych warunków umów.

Rysunek 24. Jaka jest Pana/Pani sytuacja na rynku pracy?

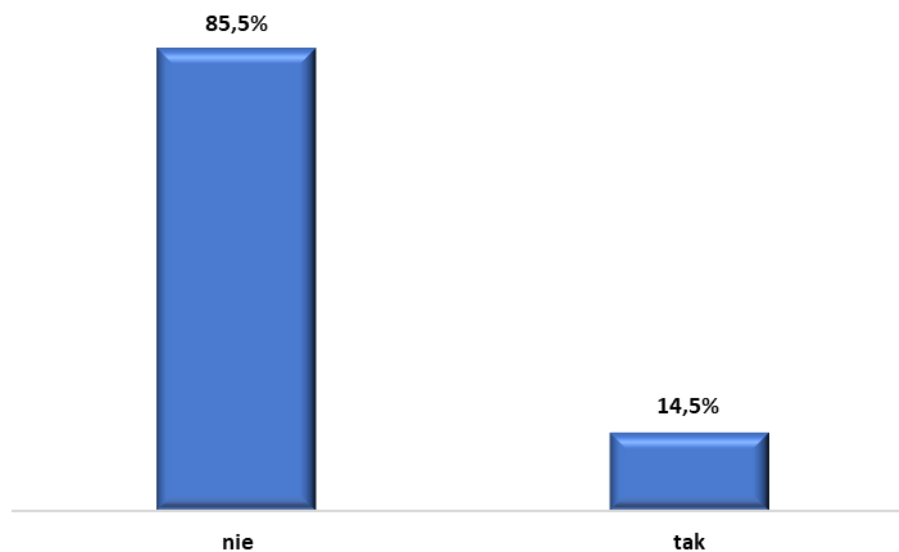
Osoby, które są obecnie nieaktywne na rynku pracy: emeryci, renciści, osoby bezrobotne oraz osoby oczekujące na świadczenia przedemerytalne zapytano o zainteresowanie podjęciem pracy zarobkowej. Wyniki badań jednoznacznie wskazują, że większość niepracujących zawodowo respondentów nie jest zainteresowanych podjęciem pracy – 69,2%. Więcej niż co piąty respondent – 22,5% jest zainteresowany ponownym podjęciem zatrudnienia. W porównaniu do badań przeprowadzonych w 2019 roku o 12,7% zwiększył się odsetek osób w wieku powyżej 50 lat, które nie są zainteresowane podjęciem zatrudnienia. Jednocześnie zmniejszyła się o 7,4% grupa respondentów zainteresowanych zatrudnieniem. Takie dane oznaczają, że osoby przechodzące na emeryturę są coraz mniej chętne do dalszej pracy zarobkowej. Odsetek osób zainteresowanych pracą maleje sukcesywnie wraz z wiekiem. Dłuższy czas pozostawania na emeryturze i przyzwyczajenie do nowego stylu i trybu życia powoduje niechęć do powrotu do pracy w jakiegokolwiek formie.

Rysunek 25. Czy chciał(a)by Pan/Pani pracować?

Ankietowane osoby powyżej 50 tego roku życia nie są zainteresowane podjęciem pracy zawodowej przede wszystkim ze względu na zły stan zdrowia. Taki powód wymieniło 46,8% badanych respondentów. Innym powodem jest zbyt wysoki wiek – 32,0% wszystkich wskazań. 16,7% badanych uważa, że nie ma takiej potrzeby. Na konieczność opieki nad innym członkiem rodziny zwróciło uwagę 4,7% respondentów.

Przynależność do organizacji oraz uczestnictwo w działaniach na rzecz społeczności lokalnej

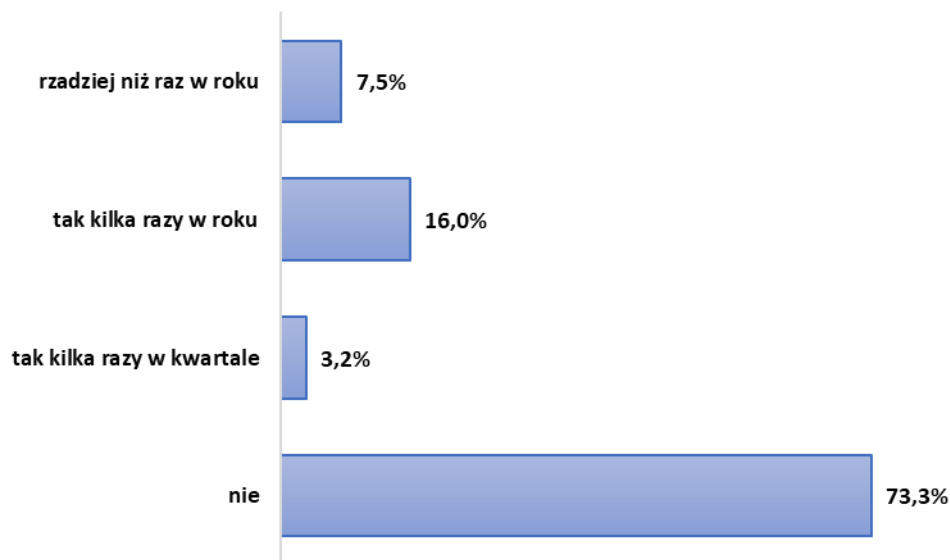
Istotnym aspektem partycypacji w życiu społecznym jest przynależność do różnego typu organizacji takich jak: stowarzyszenia, kluby, fundacje czy partie polityczne, są one otwarte dla osób, które ukończyły 50 lat. Większość respondentów – 85,5% nie należy do żadnej tego typu organizacji. Przynależność deklaruje 14,5% badanych. Aktywność na tym polu zmniejszyła się o 5,3% w porównaniu z badaniem przeprowadzonym w 2019 roku. Wyniki nie są zaskakujące, gdyż mniejszość społeczeństwa polskiego angażuje się w działalność różnorodnych organizacji. Okazuje się, że do różnych organizacji, stowarzyszeń, fundacji częściej należą mężczyźni – 16,7% wskazań niż kobiety – 13,0% wskazań.

Rysunek 26. Czy jest Pan/Pani członkiem jakiejś organizacji, stowarzyszenia, klubu, fundacji?

Łatwiej dostępną formą partycypacji społecznej jest zaangażowanie w życie społeczności lokalnej. Niestety, aż 73,3% badanych nie angażuje się w takie działania, w porównaniu z badaniem przeprowadzonym w 2019 roku jest to wzrost o 12,3%. W bieżącym roku w takie działania angażuje się, z różną częstotliwością nieco więcej, niż co czwarty respondent – łącznie 26,7%. Relatywnie najwyższa częstotliwość to kilka razy w roku – 16,0% wskazań, rzadziej, niż raz w roku w taką działalność angażuje się – 7,5% badanych. Zaangażowanie kilka razy w kwartale jest na poziomie jedynie 3,2%. W porównaniu z sytuacją sprzed 3 lat najwyższa częstotliwość (kilka razy w kwartale) wynosiła 15,0%, spadek wynosi więc 11,8%, niski poziom zaangażowania (rzadziej, niż raz w roku) praktycznie się nie zmienił – spadek o 0,4%, podobnie jak zaangażowanie kilka razy w roku – spadek o 0,5%. Prawdopodobne jest, że kilka razy do roku organizowane są zebrania rad osiedla, wspólnot mieszkaniowych, a nie każdy respondent uczestniczy we wszystkich spotkaniach, stąd brak zmian dla tych częstości. Niepokojący jest jednak całkowity spadek zainteresowania sprawami wspólnoty oraz podwyższonej aktywności społecznej. Zjawisko to może być spowodowane przyzwyczajeniem do izolacji z czasu szczytu pandemii oraz odgórnymi obostrzeniami nałożonymi w czasie jej trwania. W takiego rodzaju działalność nieznacznie częściej angażują się kobiety – 27,3% niż mężczyźni – 25,8%. Największą aktywność deklarowały osoby w wieku od 55 do 59 lat – 43,6%. Najniższą seniorzy w wieku powyżej 75 lat – 18,1%. Warto zauważyć, iż aktywność ta maleje wśród osób w wieku powyżej 60 lat. W działalność na rzecz środowiska lokalnego angażuje się 29,2% ankietowanych w wieku od 60 do 64 lat, 20,3% w wieku od 65 do 69 lat oraz 21,5% w wieku

od 70 do 74 lat. Potwierdza to tezę o społecznej izolacji części mieszkańców Świnoujścia, którzy ukończyli 60 lat. Taka sytuacja może być związana, o czym wspomniano wcześniej do przyzwyczajen wynikających z przymusowej izolacji społecznej wywołanej przez pandemię Covid – 19. Blisko dwa lata ograniczeń w kontaktach społecznych mogło spowodować, że znaczna część seniorów zaadaptowała się do takiej sytuacji i nadal izoluje się od kontaktów społecznych, z wyjątkiem kontaktów z najbliższą rodziną i bliskimi znajomymi. Brak konieczności codziennych bezpośrednich kontaktów np. w pracy sprzyja pogłębianiu takiego stanu. Taką tezę potwierdzają kolejne dane. Okazuje się, że w aktywność bardziej zaangażowane są osoby pracujące – 36,6% niż emeryci – 20,9% wskazań. Jest to odwrócenie tendencji, które dostrzegane były w badaniu realizowanym w 2019 roku, kiedy to w działalność na rzecz środowiska lokalnego częściej angażowali się emeryci niż osoby pracujące. W badaniu realizowanym w 2019 roku nie obserwowano korelacji pomiędzy wiekiem, a takiego rodzaju działalnością. W aktywność na rzecz lokalnej społeczności angażowali się seniorzy nie zależnie od wieku, nie zaobserwowano różnic w podziale na grupy wiekowe.

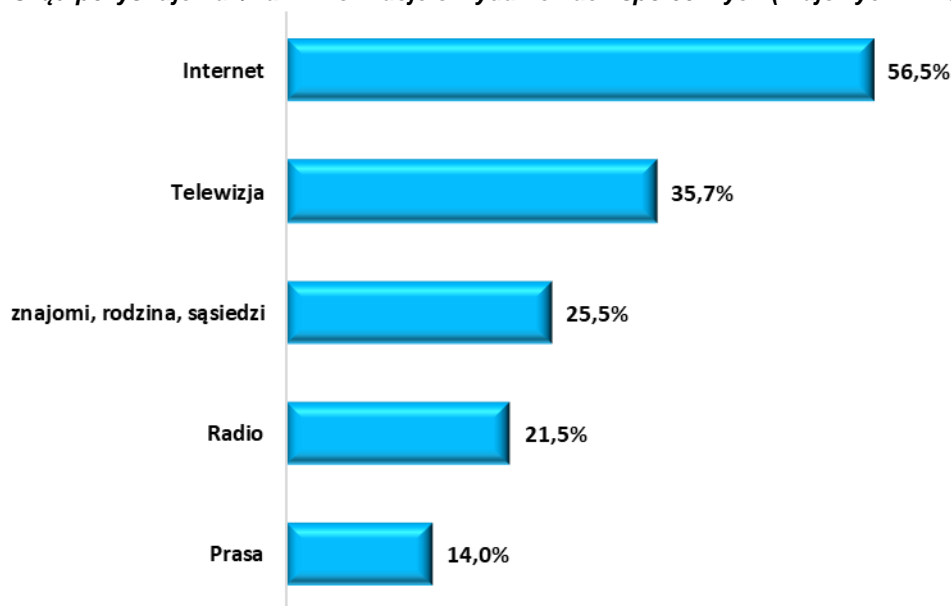
lokalnej, osiedla, dzielnicy czy miasta Świnoujście i jego mieszkańców jak: porządkowanie terenu, organizacja festynu, zbiórki żywności, rzeczy jakimkolwiek innym?



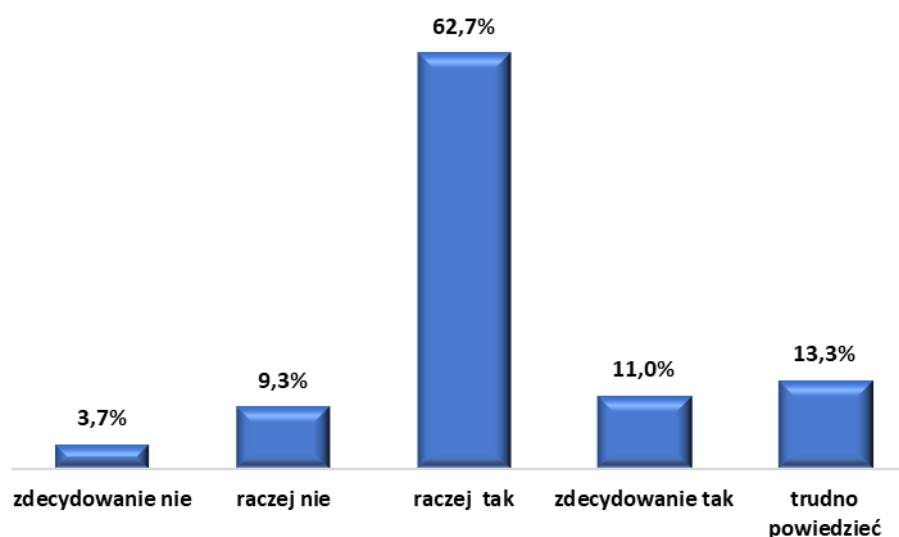
Źródła informacji o wydarzeniach społecznych krajowych i miejskich, propozycje zmian.

Istotne uwarunkowania zachowań społecznych i stylu życia respondentów stanowią preferowane przez nich media informacyjne. Obecnie najwyższy odsetek ankietowanych – 56,5% czerpie informacje o wydarzeniach społecznych krajowych i miejskich z Internetu, co stanowi wzrost względem 2019 roku aż o 17,4%. 35,7% badanych pozyskuje informację o wydarzeniach społecznych, krajowych i miejskich z telewizji. Co czwarty uczestnik badania 25,5% informuje się w obrębie swojej sieci społecznej, co stanowi wzrost o 3,1% względem okresu sprzed 3 lat. Na dalszych miejscach znalazły się – radio – 21,5% (spadek względem 2019 roku o 3,1%), prasa – 14,0% (spadek o 10,3%). Wysoki wzrost pozyskiwania informacji za pośrednictwem Internetu nie dziwi ze względu na coraz tańszy i łatwiejszy dostęp do niego, jak również wchodzenia w fazę późnej dojrzałości kolejnych roczników. Można postawić hipotezę, że zaangażowanie w niezależne źródła informacji w Internecie, jak również interaktywność tego medium, poskutkowały spadkiem zaufania do tradycyjnych środków przekazu jak radio i prasa.

Rysunek 27. Skąd pozyskuje Pan/Pani informacje o wydarzeniach społecznych (krajowych i miejskich)?



Kolejna podejmowana w tym rozdziale kwestia dotyczy dostępności informacji na temat spraw miasta Świnoujście. Większość uczestników badania – 62,7% deklaruje, że tego typu informacje są raczej dostępne, a 11,0% wskazało odpowiedź *zdecydowanie tak*, suma tych odsetek - 73,7% pokazuje, że informacje dotyczące miasta są dostępne dla więcej, niż 2/3 mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat. Negatywnie na temat dostępności do informacji dotyczących spraw i wydarzeń miejskich wypowiedziało się 13,0% badanych. Osoby niepoinformowane stanowią więc wyraźną mniejszość. 13,3% badanych nie ma zdania na ten temat – prawdopodobnie są to osoby, które w ogóle takich informacji nie szukały. W porównaniu do danych z badania realizowanego w 2019 roku wyraźnie – o 13,1% wzrósł odsetek osób pozytywnie oceniających ten dostęp, jednocześnie wzrósł także – o 4,4% odsetek źle oceniających dostęp do informacji. Ogólny trend ma jednak charakter pozytywny, odsetek wzrostu pozytywnych wskazań nad negatywnymi jest trzykrotnie wyższy. Podsumowując dostępność informacji na temat miasta, w grupie mieszkańców w wieku powyżej 50 lat jest oceniana coraz wyżej. W związku z niewielkim odsetkiem negatywnych wskazań pojawiły się nieliczne opinie dotyczące propozycji zmian w zakresie przekazywania informacji na temat spraw miasta. Ankietowani uczestnicy badania, którzy uważają, że informacje związane z wydarzeniami miejskimi nie są łatwo dostępne – zaledwie 13,0% ogółu badanych poproszono o uzasadnienie takiej opinii oraz o określenie, co należałoby zmienić, aby informacje docierały do większej grupy odbiorców. Respondenci oczekują przede wszystkim większej ilości informacji oraz lepszej promocji informacji i wydarzeń, które mają miejsce w Świnoujściu. Badani proponują także, aby informacje miejskie były przekazywane seniorom, którzy nie korzystają z Internetu, za pośrednictwem biuletynów lub gazetek informujących o najważniejszych wydarzeniach miejskich. Takie biuletyny lub gazetki powinny być kolportowane do skrzynek pocztowych mieszkańców.

Rysunek 28. Czy uważa Pan/Pani, że informacje dotyczące spraw miasta są łatwo dostępne?

II. Potrzeby i oczekiwania mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia w obszarze zdrowia

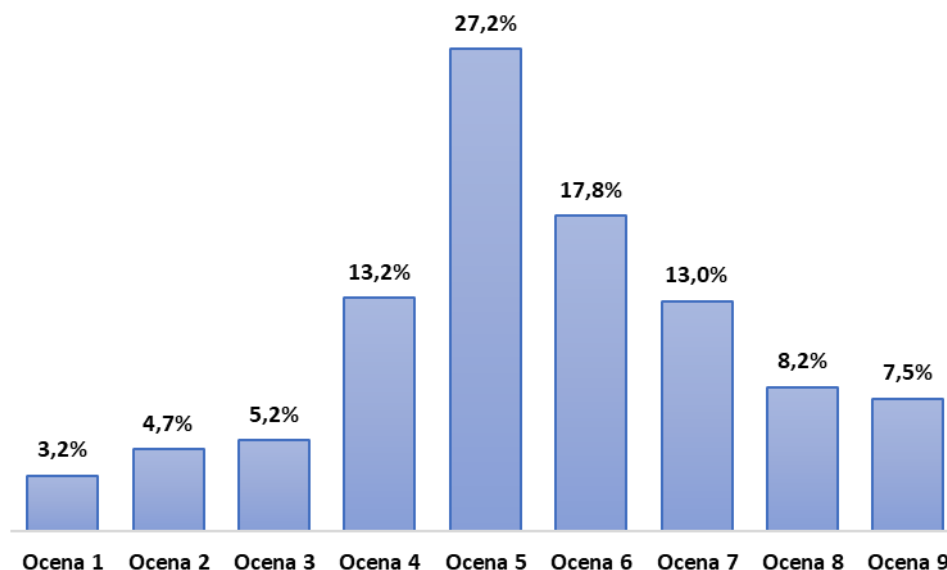
Część druga raportu podejmuje problematykę zdrowia i samopoczucia mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat. Tematyka jest ważna, albowiem osoby w późniejszym wieku narażone są na zwiększoną liczbę problemów zdrowotnych, które szybko się nawarstwiają wraz z upływem lat. Schorzenia związane z wiekiem stanowią przeszkodę nie tylko w aktywności sportowej, o czym wspomniano w paragrafie dotyczącym tej tematyki, okazało się bowiem, że respondenci są w stanie przezwyciężyć wiele barier na drodze do takiej aktywności z wyjątkiem zdrowotnych, lecz również do wszystkich innych rodzajów aktywności. Jest to ważna kwestia, ponieważ w celu utrzymania dobrej kondycji umysłowej do późnych lat istotna jest aktywność poznawcza na polu rozwijania zainteresowań, życia kulturalnego i społecznego. Z jednej strony słabe zdrowie prowadzi do niskiej aktywności, a z drugiej niska aktywność nie pomaga w utrzymaniu zdrowia. Przerwanie tego dodatniego sprzężenia zwrotnego jest na tyle istotne z punktu widzenia dobrostanu i aktywności na rzecz społeczności osób w wieku dojrzałym i starszych, że warto by władze miasta mieli to na względzie. Z rozdziału pierwszego wynika, że względem 2019 roku poprawiła się aktywność fizyczna i sportowa dojrzałym wiekiem mieszkańców Świnoujścia, co więcej chętniej korzystają oni z nowych mediów i coraz łatwiej zdobywają informacje na temat miasta. Obniżenie się partycypacji społecznej w wymiarze kontaktów bezpośrednich oraz aktywności na rzecz środowiska lokalnego wynika raczej ze skutków i ograniczeń związanych

z pandemią Covid – 19, a nie własnych niewymuszonych decyzji. Chociaż należy mieć na uwadze, że część seniorów mogła zaadoptować się do takich warunków i może nie powrócić już do dawnej aktywności społecznej. Tym bardziej warto podjąć kwestię zdrowia i samopoczucia również mając na względzie zmiany, które zaszły na przestrzeni ostatnich 3 lat.

Ocena stanu zdrowia i samopoczucia mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia.

Pierwsza z analizowanych kwestii dotyczy samooceny stanu zdrowia, której dokonywano na 9 – stopniowej skali. Przyjęto, że oceny 1 – 4 wskazują na słaby stan zdrowia, 6 – 9 na dobry, ocena 5 wskazuje na zdrowie przeciętne. Biorąc pod uwagę zintegrowane wskaźniki, otrzymujemy obraz społeczności raczej dobrze oceniającej swój stan zdrowia, ocena ta dotyczy 46,5% respondentów. Innego zdania jest 26,3% badanych, którzy nisko oceniają swój stan zdrowia. Więcej, niż jedna czwarta badanych – 27,2% ocenia swoje zdrowie jako przeciętne i jest to również najwyższy odsetek, biorąc pod uwagę pojedyncze oceny na poszczególnych poziomach. W porównaniu do badania przeprowadzonego w 2019 roku, o 8,9% wzrósł odsetek mieszkańców Świnoujścia, którzy negatywnie oceniają stan swojego zdrowia, a o 5,0% zmniejszył się odsetek badanych dobrze oceniających swoje zdrowie. Takie wyniki mogą być bezpośrednio powiązane ze skutkami pandemii Covid – 19, które w większym bądź mniejszym stopniu dotknęła znaczny odsetek badanych mieszkańców miasta Świnoujście. Dodatkowo system teleporad, odwołanie zabiegów, czy zamknięcie niektórych oddziałów szpitalnych mogło przyczynić się do pogorszenia stanu zdrowia części mieszkańców. Stan zdrowia mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat w okresie ostatnich 3 lat nieznacznie się pogorszył. Zmiany są także silnie uwarunkowane zmianami biologicznymi, które zachodzą w tej grupie wiekowej. Różnica względem 2019 roku dotyczy także spadku odsetka przeciętnie oceniających swoje zdrowie o 4,0%. Warto jednak zauważyć wzrost odsetka badanych, oceniających swoje zdrowie najwyżej (ocena 8 oraz ocena 9) z 7,9% do 15,7%, jest to bardzo wyraźna zmiana wynosząca aż 7,7%. Wydaje się zatem, że zwiększona aktywność sportowa (w porównaniu z 2019 rokiem) podnosi stan zdrowia wśród osób zdrowych i młodszych (w wieku od 50 do 65 lat), stan zdrowia bardziej schorowanych mieszkańców w dojrzałym i podeszłym wieku uległ pogorszeniu w subiektywnym odczuciu badanych.

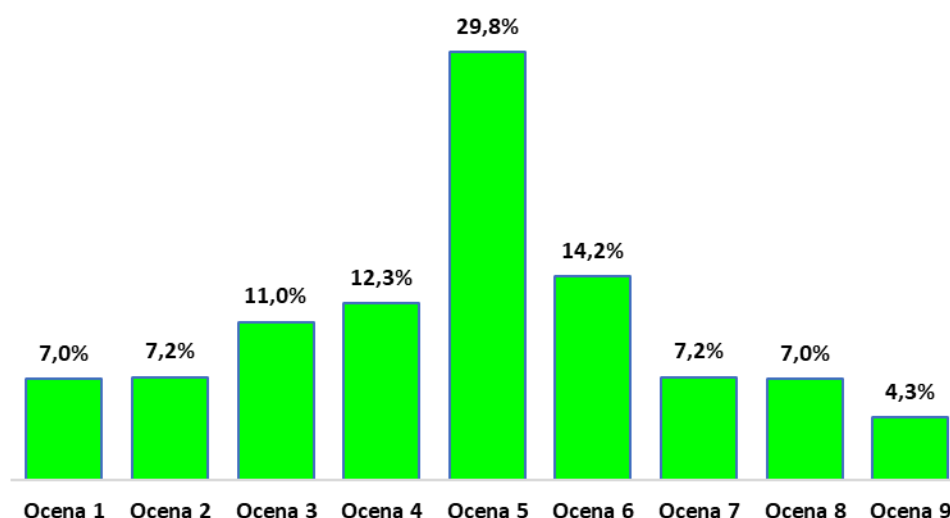
Rysunek 29. Jak oceniliby/aby Pan/Pani swój ogólny stan zdrowia w skali od 1 do 9, gdzie 1 oznacza bardzo zły stan zdrowia, natomiast 9 bardzo dobry stan zdrowia?



Samooceny samopoczucia dokonywano według analogicznej skali, jak samooceny stanu zdrowia. Wyniki były analizowane według tych samych zasad. Odsetki respondentów pozytywnie i negatywnie oceniających własne samopoczucie są podobne, wynoszą one odpowiednio 32,7% oraz 37,5%, respondenci o przeciętnej samoocenie samopoczucia stanowią 29,8% wszystkich badanych. Wymienione trzy grupy mają więc podobną licznosc, na poziomie około jednej trzeciej badanej próby. Wynik ten wskazuje na wyraźne pogorszenie się samopoczucia względem sytuacji sprzed 3 lat – o 16,5% spadł odsetek respondentów czujących się dobrze i o 14,1% wzrósł odsetek ankietowanych deklarujących samopoczucie poniżej przeciętnego. Ocena przeciętna została na niemal niezmiennym poziomie, odsetek tych ocen wzrósł o 2,4%. Średnia ocena samopoczucia spadła ze średniej 5,47 w 2019 roku do 4,83 obecnie, czyli odnotowano średnie pogorszenie poczucia dobrostanu o 0,64 punktu na 9 – stopniowej skali. Wysoce prawdopodobne jest, że na ten stan miały wpływ obostrzenia związane z pandemią, izolacja społeczna, skutkująca osłabieniem bezpośrednich więzi interpersonalnych, zamknięciem się ludzi w domach i w świecie Internetu. Możliwe również, że jest tu pewien udział niestabilnej sytuacji w Polsce i tuż poza jej granicami. W kontekście tych rozważań można zaryzykować tezę, że mieszkańcy Świnoujścia w dojrzałym i podeszłym wieku angażują się w aktywność fizyczną, by odreagować permanentnie trapiący ich stres, nie jest jednak ona wystarczającym

remedium na pogorszenie sytuacji ekonomicznej, czy też sytuacji geopolitycznej. Na koniec analiz zmiany samopoczucia respondentów na przestrzeni ostatnich 3 lat warto zwrócić uwagę na śladowy – na poziomie 1% - wzrost odsetka osób z najlepszym samopoczuciem w górnej strefie ocen 8 – 9. Można to odczytać jako sygnał, że dojrzałym wiekiem i starsi mieszkańcy Świnoujścia, którzy mieli się bardzo dobrze 3 lata temu, miewają się tak samo, albo i lepiej obecnie. Znamienne jest również, że najsilniej (o 11,6%) spadł odsetek oceniających swoje samopoczucie nieco powyżej przeciętnego – poziom 6, a następnie nieco wyżej – poziom 7 (spadek o 7,0%). Obserwacja ta sugeruje istnienie bufora (finansowego, społecznego lub innego), który zabezpiecza wybrane osoby przed stresującym wpływem środowiska zewnętrznego oraz tendencje przeciwnie w odniesieniu do osób z umiarkowanie dobrym, lecz nie najwyższym poziomem doświadczanego dobrostanu.

Rysunek 30. Jak oceniliby/aby Pan/Pani swoje samopoczucie w skali od 1 do 9 gdzie 1 oznacza bardzo złe samopoczucie natomiast 9 bardzo dobre samopoczucie?



Profilaktyka zdrowotna mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat

Profilaktyka zdrowotna ma znaczenie na każdym etapie rozwoju człowieka, jednak wraz z upływem lat, gdy rozpoczynają się problemy ze zdrowiem, coraz bardziej zyskuje na znaczeniu. Dość znaczny odsetek respondentów – 41,5% regularnie (przynajmniej raz w roku) poddaje się badaniom profilaktycznym. Odsetek ten wzrósł w porównaniu z 2019 rokiem o 20,0%, co wskazuje na wyraźnie korzystną zmianę. Raz na kilka lat badania profilaktyczne przeprowadza 14,8% respondentów, jest to o 11,6% mniej, niż 3 lata temu.

Sporadycznie uczestniczy w takich badaniach 19,3% respondentów, co stanowi spadek względem 2019 roku, o 9,5%. 14,4% nie prowadzi żadnej profilaktyki, jest to odsetek, równoważny otrzymanemu w poprzedniej edycji tego badania społecznego. 10,0% respondentów polega na profilaktyce zapewnianej przez pracodawcę, co stanowi wzrost nieco ponad 1% względem poprzedniego badania. Na konstruktywny trend w zakresie profilaktyki zdrowotnej wskazuje wzrost regularnych badań raz do roku lub częściej, spadek rzadkich konsultacji lekarskich, w odstępach kilkuletnich, a także porad sporadycznych. Wszystko wskazuje na to, że ankietowana grupa społeczna jest coraz bardziej świadoma znaczenia profilaktyki zdrowotnej dla podtrzymania dobrego stanu zdrowia.

Rysunek 31. Czy stosuje Pan/Pani profilaktykę zdrowotną (przeprowadza kontrolne, diagnostyczne badania lekarskie)?

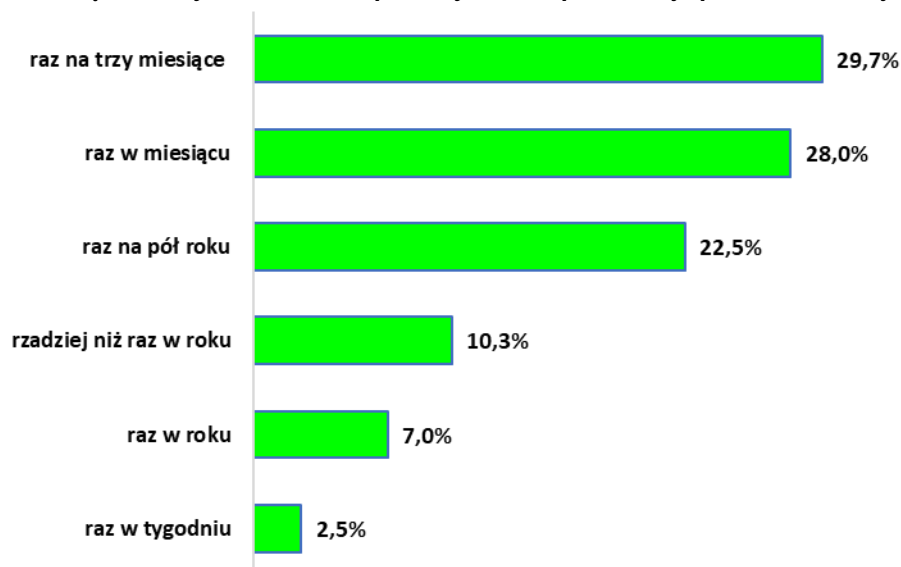


Korzystanie i dostępność do publicznej opieki zdrowotnej

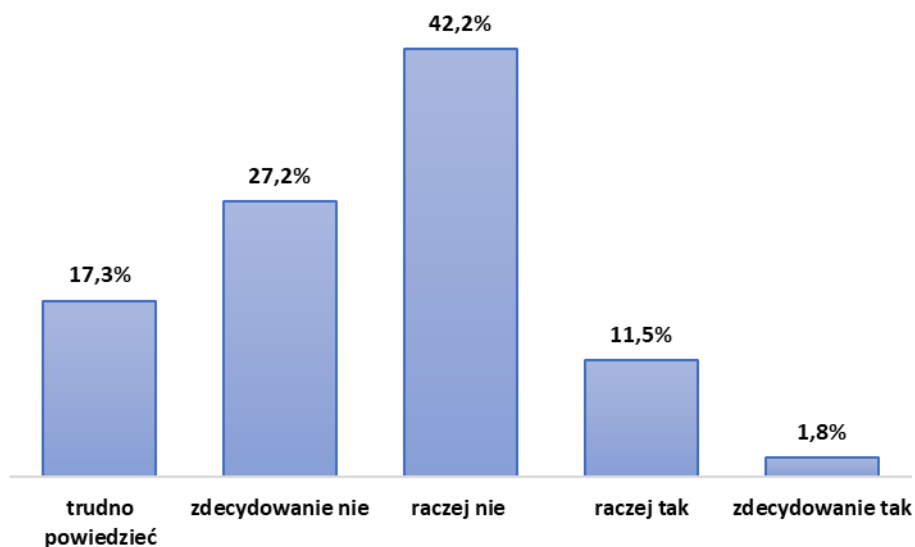
Bieżąca część analiz koncentruje się na korzystaniu z publicznej opieki zdrowotnej i dostępu do tej opieki. Pierwsza z wymienionych kwestii znalazła odzwierciedlenie w pytaniu: *Jak często korzysta Pan/Pani z pomocy lekarza publicznej opieki zdrowotnej?*. Największa grupa badanych - 29,7% korzysta z pomocy publicznej służby zdrowia raz na trzy miesiące. Warto zauważyć, że 28,0% badanych często – raz w miesiącu korzysta z opieki lekarskiej w ramach NFZ. Raz na pół roku do lekarza udaje się 22,5% respondentów. Co dziesiąty uczestnik badania – 10,3% korzysta z takiej pomocy rzadziej niż raz w roku, natomiast 7,0% badanych korzysta raz w roku. Zdecydowanie najniższy odsetek uczestników

badania – 2,5% zadeklarowało korzystanie z opieki lekarskiej w ramach NFZ raz w tygodniu. Odsetki są więc dość wyrównane, skrajnie niski jest tylko procent badanych udających się na wizyty lekarskie z ekstremalnie wysoką częstotliwością. W porównaniu z 2019 rokiem o 8,0% zwiększyła się częstotliwość wizyt lekarskich co najmniej raz w miesiącu, kosztem wizyt raz na trzy miesiące, których częstotliwość spadła o 7,5%.

Rysunek 32. Jak często korzysta Pan/Pani z pomocy lekarza publicznej opieki zdrowotnej?



Częstotliwość korzystania z porad lekarskich w ramach NFZ może być maksymalnie taka, na jaką pozwala dostępność lekarza. 42,2% respondentów twierdzi, że dostępność opieki w ramach funduszu jest raczej niewystarczająca, według 27,2% badanych dostępność jest zdecydowanie niewystarczająca. Łącznie aż 69,4% badanych jest niezadowolonych z dostępności do lekarzy, realizujących nieodpłatną pomoc w ramach systemu NFZ. To o 9,8% więcej niezadowolonych mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat niż w badaniu przeprowadzonym w 2019 roku. Taka ocena może wynikać z obciążenia systemu publicznej opieki zdrowotnej oraz wydłużającego się czasu oczekiwania na wizyty u lekarzy specjalistów. Gdy potraktuje się zbiorczo odpowiedzi twierdzące versus przeczące, uzyskuje się zdecydowaną przewagę – 69,4% wskazujących na niewystarczającą dostępność państwowych usług medycznych wobec 13,3% ankietowanych zdaniem, których dostępność tych świadczeń jest odpowiednia. 17,3% badanych nie ma zdania na ten temat.

Rysunek 33. Czy Pana/Pani zdaniem dostępność do lekarza publicznej opieki zdrowotnej w Świnoujściu jest wystarczająca?

Badani dostrzegają istotne problemy w dostępie do lekarza publicznej opieki zdrowotnej w Świnoujściu. W związku z powyższym na potrzeby badania dokonano szczegółowej analizy rozkładu odpowiedzi z uwzględnieniem zmiennych. Dostępność do lekarza publicznej opieki zdrowotnej nie jest wystarczająca zdaniem najstarszych respondentów, w wieku powyżej 65 lat. Pozytywniej na temat dostępu do lekarza wypowiadają się ankietowani w wieku do 65 lat. Takie oceny wynikają zapewne z faktu, że młodsze osoby rzadziej uczestniczą w badaniach profilaktycznych oraz rzadziej korzystają z pomocy lekarskiej.

Ocena dostępności do lekarza specjalisty w Świnoujściu

Uczestnicy badania mieli za zadanie ocenić dostępność do każdego z lekarzy specjalistów oddzielnie. Wybór ograniczono do 5 odpowiedzi, wskazujących na trudny dostęp do lekarzy danej specjalności. Według 35,8% dojrzałych wiekiem i starszych mieszkańców Świnoujścia trudny jest dostęp ortopedy w ramach świadczeń objętych ubezpieczeniem zdrowotnym, 33,8% uważa za trudny dostęp do kardiologa, od 27,7% do 20,3% badanych jako trudnodostępnych lekarzy specjalistów wskazuje: endokrynologa, reumatologa, neurologa i chirurga. Po kilkanaście procent wskazało na: geriatrę, onkologa, okulistę, urologa. Należy zauważyć, że respondenci wyrażali własny, subiektywny pogląd na temat dostępności, pogląd ten zależy od tego, u jakiego specjalisty się leczą. Lekarze wielu specjalności nie są potrzebni przeciętnemu mieszkańcowi Świnoujścia w wieku 50 i więcej lat, więc nie ma on poglądu na temat dostępności świadczeń w tym zakresie. Popularność

wskazań na kardiologa, ortopedę, endokrynologa, reumatologa i neurologa zdaje się mieć związek z rodzajami schorzeń w badanej grupie wiekowej. Porównując otrzymane dane z danymi pochodzącymi z badań realizowanych w 2019 roku, należy podkreślić, że znacząco został utrudniony dostęp do prawdopodobnie najważniejszego dla starszych mieszkańców specjalisty – kardiologa, o 13,8% wzrósł odsetek deklaracji o niskiej dostępności tego świadczenia. Ocena dostępności w ramach NFZ pozostałych lekarzy specjalistów podlega nieznacznym, kilkuprocentowym zmianom. W 2019 roku, podobnie jak obecnie najtrudniej dostępnymi specjalistami byli: ortopeda, neurolog, endokrynolog, reumatolog, kardiolog.

Tabela 2. Ocena dostępności do lekarza specjalisty w Świnoujściu.

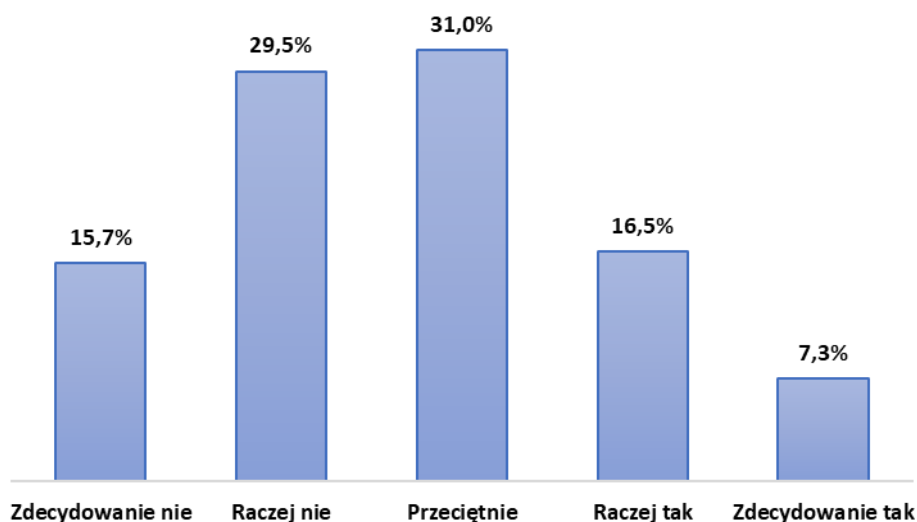
	Ilość	Procent
Ortopeda	215	35,8%
Kardiolog	203	33,8%
Endokrynolog	166	27,7%
Reumatolog	136	22,7%
Neurolog	125	20,8%
Chirurg	122	20,3%
Geriatra	112	18,7%
Onkolog	96	16,0%
Okulista	93	15,5%
Urolog	66	11,0%
Laryngolog	54	9,0%
Inny specjalista	54	9,0%
Stomatolog	53	8,8%
Dermatolog	49	8,2%
Psychiatra	48	8,0%
Gastrolog	36	6,0%
Alergolog	34	5,7%
Ginekolog	33	5,5%
Hematolog	22	3,7%
Androlog	12	2,0%

Poczucie samotności, bezpieczeństwa, afiliacji oraz stresu

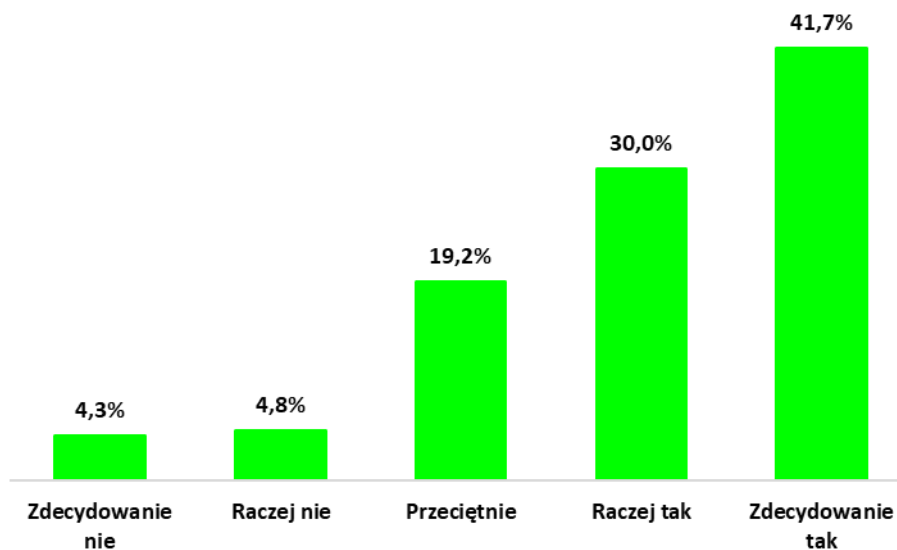
Bieżąca część raportu poświęcona została psychologicznym i społecznym aspektom dobrostanu starszych wiekiem mieszkańców Świnoujścia. Brano pod uwagę – poczucie samotności, stresu, bezpieczeństwa oraz poczucie bycia potrzebnym. Wszystkie wymienione tu aspekty dobrostanu mierzono na 5 – stopniowej skali, której krańce oznaczają odpowiedzi: 1 – *zdecydowanie nie*, 5 – *zdecydowanie tak*. W pierwszej kolejności skoncentrowano się na poczuciu samotności. Przeciętny poziom tego typu dyskomfortu wskazało 31,0%

respondentów, biorąc pod uwagę łączny odsetek odpowiedzi przeczących versus twierdzących, można zauważyć, że wyższy odsetek – 45,2% nie doświadcza poczucia samotności, a przyznaje się do niego 23,8% ankietowanych. W porównaniu z rokiem 2019 o 4,6% wzrósł odsetek ankietowanych przyznających się do samotności. Odsetek respondentów przeciętnie oceniających swój stan wzrósł o 2,1%, natomiast odsetek osób, które nie czują się samotne, nieznacznie (tj. o 1,7%) zmniejszył się. Przeciętna ocena samotności w bieżącym badaniu wynosi 2,70, jest więc wyższa od średniej z 2019 roku o 0,20 punktu na skali. Przedstawione tu dane pokazują, że starsi wiekiem mieszkańcy Świnoujścia stali się nieco bardziej samotni. Warto zauważyć, że poczucie samotności dotyczy głównie najstarszych respondentów. Ocena analizowanego aspektu wśród respondentów w wieku od 70 do 74 lat oraz powyżej 75 lat była najwyższa. Uczucie samotności w najmniejszym stopniu dotyczy młodszych respondentów w wieku od 50 do 54.

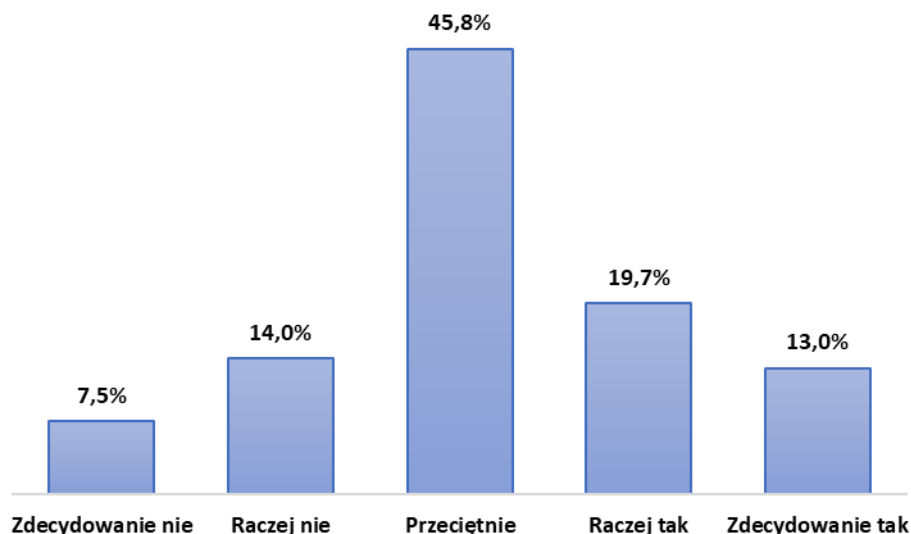
Rysunek 34. Czy czuje się Pan/Pani samotn(a)y?



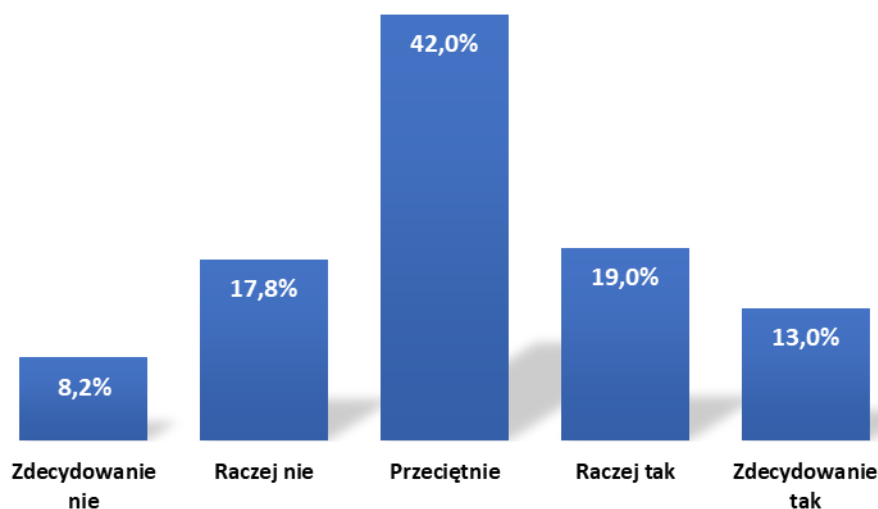
Aktualny akapit został poświęcony poczuciu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Odpowiedzi raczej i zdecydowanie przeczącej udzieliło 9,2% respondentów, znacznie większy ich odsetek – 71,7% czuje się u siebie bezpiecznie, dość znaczny odsetek – 19,2% wskazał na przeciętne poczucie bezpieczeństwa. W porównaniu z 2019 rokiem zdecydowanie, o 16,3% wzrósł odsetek osób czujących się bezpiecznie w miejscu zamieszkania.

Rysunek 35. Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

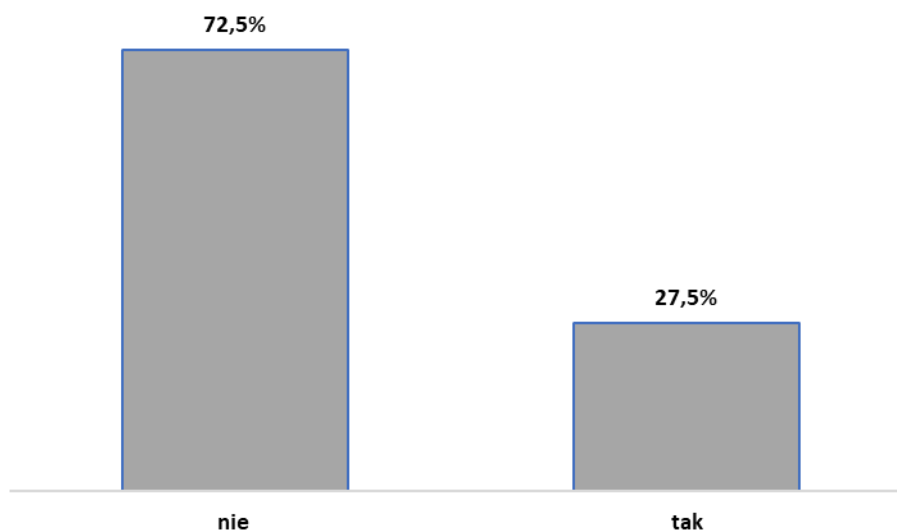
Poczucie bycia potrzebnym to jedna z istotniejszych ludzkich potrzeb. W późniejszym wieku, gdy dzieci opuszczają dom, wielu rodziców doświadcza syndromu pustego gniazda, którego przejawem jest niskie poczucie bycia potrzebnym. Wskutek naturalnych procesów rozwoju człowieka problem ten dotyka osób w wieku starszym. Mimo to, część mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat, łącznie 32,7% *zdecydowanie* lub *raczej* czuje się potrzebna. Największa grupa badanych – 45,8% przeciętnie oceniła ten aspekt. Brak poczucia bycia potrzebnym cechuje 21,5% respondentów, którzy wskazali odpowiedzi o pejoratywnym zabarwieniu *raczej nie* oraz *zdecydowanie nie*. W porównaniu z 2019 rokiem o 6,7% obniżył się odsetek odpowiedzi określających poziom bycia potrzebnym jako przeciętny. Odsetek tych, którzy nie czują się potrzebni, wzrósł o 5,7%, natomiast deklarujących poziom bycia potrzebnym wzrósł marginalnie o 1,0%. Dane te pokazują, że poczucie bycia potrzebnym nieznacznie zmalało w ciągu ostatnich 3 lat.

Rysunek 36. Czy czuje się Pan/Pani potrzeb(a)y?

Doświadczany poziom stresu ma wpływ zarówno na stan somatyczny, jak i psychologiczne funkcjonowanie każdej jednostki. Doświadczany stres badano w analogiczny sposób jak samotność, bezpieczeństwo oraz poczucie bycia potrzebnym. W bieżącym roku niskie lub żadne poczucie stresu deklaruje w sumie 26,0% dojrzałych wiekiem mieszkańców Świnoujścia, w tym miejscu trzeba dodać, że odsetek ten 3 lata temu był wyższy i wynosił 29,6%, odsetek doświadczających spokoju mieszkańców miasta spadł więc – o 3,6%. Większa zmiana dokonała się w grupie osób zestresowanych, których odsetek aktualnie wynosi 32,0%, podczas gdy w poprzedniej edycji badania było to 25,1%. Wynika stąd, że odsetek zestresowanych osób wzrósł o 6,9%. Zmalał natomiast odsetek oceniających stan stresu przeciętnie z 45,3% do 42,0% (spadek o 3,3%). Subiektywne poczucie stresu wzrosło w porównaniu z 2019 rokiem. Stan podwyższonego stresu, będący udziałem niemal jednej trzeciej mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat nie zdążył jeszcze (jak pokazują wyniki aktualnych badań) zasiać spustoszenia na poziomie stanu zdrowia, odbił się jednak wyraźnym piętnem na samopoczuciu, o czym napisano w poprzednich paragrafach.

Rysunek 37. Czy czuje się Pan/Pani zestresowan(a)y.

Podsumowaniem diagnozy psychicznego dobrostanu starszych mieszkańców Świnoujścia było pytanie o potrzebę skorzystania z profesjonalnej pomocy psychologicznej. Większość ankietowanych – 76,3% deklaruje brak zapotrzebowania na takie usługi. Odsetek ten minimalnie (o 2,0%) wzrósł w porównaniu z 2019 rokiem. Jest to godne uwagi w świetle przedstawionej w poprzednim paragrafie diagnozy wysokiego poziomu stresu. Wydaje się, że część osób z roczników 1972 i starszych dysponuje nikłą wiedzą na temat poradnictwa psychologicznego i kierują się głównie stereotypami dotyczącym wsparcia psychologicznego, nie do końca rozumiejąc jego istoty, chcąc uniknąć pewnej stygmatyzacji. W obecnej sytuacji istnieje duże zapotrzebowanie na finansowane przez miasto poradnictwo psychologiczne, powiązane z szeroką kampanią informacyjno – edukacyjną. Szczególnie wobec sytuacji „pocovidowej” i zdiagnozowanym coraz częstszym izolowaniem się seniorów z kontaktów interpersonalnych, a także wobec obecnej sytuacji ekonomicznej w kraju i wobec toczącej się wojny na Ukrainie, które wzbudzają u seniorów zdiagnozowany wyższy poziom stresu i gorsze samopoczucie.

Rysunek 38. Czy czuje Pan/Pani potrzebę skorzystania z profesjonalnej pomocy psychologicznej?

III. Potrzeby i oczekiwania mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia w obszarze kultury i sztuki

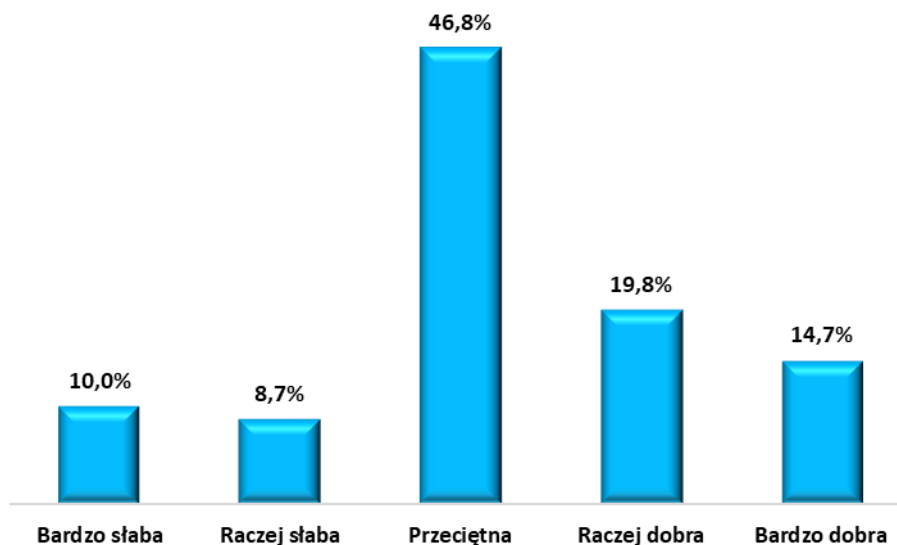
Rozdział trzeci niniejszego opracowania skoncentrowany został wokół partycypacji w życiu kulturalnym miasta oraz oczekiwań związanych z obszarem kultury i sztuki w mieście. Ocenie badanych poddane zostały takie aspekty jak: generalna ocena oferty kulturalnej Świnoujścia skierowanej do osób powyżej 50 tego roku życia, zainteresowanie uczestnictwem w imprezach kulturalnych, utrudnienia na drodze do korzystania z takiej oferty, bariery uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych Świnoujścia, intensywność korzystania z oferty. W ramach niniejszej diagnozy opisano działania, które powinny zostać podjęte w celu lepszego dostosowania oferty kulturalnej miasta do potrzeb i oczekiwań mieszkańców Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat. Ankietowani oceniali także stopień poinformowania o imprezach kulturalnych odbywających się w mieście.

Ocena oferty kulturalnej miasta Świnoujście skierowanej do osób powyżej 50 tego roku życia, zainteresowanie uczestnictwem i bariery uczestnictwa

Punkt pierwszy niniejszego rozdziału podejmuje kwestię oceny oferty kulturalnej miasta, adresowanej do grupy mieszkańców Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat. Słabo lub bardzo słabo ofertę kulturalną miasta ocenia 18,7% respondentów. W porównaniu do danych z 2019 roku jest to spadek o 6,4% odpowiedzi respondentów. Jako dobrą lub bardzo dobrą oceniło ofertę kulturalną 34,5% ankietowanych, jest to więc nieco ponad jedna trzecia

badanej zbiorowości. W porównaniu z rokiem 2019 pozytywną ocenę oferty kulturalnej Świnoujścia wyraziło o 12,3% respondentów więcej. Różnica ta wskazuje na wyraźnie lepsze zdanie grupy wiekowej, uczestniczącej w badaniu na temat dostępnej w miejscu zamieszkania oferty kulturalnej. Odsetek ocen przeciętnych spadł z 51,2% w 2019 roku do 46,2% w roku bieżącym. Obecna średnia ocena oferty kulturalnej wynosi 3,2 i jest wyższa (o 0,3 punktu na pięciostopniowej skali) od oceny z 2019 roku, która wynosiła 2,9.

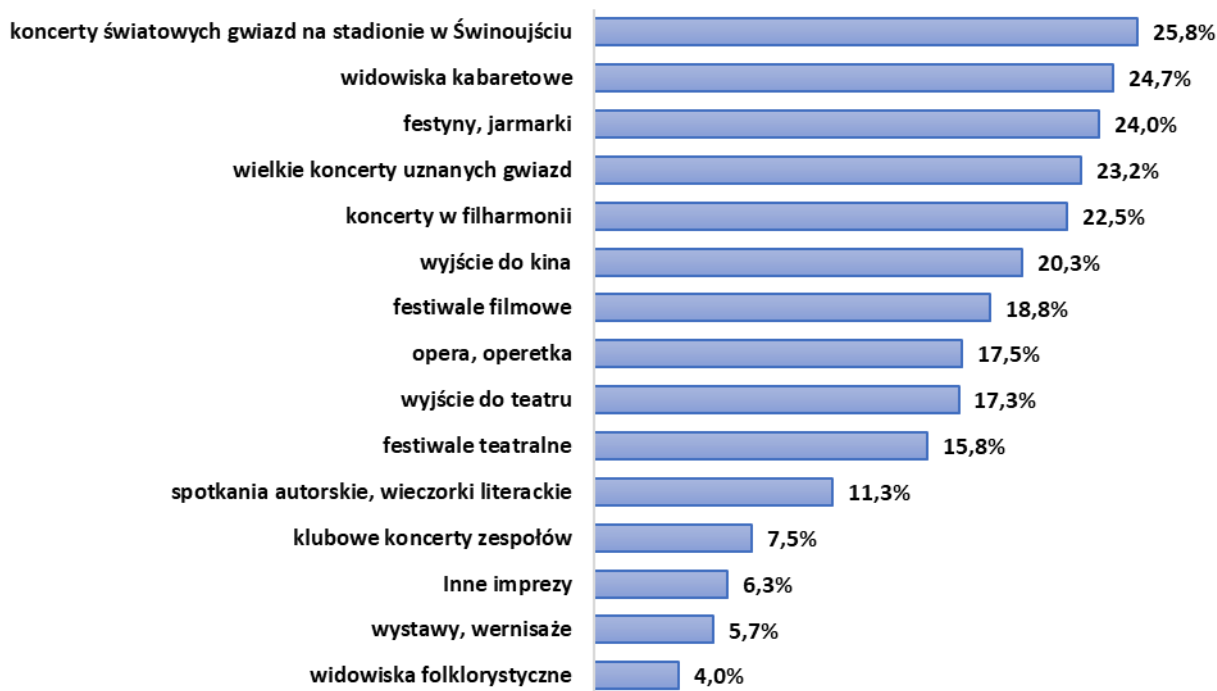
Rysunek 39. Jak generalnie ocenił(a) by Pan/Pani ofertę kulturalną miasta Świnoujście skierowaną do osób powyżej 50 tego roku życia?



Oczekiwania badanych mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat w zakresie oferty kulturalnej dostępnej w mieście przedstawiono na wykresie. Rozkład odpowiedzi badanych dotyczących zainteresowania poszczególnymi wydarzeniami kulturalnymi jest bardzo zróżnicowany. Nie ma wyraźnie dominujących wydarzeń cieszących się szczególnym zainteresowaniem seniorów, co wynika z heterogeniczności badanej próby – zróżnicowania respondentów ze względu na wiek, płeć, wykształcenie oraz status materialny. W pytaniu o uczestnictwo w wybranych imprezach kulturalnych respondenci mogli wskazać do 5 imprez z listy 15 imprez, w tym możliwość odpowiedzi *inne*. Co czwarty respondent – 25,2% wymienił zainteresowanie uczestnictwem w koncertach światowych gwiazd, które odbywałyby się na stadionie miejskim. Mieszkańcy Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat, bardzo chętnie skorzystaliby z ofert kulturalnej i możliwości uczestnictwa w widowiskach kabaretowych. Taką odpowiedź wymieniło 24,7% ankietowanych. Znaczny odsetek respondentów – 24,0% chciałby uczestniczyć w festynach i jarmarkach. W koncertach wielkich uznanych gwiazd chce uczestniczyć – 23,2%. Zbliżony odsetek

badanych – 22,5% jest zainteresowany koncertami w filharmonii. Co piąty respondent – 20,3% chciałby skorzystać z możliwości wyjścia do kina. Wszystkie rodzaje imprez i wydarzeń kulturalnych, w których chcieliby uczestniczyć badani, zaprezentowano na wykresie. W badaniu realizowanym w 2019 roku respondenci zainteresowani byli podobnymi wydarzeniami kulturalnymi i artystycznymi.

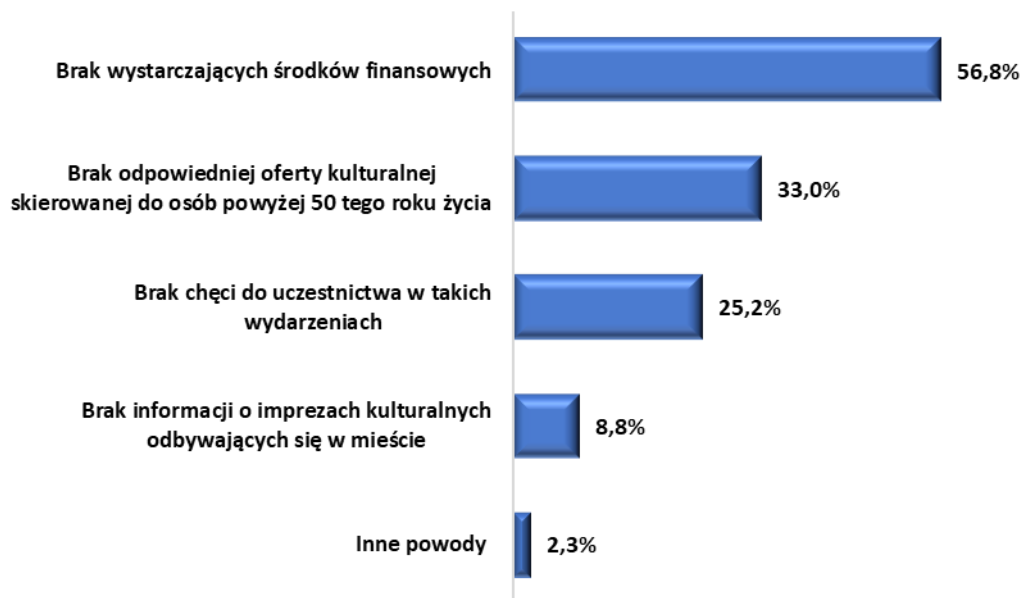
Rysunek 40. W jakich imprezach kulturalnych chętnie by Pan/Pani uczestniczył(a)?



Nie wszyscy starsi mieszkańcy Świnoujścia mają jednakowy dostęp do wydarzeń kulturalnych, w związku z czym warto poddać analizie stojące na przeszkodzie bariery. Każdy ankietowany mógł wymienić do dwóch barier z kafeterii oferującej 5 wariantów odpowiedzi. Ponad połowa respondentów – 56,8% wskazuje na niedostatek środków finansowych, co trzeci badany – 33,0% widzi problem w niedostosowaniu oferty do potrzeb jego grupy wiekowej. Jedna czwarta – 25,2% deklaruje niechęć do tego typu wydarzeń, 8,8% narzeka na brak informacji, natomiast 2,3% wskazało na inne powody. W porównaniu do danych pochodzących z badania przeprowadzonego w 2019 roku znacząco poprawił się stopień poinformowania o ofercie – ponad jedna czwarta mniej skarg na niedostatek informacji. Ta znacząca zmiana może mieć związek z nasilającą się partycypacją starszych mieszkańców w komunikacji internetowej oraz pełniejszym i lepszym informowaniu mieszkańców w wieku powyżej 50 lat o wydarzeniach odbywających się w Świnoujściu.

O 14,4% mniej osób skarży się na brak adekwatnej do ich wieku oferty kulturalnej. Jednocześnie o 5,4% wzrósł odsetek osób, które nie mają chęci do uczestnictwa w takich wydarzeniach.

Rysunek 41. Co uniemożliwia/ogranicza Panu/Pani uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych miasta Świnoujście?

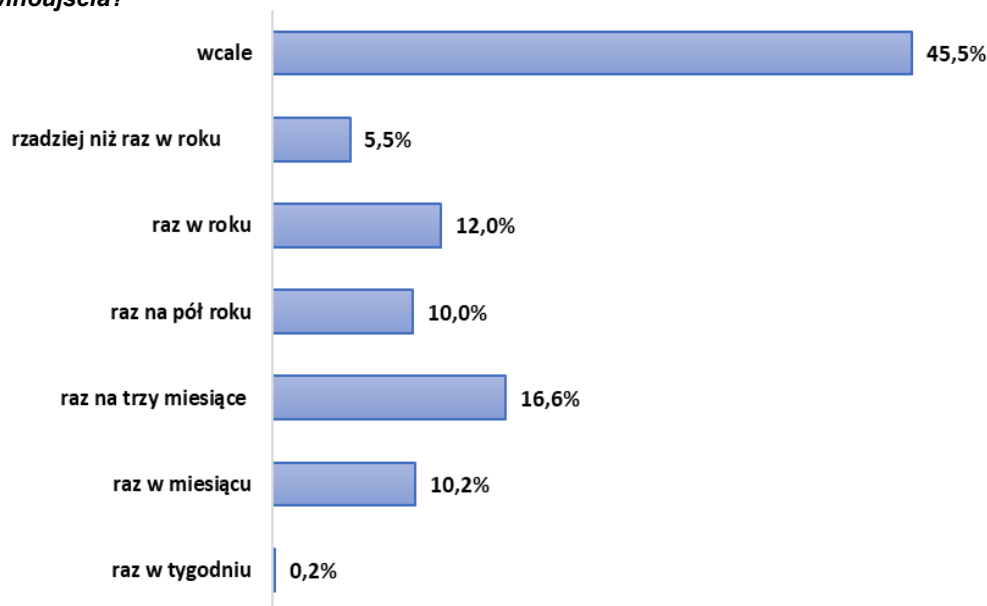


Częstotliwość odwiedzania instytucji działających w sferze kultury i uczestnictwa w imprezach artystycznych i kulturalnych na terenie Świnoujścia

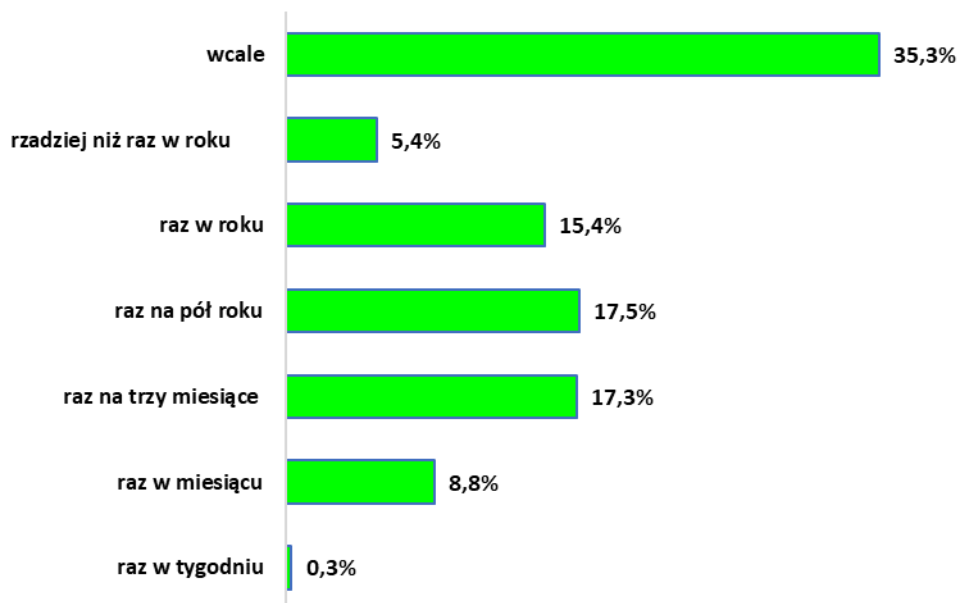
Z punktu widzenia partycypacji w kulturze znaczenie mają nie tylko same preferencje, lecz również częstotliwość faktycznych zachowań. Blisko połowa respondentów – 45,4% w ogóle nie uczestniczy w życiu kulturalnym, 16,6% bywa w instytucjach kultury przeciętnie raz na kwartał, 12,0% tylko raz w roku. 10,2% odwiedza takie instytucje raz w miesiącu, natomiast 10,0% raz na pół roku. 5,5% badanych partycypuje w życiu kulturalnym rzadziej, niż raz w roku, natomiast śladowy odsetek respondentów – 0,2% raz w tygodniu. W zestawieniu z 2019 rokiem nastąpił spadek – o 5,0% - osób całkowicie wyalienowanych z życia kulturalnego. Znacząco wzrósł – z 2,3% do 9,7% odsetek uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych raz w roku. Pozostałe zmiany są na poziomie kilku procent. Duże znaczenie ma włączenie się (nawet z najniższą częstotliwością) 5,0% dojrzałych wiekiem mieszkańców Świnoujścia w sferę kultury. Podsumowując partycypacja w życiu kulturalnym nieznacznie wzrasta. Rezygnacja z odwiedzania instytucji kultury wiąże się z wiekiem respondentów - osoby w wieku od 70 do 74 lat (80,6%) oraz powyżej 75 roku

życia (87,1%) częściej deklarują niekorzystanie z tych instytucji niż osoby z pozostałych grup wiekowych.

Rysunek 42. Jak często odwiedza Pan/Pani instytucje i inne jednostki działające w sferze kultury na terenie Świnoujścia?



Analizując częstotliwość uczestnictwa w imprezach artystycznych i kulturalnych, warto zwrócić uwagę również na analizowaną wcześniej częstotliwość odwiedzania instytucji kultury. Okazuje się, że o 10,2% więcej badanych mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat, uczestniczy w imprezach artystycznych i kulturalnych na terenie Świnoujścia, niż odwiedza instytucje i inne jednostki działające w sferze kultury na terenie Świnoujścia. Według danych 35,3% badanych wcale nie uczestniczy w imprezach artystycznych i kulturalnych odbywających się w Świnoujściu. Łącznie 20,8% uczestniczy w takich imprezach raz w roku lub rzadziej. 17,5% badanych deklaruje, że bierze udział w imprezach artystycznych i kulturalnych raz na pół roku, a 17,3% raz na trzy miesiące. Łącznie 9,1% badanych partycypuje w takich wydarzeniach co najmniej raz w miesiącu. Porównanie aktywności badanych w tym obszarze z wynikami badań przeprowadzonych w 2019 roku przynosi podobne wnioski. Zasadniczo poziom partycypacji pozostaje na zbliżonym poziomie. Zmieniła się tylko częstotliwość uczestnictwa w takich wydarzeniach. Zauważalna jest różnica wśród osób wyłączonych z tego rodzaju aktywności. Załamanie aktywności następuje wśród osób powyżej 65 roku życia. Okres ten można uznać za znamienne dla fazy rozczarowania przejściem na emeryturę – do osób w tych grupach wiekowych powinny być w szczególności skierowane informacje pozwalające na utrzymanie wysokiego poziomu uczestnictwa w wydarzeniach artystycznych i kulturalnych.

Rysunek 43. Jak często w uczestniczy Pan/Pani w imprezach artystycznych i kulturalnych na terenie Świnoujścia?

Działania, które powinny zostać podjęte w celu lepszego dostosowania oferty kulturalnej miasta Świnoujście do potrzeb osób powyżej 50 tego roku życia.

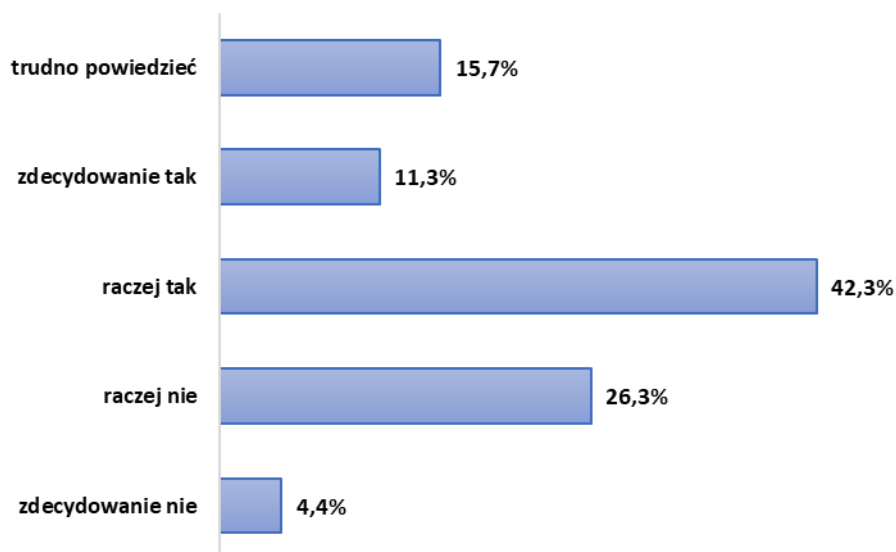
Uczestnikom badania zadano także pytanie o to, jakie działania powinny zostać podjęte w celu lepszego dostosowania oferty kulturalnej miasta Świnoujście do potrzeb osób powyżej 50 tego roku życia. Każdy z respondentów, który uważa, że oferta nie jest optymalnie dopasowana do oczekiwań mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat, mógł wskazać własną propozycję działań, które mogą przyczynić się do większego i szerszego uczestnictwa w wydarzeniach, które odbywają się w Świnoujściu. Respondenci wskazali szereg działań, które powinny zostać podjęte w celu optymalnego dostosowania oferty kulturalnej miasta Świnoujście do potrzeb i oczekiwań osób powyżej 50 tego roku życia. Największa grupa badanych oczekuje **lepszey oferty kulturalnej, która będzie dopasowana do potrzeb osób, które ukończyły 50 lat**. Respondenci uważają, że w Świnoujściu brakuje imprez i wydarzeń, które kierowane byłyby do osób starszych. Stworzenie odpowiedniego profilu takich wydarzeń mogłoby przyczynić się do zwiększenia aktywności badanych w tym obszarze. Wśród opinii badanych pojawiły się propozycje, które można wziąć pod uwagę przy tworzeniu oferty skierowanej do seniorów. Pojawiły się propozycje między innymi organizacji wyjazdów kulturalnych poza Świnoujście np. do szczecińskiej filharmonii, czy operetki. Respondenci proponowali także większe otwarcie Uniwersytetu Trzeciego Wieku na emerytów, którzy nie należą do Uniwersytetu

i umożliwienie świnoujskim emerytom, korzystanie z wyjazdów i wycieczek organizowanych przez Uniwersytet Trzeciego Wieku. Seniorzy proponowali także większe zróżnicowanie oferty, tak aby nie miała ona charakteru masowego, ale bardziej zindywidualizowanego w postaci: spotkań z autorami książek, aktorami oraz muzykami. Pojawiły się także propozycje organizacji spektakli teatralnych dedykowanych dla seniorów i organizowanie większej ilości takich wydarzeń w okresie jesienno – zimowym. Wśród propozycji związanych z dopasowaniem oferty do potrzeb mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat, pojawiły się także pomysły organizacji większej liczby imprez w amfiteatrze (koncerty, kabarety, wydarzenia artystyczne). Badani oczekują także, żeby imprezy dla osób w wieku powyżej 50 lat (szczególnie dla osób pracujących) odbywały się w dni wolne od pracy. Badani postulowali poszerzenie oferty Miejskiego Domu Kultury skierowanej do seniorów lub większe wyeksponowanie dostępnej oferty. Kolejna propozycja w tym obszarze to utworzenie większej liczby miejsc spotkań dla emerytów lub lepsze poinformowanie mieszkańców o takich miejscach. Oczekiwane jest także wybudowanie sali widowiskowej w Świnoujściu. Następną propozycją dotyczącą dostosowania oferty do potrzeb mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat to organizacja imprez dla osób z częściową niepełnosprawnością oraz ułatwienia architektoniczne dla ludzi z problemami w poruszaniu się. Kolejna propozycja dotyczyła polepszenia i uskutecznienia promocji wydarzeń kulturalnych w Świnoujściu. Innym pomysłem jest utworzenie typowej restauracji / kawiarni, miejsca spotkań dla ludzi w wieku 50+ gdzie można zjeść, obejrzeć film, pograć w gry, karty i spotkać innych seniorów. Zdaniem badanych brakuje także w Świnoujściu miejsc, gdzie seniorzy mogliby się spotkać i potańczyć. Respondenci uważają, że **informacje o wydarzeniach kulturalnych i artystycznych w Świnoujściu powinny być lepiej promowane**. Zdaniem badanych informacje o wydarzeniach powinny być promowane także poza Internetem, ponieważ nie każda osoba w wieku powyżej 50 tego roku życia korzysta z Internetu. Informacje te powinny być przekazywane bezpośrednio i dostępne przede wszystkim w miejscu zamieszkania respondentów: informacje na osiedlach – przekazywanie informacji o wydarzeniach za pośrednictwem spółdzielni mieszkaniowych, ulotki w skrzynkach pocztowych. Wydarzenia powinny być także bardziej promowane w lokalnych mediach. Kolejna propozycja to **wprowadzenie szeregu zniżek dla osób w wieku powyżej 50 lat lub dla emerytów**. Respondenci proponują wprowadzenie obniżenia cen biletów lub wprowadzenia darmowych karnetów wstępu na imprezy kulturalne i artystyczne w Świnoujściu dla osób powyżej 50 tego roku życia. Ankietowane osoby proponują także

wprowadzenie darmowych biletów autobusowych dla emerytów, darmowych biletów na prom, oraz możliwość skorzystania z Karty Wyspiarza podczas imprez kulturalnych. Wysokie ceny biletów na wydarzenia artystyczne uniemożliwiają aktywną partycypację w tego rodzaju wydarzeniach. Być może refundacja biletów zwiększyłaby aktywność osób powyżej 50 tego roku życia w sferze kultury. Badani zaproponowali także **przeprowadzenie cyklicznych konsultacji społecznych w celu rozpoznania oczekiwań mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat w obszarze wydarzeń kulturalnych**. Badani proponują zbieranie ankiet i informacji od mieszkańców, na temat ich oczekiwań dotyczących wydarzeń i imprez, w których chcieliby uczestniczyć.

Stopień poinformowania o imprezach kulturalnych miasta Świnoujście

W pytaniu dotyczącym barier uczestnictwa w kulturze tylko 8,8% respondentów wskazało na niedostateczny poziom poinformowania. Jak już wspomniano odsetek słabo poinformowanych mieszkańców Świnoujścia w wieku 50+ w 2019 roku był znacznie wyższy – na poziomie jednej trzeciej zbiorowości. Jest więc zasadne oczekiwanie, że respondenci przedstawiają się jako osoby dobrze poinformowane. Dane liczbowe potwierdzają to przypuszczenie. 53,7% respondentów jest raczej lub zdecydowanie dobrze poinformowanych, podczas gdy 30,7% nie posiada dostatecznej informacji. 3 lata temu odsetki te wynosiły odpowiednio 44,9% i 34,0%. Odsetek poinformowanych wzrósł więc o 8,8%, a niepoinformowanych spadł o 3,3%. Zaobserwowany wzrost dostępności informacji o ofercie kulturalnej miasta prawdopodobnie przełoży się na wyższą partycypację szczególnie w okresie „pocovidowym”. Wyniki badań wskazują, iż grupą najgorzej poinformowaną o wydarzeniach i imprezach kulturalnych odbywających się w Świnoujściu są seniorzy w wieku powyżej 70 lat.

Rysunek 44. Czy uważa się Pan/Pani za dobrze poinformowaną/ego o imprezach kulturalnych organizowanych w Świnoujściu?

IV. Potrzeby i oczekiwania mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia w obszarze edukacji

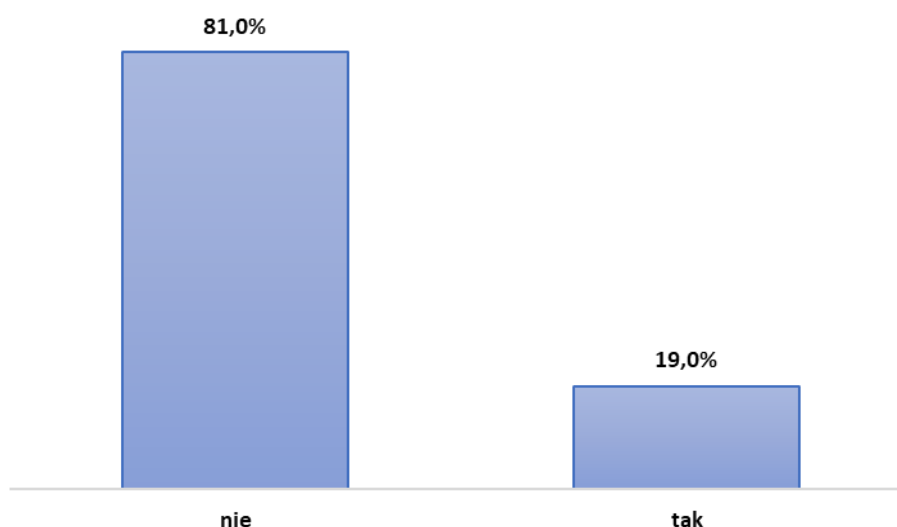
Idea kształcenia ustawicznego jest intensywnie rozwijana w Polsce, od kiedy pojawiły się środki na ten cel w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Myślenie o kształceniu jako procesie trwającym przez całe życie człowieka jest obecnie silnie promowane jako remedium na wykluczenie osób starszych z życia społecznego. Niniejszy rozdział charakteryzuje to zjawisko w grupie starszych mieszkańców Świnoujścia. Respondentom zadano pytania o udział w szkoleniach oraz zainteresowaniem nimi. Poproszono badanych także o wskazanie barier w dostępie do edukacji, a także zaopiniowanie zainteresowania wolontariatem.

Uczestnictwo i zainteresowanie udziałem w kursach i szkoleniach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji

Większość ankietowanych – 81,0% w ciągu ostatnich 5 lat nie uczestniczyło w żadnej formie zajęć zmierzających w kierunku podniesienia dowolnie wybranego zakresu kwalifikacji. Odsetek ten wzrósł o 1,5% względem 2019 roku. Niewysokie zainteresowanie szkoleniami można uzasadniać nikłym doświadczeniem w obszarze e-learningu, ponieważ roczniki 1972 i wcześniejsze nie były objęte zdalną edukacją. Tymczasem obecnie wiele (jeśli nie większość) szkoleń odbywa się w formie zdalnej. Wśród osób uczestniczących w kursach

i szkoleniach przeważają osoby między 50 a 59 rokiem życia. Uczestnictwo spada wśród osób w wieku powyżej 65 lat. Co może potwierdzać zbyt małej popularyzacji oferty Uniwersytetów Trzeciego Wieku i innych jednostek kształcenia ustawicznego. Często też osoby po przejściu na emeryturę zaprzestają jakiejkolwiek aktywności edukacyjnej, wiążąc jakąkolwiek edukację z karierą zawodową. Starsi respondenci często po przejściu na emeryturę wycofują się aktywności społecznej i publicznej.

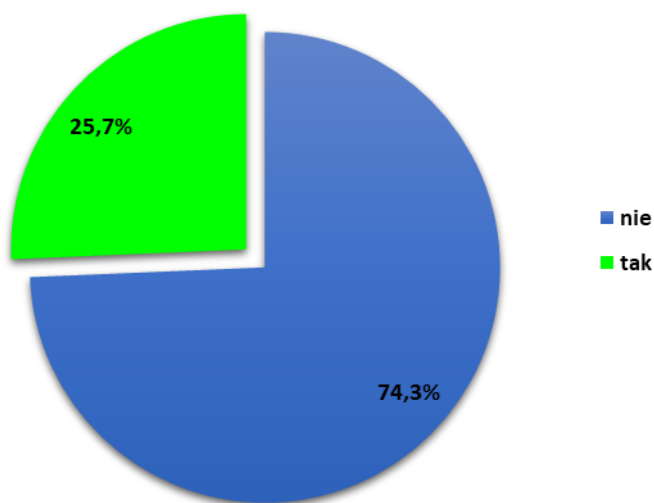
Rysunek 45. Czy w okresie ostatnich 5 lat uczestniczył(a) Pani/Pan w kursach i szkoleniach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji?



Barier w dostępie do edukacji osób powyżej 50 tego roku życia w Świnoujściu

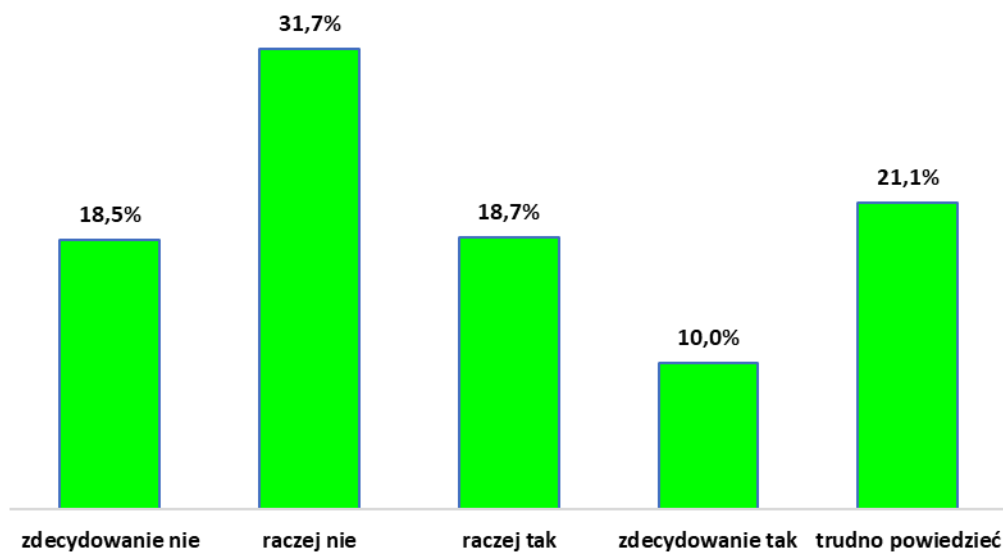
Większość – 74,3% ankietowanych osób 50+ nie zauważa barier w dostępie do edukacji. Bariery dostrzega co czwarty badany i jest to wzrost względem 2019 roku o 5,6%. Rezultat ten pokazuje, że świadomość barier powoli rośnie. Jedną z nich może być, wskazany w poprzednim paragrafie, brak doświadczenia w e-learningu. Wśród barier, które utrudniają mieszkańcom Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat dostęp do edukacji, respondenci wymienili przede wszystkim brak oferty bezpłatnych kursów i szkoleń przeznaczonych dla osób powyżej 50 tego roku życia – 50,3% wskazań. Co piąty badany – 20,0% wskazał na zły stan zdrowia, choroby oraz zbyt wysoki wiek uniemożliwiający naukę. Zbyt wysokie koszty szkoleń, brak środków finansowych na podjęcie nauki wskazało – 13,5% badanych. Po 5,4% respondentów wymieniło brak czasu, lokalizację szkoleń w innych miastach (konieczność dojazdu) oraz brak chęci do nauki.

Rysunek 46. Czy dostrzega Pan/Pani bariery w dostępie do edukacji osób powyżej 50 tego roku życia w Świnoujściu?



Zainteresowanie podejmowaniem działań wolontaryjnych

Wolontariat niesie ze sobą zarówno korzyści edukacyjne, jak i społeczne, a także wnosi wartość dodaną dla całej społeczności. Wolontariat może wypełnić czas wolny emerytom po zakończeniu pracy i pozwolić oswoić się z zakończeniem kariery zawodowej. Respondentów zapytano więc o opinie na ten temat. Połowa badanych – 50,2% raczej, bądź zdecydowanie nie jest zainteresowana wolontariatem, 28,7% badanej próby wykazało pewne lub zdecydowane zainteresowanie wolontariatem. W porównaniu do roku 2019 zmiany mają niekorzystny charakter; zainteresowanie wolontariatem spadło o 4,6%, natomiast deklarowany brak chęci podejmowania działań wolontaryjnych wzrósł o 8,8%. Niekorzystne zjawisko może mieć pewne uwarunkowania we wzroście zaangażowania w aktywność sportową i kulturalną. Nie można również wykluczyć wpływu pandemii na utrwalenie się potrzeby zwiększonego dystansu interpersonalnego w przestrzeni fizycznej, a działania wolontaryjne zazwyczaj wymagają bezpośredniego kontaktu z innym człowiekiem.

Rysunek 47. Czy jest Pan/Pani zainteresowan(a)y i gotow(a)y do podejmowania działań wolontaryjnych?

Wnioski

Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są aktualnie bardzo ważnym problemem społecznym, który sukcesywnie w kolejnych latach będzie odgrywać coraz ważniejszą rolę. W związku z dynamicznymi zmianami demograficznymi i intensywnym procesem starzenia się społeczeństwa, niezbędne będzie podejmowanie efektywnych działań, które zmierzać będą do rozwiązania najważniejszych problemów starszych ludzi. Starzenie społeczeństwa będzie mieć duże znaczenie zarówno w sensie indywidualnym, społecznym, jak i ekonomicznym. Do niedawna starzenie było postrzegane, jako niedołęstwo bądź całkowita utrata zdrowia. Obecnie wysoka aktywność społeczna części starszych osób pokazuje, że istnieją możliwości dalszego kierowania własnym rozwojem. Warto podkreślić, że aktualne zmiany postaw wobec osób starszych oraz postrzegania starości poskutkowały nowymi kierunkami polityki społecznej, które są realizowane na rzecz osób starszych. Skutkiem nowej polityki wobec osób starszych jest zmiana kierunku pomocy dla osób starszych ze sprawowania opieki nad nimi, na rzecz zapewnienia im takiej formy wsparcia, która umożliwiłaby jak najdłuższe utrzymanie aktywności społecznej. Efektem tak rozumianej polityki powinno być zapewnienie osobom starszym odpowiedniego wsparcia społecznego. Uwzględniając powyższe, niezbędne jest podejmowanie adekwatnych działań ukierunkowanych na seniorów. Jednym z elementów skutecznego rozpoznania potrzeb i oczekiwań osób w wieku powyżej 50 lat oraz seniorów mieszkających w Świnoujściu było przeprowadzenie niniejszej diagnozy. Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

- Ponad połowa respondentów – 68,8% mieszka w mieszkaniu własnościowym. 14,7% zamieszkuje w domu wolnostojącym. Część badanych – 12,2% mieszka w mieszkaniu spółdzielczym, natomiast 4,3% w mieszkaniu komunalnym.
- Największa grupa ankietowanych mieszkańców Świnoujścia powyżej 50 tego roku życia ma do dyspozycji 2 pokoje – 41,9%. Duża grupa badanych – 32,3% mieszka w trzech pokojach. Więcej niż co dziesiąty uczestnik badania – 13,0% mieszka w mieszkaniu lub domu posiadającym 4 pomieszczenia mieszkalne. W najmniejszych – jednopokojowych mieszkaniach żyje 6,0% respondentów. Największe, (liczące 5 oraz 6 i więcej pomieszczeń) domy lub mieszkania zamieszkuje odpowiednio 4,0% oraz 2,8% respondentów.

- Przeciętna liczba pomieszczeń zamieszkiwanych przez świnoujskich seniorów to (2,75). Najwięcej pomieszczeń zamieszkują respondenci w wieku od 50 do 59 lat (średnia 3,22). Znacznie mniejszą liczbę pomieszczeń zamieszkują starsi respondenci, w wieku powyżej 70 lat (średnia 2,26).
- Badane osoby, które ukończyły 50 lat, najczęściej – 78,3% wskazań mieszkają wspólnie z innymi osobami – członkiem rodziny. Więcej niż co czwarty badany mieszkaniec Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat – 21,7% mieszka samotnie..
- Najwyższy odsetek respondentów – 38,2% ocenia własną sytuację materialną jako przeciętną – środek skali (ocena 3). Duża część badanych seniorów w wieku powyżej 50 lat – 31,0% oceniła swoją sytuację materialną jako złą (ocena 2). 14,2% badanych określiło swoją sytuację materialną jako dobrą (ocena 4),. Co dziesiąty uczestnik badania – 10,8% uważa swoją sytuacją materialną jako bardzo złą (ocena 1). Tylko 5,8% badanych oceniło swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą (ocena 5). Swoją sytuację materialną zdecydowanie najlepiej oceniają ankietowani w wieku od 50 do 54 lat. Widoczny spadek oceny własnej sytuacji materialnej seniorów obserwowany jest w grupie wiekowej 65 – 69 lat. W której znajdują się osoby będące na emeryturze. Najgorzej własną sytuację materialną postrzegają badani w wieku powyżej 75 lat.
- Łącznie 68,3% respondentów uważa, że wydatki bieżące pochłaniają aż 75% lub więcej uzyskiwanych przychodów przez respondenta i pozostałych członków rodziny wspólnie gospodarujących. Można stąd wnosić, że mieszkańcy Świnoujścia szczególnie w wieku powyżej 65 lat nie są zbyt zamożni. W porównaniu z 2019 rokiem, o 4,9% zwiększył się odsetek osób, których wydatki na bieżąco przekraczają 75%. Zaobserwowana zależność może wskazywać na ubożenie starszych mieszkańców Świnoujścia, co ma niewątpliwy związek z obecną sytuacją ekonomiczną w kraju. Ocena sytuacji materialnej jest niższa, w porównaniu z 2019 rokiem.
- Większość – 68,0% ankietowanych nie dysponuje wolnymi środkami finansowymi. Jedynie 32,0% uczestników posiada wolne środki. W porównaniu z 2019 rokiem – o

8,1% zmalał odsetek respondentów posiadających wolne środki finansowe. Wyniki badań wskazują, iż największe problemy z wygospodarowaniem dodatkowych wolnych środków finansowych mają przede wszystkim seniorzy w wieku powyżej 70 lat.

- Osoby powyżej 50 tego roku życia zdecydowanie częściej i chętniej spotykają się z innymi członkami rodziny. Kontakty interpersonalne osób powyżej 50 tego roku życia ze znajomymi oraz sąsiadami nie mają już tak dużej intensywności. Częstotliwość kontaktów z rodziną jest wyraźnie wysoka, ze znajomymi zdecydowanie umiarkowana, natomiast z sąsiadami niska. Różnica w częstotliwości kontaktów ze znajomymi oraz sąsiadami związana jest z wiekiem respondentów. Częstsze kontakty z sąsiadami utrzymują respondenci w wieku powyżej 65 lat, natomiast ze znajomymi badani w wieku od 50 do 64 lat.
- Wyraźna większość badanych – łącznie 67,5% korzysta z Internetu w celu komunikowania się ze znajomymi i rodziną. Odsetek angażujących się w kontakty społeczne przez Internet w porównaniu do wyników badań przeprowadzonych w 2019 roku wzrósł aż o 14,5%. Jest to w pewnym stopniu wynik i konsekwencja powszechności zdalnych kontaktów zapoczątkowanych na większą skalę wraz z pojawieniem się pandemii Covid – 19 i ograniczeniem bezpośrednich kontaktów interpersonalnych.
- 83,8% respondentów dysponuje czasem wolnym, odsetek osób dysponujących czasem wolnym wzrósł o 8,6% względem 2019 roku.
- Blisko połowa mieszkańców Świnoujścia w wieku 50 lat i starszych – 48,3% spędza czas wolny w domu. Ponad jedna trzecia – 38,0% spaceruje po plaży. Blisko co trzeci uczestnik badania – 31,3% spotyka się z rodziną. Co piąty uczestnik badania - 21,0% spędza wolny czas na działce rekreacyjnej, natomiast 19,3% seniorów uprawia sport. Znaczna grupa badanych - 18,7% spotyka się ze znajomymi, natomiast co dziesiąta ankietowana osoba - 10,8% spędza czas na wycieczkach krajoznawczych. W porównaniu do badań przeprowadzonych w 2021 roku wzrosło zainteresowanie

aktywnościami, które nie wymagają kontaktów międzyludzkich. Być może jest to efekt przyzwyczajen z czasu szczytu pandemii.

- Najczęściej deklarowanym przez respondentów zainteresowaniem jest dom i ogród – 30,1% wskazań. Mieszkańcy Świnoujścia, którzy ukończyli 50 lat, interesują się także filmem – 26,0% odpowiedzi, sportem, tańcem – 25,0%, zdrowiem, urodą, modą – 21,7% wskazań, turystyką – 20,2%, muzyką – 20,0%, gotowaniem – 16,2%, motoryzacją – 15,0% oraz kulturą i rozrywką – 13,7%. Wzrost zainteresowania sportem odnotowano również w pytaniu dotyczącym miejsca spędzania czasu wolnego. Można zatem założyć, iż jest to pewna, zdrowa tendencja, korzystnie wpływająca na sprawność i dobrostan starszych mieszkańców Świnoujścia. Wyraźny spadek zainteresowania publicystyką może mieć związek z nasileniem się negatywnego przekazu i negatywnych emocji w mediach, w których ostatnio dominowała pandemia, inflacja, wysokie stopy procentowe, a ostatnio wojna. Uciekanie od złych wieści w aktywność fizyczną to ze wszech miar zdrowe rozwiązanie.
- W porównaniu z badaniem przeprowadzonym w 2019 roku odsetek respondentów wysoko zaangażowanych w aktywność fizyczną wzrósł o 11,3%, a mało aktywnych fizycznie spadł o 7,6%. Ten zdrowy trend można uzasadnić tym, że z czasem do badania angażowane są coraz młodsze roczniki, a zatem mniej obciążone stereotypem biernej ruchowo starszej osoby, jak również wzrostem zainteresowania aktywnym spędzaniem czasu wynikającym z promowanego coraz szerzej trendu na zdrowy tryb życia i popularnością sportów wymagających mniejszego wysiłku fizycznego takich jak turystyka piesza, nordic walking, rekreacyjna jazda rowerem, czy też spacer.
- W porównaniu do 2019 roku wzrosła nie tylko sama aktywność, lecz również jej różnorodność. Procent respondentów deklarujących bierność fizyczną spadł w porównaniu z poprzednią edycją badania o 12,6%. Podsumowując, aktywność fizyczna i sportowa w grupie wśród mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat wzrosła względem 2019 roku.
- W porównaniu do badania przeprowadzonego w 2019 roku zaobserwowano zmniejszenie wszystkich barier związanych z aktywnością fizyczną z wyjątkiem stanu

zdrowia, który pozostaje na niezmiennym poziomie. Wszystko wskazuje na to, że część barier obiektywnych w postaci barier infrastrukturalnych, braku obiektów sportowych, braku wiedzy o wydarzeniach, czy też problemów z dojazdem zostały, albo zlikwidowane poprzez działania instytucji miejskich lub są one w mniejszym stopniu dostrzegane przez uczestników badania. Pozostałe trudności natury motywacyjno – osobistej, zostały przez dużą część badanych pokonane poprzez własną aktywność seniorów.

- Większość niepracujących zawodowo respondentów nie jest zainteresowanych podjęciem pracy – 69,2%. W porównaniu do badań przeprowadzonych w 2019 roku o 12,7% zwiększył się odsetek osób w wieku powyżej 50 lat, które nie są zainteresowane podjęciem zatrudnienia. Ankietowane osoby powyżej 50 tego roku życia nie są zainteresowane podjęciem pracy zawodowej przede wszystkim ze względu na zły stan zdrowia. Taki powód wymieniło 46,8% badanych respondentów. Innym powodem jest zbyt wysoki wiek – 32,0% wszystkich wskazań. 16,7% badanych uważa, że nie ma takiej potrzeby.
- Większość respondentów – 85,5% nie należy do żadnej organizacji, stowarzyszenia, fundacji lub klubu. Przynależność deklaruje 14,5% badanych. Aktywność na tym polu zmniejszyła się o 5,3% w porównaniu z badaniem przeprowadzonym w 2019 roku. Wyniki nie są zaskakujące, gdyż mniejszość społeczeństwa polskiego angażuje się w działalność różnorodnych organizacji.
- Niestety, aż 73,3% badanych nie angażuje się w działania na rzecz społeczności lokalnej, w porównaniu z badaniem przeprowadzonym w 2019 roku jest to wzrost o 12,3%.. Niepokojący jest jednak całkowity spadek zainteresowania sprawami wspólnoty oraz podwyższonej aktywności społecznej. Zjawisko to może być spowodowane przyzwyczajeniem do izolacji z czasu szczytu pandemii oraz odgórnymi obostrzeniami nałożonymi w czasie jej trwania. Potwierdza to tezę o społecznej izolacji części mieszkańców Świnoujścia, którzy ukończyli 60 lat. Taka sytuacja może być związana, o czym wspomniano wcześniej do przyzwyczajenia wynikających z przymusowej izolacji społecznej wywołanej przez pandemię Covid – 19. Blisko dwa lata ograniczeń w kontaktach społecznych mogło spowodować, że znaczna część

seniorów zaadaptowała się do takiej sytuacji i nadal izoluje się od kontaktów społecznych, z wyjątkiem kontaktów z najbliższą rodziną i bliskimi znajomymi.

- Najwyższy odsetek ankietowanych – 56,5% czerpie informacje o wydarzeniach społecznych krajowych i miejskich z Internetu, co stanowi wzrost względem 2019 roku aż o 17,4%. 35,7% badanych pozyskuje informację o wydarzeniach społecznych, krajowych i miejskich z telewizji. Co czwarty uczestnik badania 25,5% informuje się w obrębie swojej sieci społecznej, co stanowi wzrost o 3,1% względem okresu sprzed 3 lat. Na dalszych miejscach znalazły się – radio – 21,5% (spadek względem 2019 roku o 3,1%), prasa – 14,0% (spadek o 10,3%). Zaangażowanie w niezależne źródła informacji w Internecie, jak również interaktywność tego medium, poskutkowało spadkiem zaufania do tradycyjnych środków przekazu jak radio i prasa.
- Biorąc pod uwagę zintegrowane wskaźniki, otrzymujemy obraz społeczności raczej dobrze oceniającej swój stan zdrowia, ocena ta dotyczy 46,5% respondentów. Innego zdania jest 26,3% badanych, którzy nisko oceniają swój stan zdrowia. Więcej, niż jedna czwarta badanych – 27,2% ocenia swoje zdrowie jako przeciętne i jest to również najwyższy odsetek, biorąc pod uwagę pojedyncze oceny na poszczególnych poziomach. W porównaniu do badania przeprowadzonego w 2019 roku, o 8,9% wzrósł odsetek mieszkańców Świnoujścia, którzy negatywnie oceniają stan swojego zdrowia. Takie wyniki mogą być bezpośrednio powiązane ze skutkami pandemii Covid – 19, które w większym bądź mniejszym stopniu dotknęła znaczny odsetek badanych mieszkańców miasta Świnoujście. Dodatkowo system teleporad, odwołanie zabiegów, czy zamknięcie niektórych oddziałów szpitalnych mogło przyczynić się do pogorszenia stanu zdrowia części mieszkańców. Stan zdrowia mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat w okresie ostatnich 3 lat nieznacznie się pogorszył.
- Zwiększona aktywność sportowa (w porównaniu z 2019 rokiem) podnosi stan zdrowia wśród osób zdrowych i młodszych (w wieku od 50 do 65 lat), stan zdrowia bardziej schorowanych mieszkańców w dojrzałym i podeszłym wieku uległ pogorszeniu w subiektywnym odczuciu badanych.

- Odsetki respondentów pozytywnie i negatywnie oceniających własne samopoczucie są podobne, wynoszą one odpowiednio 32,7% oraz 37,5%, respondenci o przeciętnej samoocenie samopoczucia stanowią 29,8% wszystkich badanych. Wymienione trzy grupy mają więc podobną licznosc, na poziomie około jednej trzeciej badanej próby. Wynik ten wskazuje na wyraźne pogorszenie się samopoczucia względem sytuacji sprzed 3 lat – o 16,5% spadł odsetek respondentów czujących się dobrze i o 14,1% wzrósł odsetek ankietowanych deklarujących samopoczucie poniżej przeciętnego. Wysoce prawdopodobne jest, że na ten stan miały wpływ obostrzenia związane z pandemią, izolacja społeczna, skutkująca osłabieniem bezpośrednich więzi interpersonalnych, zamknięciem się ludzi w domach. Możliwe również, że jest tu pewien udział niestabilnej sytuacji w Polsce i tuż poza jej granicami. W kontekście tych rozważań można zaryzykować tezę, że mieszkańcy Świnoujścia w dojrzałym i podeszłym wieku angażują się w aktywność fizyczną, by odreagować permanentnie trapiący ich stres, nie jest jednak ona wystarczającym remedium na pogorszenie sytuacji ekonomicznej, czy też sytuacji geopolitycznej.
- Dość znaczny odsetek respondentów – 41,5% regularnie (przynajmniej raz w roku) poddaje się badaniom profilaktycznym. Odsetek ten wzrósł w porównaniu z 2019 rokiem o 20,0%, co wskazuje na wyraźnie korzystną zmianę. Raz na kilka lat badania profilaktyczne przeprowadza 14,8% respondentów, jest to o 11,6% mniej, niż 3 lata temu. Sporadycznie uczestniczy w takich badaniach 19,3% respondentów, co stanowi spadek względem 2019 roku, o 9,5%. 14,4% nie prowadzi żadnej profilaktyki, jest to odsetek, równoważny utrzymanemu w poprzedniej edycji tego badania społecznego. 10,0% respondentów polega na profilaktyce zapewnianej przez pracodawcę, co stanowi wzrost nieco ponad 1% względem poprzedniego badania. Na konstruktywny trend w zakresie profilaktyki zdrowotnej wskazuje wzrost regularnych badań raz do roku lub częściej, spadek rzadkich konsultacji lekarskich, w odstępach kilkuletnich, a także porad sporadycznych. Wszystko wskazuje na to, że ankietowana grupa społeczna jest coraz bardziej świadoma znaczenia profilaktyki zdrowotnej dla podtrzymania dobrego stanu zdrowia.
- Największa grupa badanych - 29,7% korzysta z pomocy publicznej służby zdrowia raz na trzy miesiące. Warto zauważyć, że 28,0% badanych często – raz w miesiącu

korzysta z opieki lekarskiej w ramach NFZ. Raz na pół roku do lekarza udaje się 22,5% respondentów. Co dziesiąty uczestnik badania – 10,3% korzysta z takiej pomocy rzadziej niż raz w roku, natomiast 7,0% badanych korzysta raz w roku. Zdecydowanie najniższy odsetek uczestników badania – 2,5% zadeklarowało korzystanie z opieki lekarskiej w ramach NFZ raz w tygodniu.

- Łącznie aż 69,4% badanych jest niezadowolonych z dostępności do lekarzy, realizujących nieodpłatną pomoc w ramach systemu NFZ. To o 9,8% więcej niezadowolonych mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat niż w badaniu przeprowadzonym w 2019 roku. Taka ocena może wynikać z obciążenia systemu publicznej opieki zdrowotnej oraz wydłużającego się czasu oczekiwania na wizyty u lekarzy specjalistów.
- Według 35,8% dojrzałych wiekiem i starszych mieszkańców Świnoujścia trudny jest dostęp ortopedy w ramach świadczeń objętych ubezpieczeniem zdrowotnym, 33,8% uważa za trudny dostęp do kardiologa, od 27,7% do 20,3% badanych jako trudnodostępnych lekarzy specjalistów wskazuje: endokrynologa, reumatologa, neurologa i chirurga. Po kilkanaście procent wskazało na: geriatrę, onkologa, okulistę, urologa.
- Poczucie samotności odczuwa 23,8% respondentów, wyższy odsetek – 45,2% nie doświadcza poczucia samotności. W porównaniu z rokiem 2019 o 4,6% wzrósł odsetek ankietowanych przyznających się do samotności. Przedstawione tu dane pokazują, że starsi wiekiem mieszkańcy Świnoujścia stali się nieco bardziej samotni.
- Brak poczucia bycia potrzebnym cechuje 21,5% respondentów. W porównaniu z 2019 odsetek tych, którzy nie czują się potrzebni, wzrósł o 5,7%. Dane te pokazują, że poczucie bycia potrzebnym nieznacznie zmalało w ciągu ostatnich 3 lat.
- W bieżącym roku poczucie stresu deklaruje 32,0% badanych, podczas gdy w poprzedniej edycji badania było to 25,1%. Wynika stąd, że odsetek zestresowanych osób wzrósł o 6,9%. Stan podwyższonego stresu, będący udziałem niemal jednej trzeciej mieszkańców Świnoujścia w wieku powyżej 50 lat nie zdążył jeszcze (jak

pokazują wyniki aktualnych badań) zasiać spustoszenia na poziomie stanu zdrowia, odbił się jednak wyraźnym piętnem na samopoczuciu.

- Większość ankietowanych – 76,3% deklaruje brak zapotrzebowania na skorzystanie z profesjonalnej pomocy psychologicznej. Odsetek ten minimalnie (o 2,0%) wzrósł w porównaniu z 2019 rokiem.
- Respondenci zainteresowani są uczestnictwem w takich wydarzeniach artystycznych jak: koncerty światowych gwiazd, które odbywałyby się na stadionie miejskim – 25,2% wskazań, widowiska kabaretowe - 24,7%, festyny i jarmarki – 24,0%, koncerty wielkich uznanych gwiazd – 23,2%, koncerty w filharmonii – 22,5%, wyjścia do kina – 20,3% wskazań.
- Zaobserwowano wzrost dostępności informacji o ofercie kulturalnej miasta, który prawdopodobnie przełoży się na wyższą partycypację szczególnie w okresie „pocovidowym”.
- Większość ankietowanych – 81,0% w ciągu ostatnich 5 lat nie uczestniczyło w żadnej formie zajęć zmierzających w kierunku podniesienia dowolnie wybranego zakresu kwalifikacji. Odsetek ten wzrósł o 1,5% względem 2019 roku
- Połowa badanych – 50,2% raczej, bądź zdecydowanie nie jest zainteresowana wolontariatem, 28,7% badanej próby wykazało pewne lub zdecydowane zainteresowanie wolontariatem. W porównaniu do roku 2019 zmiany mają niekorzystny charakter; zainteresowanie wolontariatem spadło. Niekorzystne zjawisko może mieć pewne uwarunkowania we wzroście zaangażowania w aktywność sportową i kulturalną. Nie można również wykluczyć wpływu pandemii na utrwalenie się potrzeby zwiększonego dystansu interpersonalnego w przestrzeni fizycznej, a działania wolontaryjne zazwyczaj wymagają bezpośredniego kontaktu z innym człowiekiem.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Świnoujściu w latach 2010-2021. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).	6
Rysunek 2. Struktura badanej próby – płeć respondentów.	7
Rysunek 3. Struktura badanej próby – wiek respondentów.	8
Rysunek 4. Struktura badanej próby – wykształcenie respondentów.	9
Rysunek 5. Struktura badanej próby – miejsce zamieszkania respondentów.	10
Rysunek 6. Warunki mieszkaniowe respondentów.	10
Rysunek 7. Liczba pokoi w mieszkaniu lub domu respondenta.	11
Rysunek 8. Liczba osób wspólnie mieszkających.	12
Rysunek 9. Jak ocenia Pan/Pani własną sytuację materialną?	14
Rysunek 10. Jaką część budżetu pochłaniają wydatki bieżące?	15
Rysunek 11. Czy dysponuje Pan/Pani w miesiącu dodatkowymi, wolnymi środkami finansowymi? ...	16
Rysunek 12. Jak często spotyka się Pan/Pani z członkami rodziny?	18
Rysunek 13. Jak często spotyka się Pan/Pani ze znajomymi?	19
Rysunek 14. Jak często spotyka się Pan/Pani z sąsiadami?	20
Rysunek 15. Czy korzysta Pan/Pani z Internetu w celu komunikowania się ze znajomymi, rodziną?	21
Rysunek 16. Czy dysponuje Pan/Pani wolnym czasem?	22
Rysunek 17. Główne przyczyny braku wolnego czasu.	23
Rysunek 18. Gdzie spędza Pan/Pani najczęściej wolny czas?	24
Rysunek 19. Jakie są Pana/Pani zainteresowania?	26
Rysunek 20. Czy jest Pani/Pan osobą aktywną fizycznie? Ocena według skali od 1 do 9, gdzie 1 oznacza niską aktywność fizyczną a 9 wysoką aktywność fizyczną.	27
Rysunek 21. W jakich formach aktywności fizycznej Pan/Pani uczestniczy?	29
Rysunek 22. W jakich formach aktywności fizycznej chciał(a)by Pan/Pani uczestniczyć?	30
Rysunek 23. Bariery uczestnictwa w formach aktywności fizycznej.	32
Rysunek 24. Jaka jest Pana/Pani sytuacja na rynku pracy?	33
Rysunek 25. Czy chciał(a)by Pan/Pani pracować?	34
Rysunek 26. Czy jest Pan/Pani członkiem jakiejś organizacji, stowarzyszenia, klubu, fundacji?	35
Rysunek 27. Skąd pozyskuje Pan/Pani informacje o wydarzeniach społecznych (krajowych i miejskich)?	37
Rysunek 28. Czy uważa Pan/Pani, że informacje dotyczące spraw miasta są łatwo dostępne?	39
Rysunek 29. Jak oceniłby/aby Pan/Pani swój ogólny stan zdrowia w skali od 1 do 9, gdzie 1 oznacza bardzo zły stan zdrowia, natomiast 9 bardzo dobry stan zdrowia?	41
Rysunek 30. Jak oceniłby/aby Pan/Pani swoje samopoczucie w skali od 1 do 9 gdzie 1 oznacza bardzo złe samopoczucie natomiast 9 bardzo dobre samopoczucie?	42
Rysunek 31. Czy stosuje Pan/Pani profilaktykę zdrowotną (przeprowadza kontrolne, diagnostyczne badania lekarskie)?	43

Rysunek 32. Jak często korzysta Pan/Pani z pomocy lekarza publicznej opieki zdrowotnej?	44
Rysunek 33. Czy Pana/Pani zdaniem dostępność do lekarza publicznej opieki zdrowotnej w Świnoujściu jest wystarczająca?	45
Rysunek 34. Czy czuje się Pan/Pani samotn(a)y?	47
Rysunek 35. Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	48
Rysunek 36. Czy czuje się Pan/Pani potrzebn(a)y?	49
Rysunek 37. Czy czuje się Pan/Pani zestresowan(a)y.	50
Rysunek 38. Czy czuje Pan/Pani potrzebę skorzystania z profesjonalnej pomocy psychologicznej? .	51
Rysunek 39. Jak generalnie ocenił(a) by Pan/Pani ofertę kulturalną miasta Świnoujście skierowaną do osób powyżej 50 tego roku życia?	52
Rysunek 40. W jakich imprezach kulturalnych chętnie by Pan/Pani uczestniczył(a)?	53
Rysunek 41. Co uniemożliwia/ogranicza Panu/Pani uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych miasta Świnoujście?	54
Rysunek 42. Jak często odwiedza Pan/Pani instytucje i inne jednostki działające w sferze kultury na terenie Świnoujścia?	55
Rysunek 43. Jak często w uczestniczy Pan/Pani w imprezach artystycznych i kulturalnych na terenie Świnoujścia?	56
Rysunek 44. Czy uważa się Pan/Pani za dobrze poinformowaną/ego o imprezach kulturalnych organizowanych w Świnoujściu?	59
Rysunek 45. Czy w okresie ostatnich 5 lat uczestniczył(a) Pani/Pan w kursach i szkoleniach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji?	60
Rysunek 46. Czy dostrzega Pan/Pani bariery w dostępie do edukacji osób powyżej 50 tego roku życia w Świnoujściu?	61
Rysunek 47. Czy jest Pan/Pani zainteresowan(a)y i gotow(a)y do podejmowania działań wolontaryjnych?	62

Spis tabel:

Tabela 1. Dobór próby. (N=600).....	7
Tabela 2. Ocena dostępności do lekarza specjalisty w Świnoujściu.....	46

Aneks – kwestionariusz ankiety